

Б Р А Н И ЧОРГАН АДВОКАТСКИХ КОМОРА
у
БЕОГРАДУ И СКОПЉУ

Власник и издавач **Бранича** је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник **Владимир Св. Симић**, адвокат. **БРАНИЧ** уређују чланови редакционог одбора: **Милан Ж. Живадиновић**, **Др. Видан О. Благојевић** и **Др. Радоје Ј. Вукчевић**, адвокати.

САДРЖАЈ :

ЧЛАНЦИ

Поводом XII редовне годишње скупштине Београдске адвокатске коморе од Милана Ж. Живадиновића, адвоката — Београд 417

Наше дисциплинско судовање од Луке Н. Пешића, адвоката — Београд 423

Решавање прејудичијалних питања од Младена Грубиша, судија — Београд 425

Вечита робија и § 77 к. в. од Лишана П. Мишића, судије Окружног суда за округ београдски 436

Условна осуда и споредне казне од Александра Р. Мидовића, судије Окружног суда — Прилеп 437

Зашто се оставински предмети споро окончавају? од **Мил. С. Зимоњића**, судије Среског суда за град Београд 445

Један кратак поглед на српску задругу у прошлости, садашњости и будућности од **Дра-**

госпола П. Влајића, адв. припр. — Београд 450

СУДСКА ПРАКСА

Противтражбини нема места ако се иста са тужбеним тражењем не може пребити, и иста се не може истцати у спору од Јована Д. Смиланића 456

Смисао одредбе § 297 к. п. у погледу дела утаје у службеној дужности од Душана С. Станића судије окр. суда у Краљеву 457

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ — БЕОГРАД

Записник XII редовне годишње скупштине Адвокатске коморе у Београду, одржане на дан 27 октобра 1940 год. у стану коморином — Дечанска ул. 13/II у Београду 459

Записник XII редовне годишње скупштине Адвокатске коморе у Београду, одржане 3. новембра 1940. године као продужење скупштине од 27. октобра 1940 године у сали Адвокатске коморе у Београду 471

Уредништво **Бранича** налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означењем извора

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званичан орган, и расправе, чланке и саопштења из судске праксе из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за **Бранич** износи 80.— дин. За адвоката изван територије Београдске и Скопске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

Седница од 16 октобра 1940 год. 472	Седнице од 10 октобра 1940 год. 478
Седница од 23 октобра 1940 год. 472	Члански улог 479
Седница од 6 новембра 1940 год. 472	ПРИКАЗИ
Седница од 13 новембра 1940 год. 473	"Темис"-ов правнички годишњак
Седница од 20 новембра 1940 год. 473	1941 год. од <i>Др. Видана О.</i>
Пажња адвокатима 474	<i>Благојевића, адв.</i> 479
ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ — СКОПЈЕ	БЕЛЕШКЕ 480
Записник са XII редовне Скупштине	ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 483
Адвокатске коморе у Скопљу	САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА 486
одржане дана 27 октобра 1940 г. 474	НОВЕ КЊИГЕ 487
	Исправке 488

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Милан Ж. Живадиновић, адвокат — Београд

Поводом XII редовне годишње скупштине Београдске адвокатске коморе

Потреба за изменом закона о јавним правозаступницима од 1865 године, односно за доношењем новог закона о адвокатима, била је главни разлог као што је познато, да су адвокати у пред-
ратној Србији створили Удружење јавних правозаступника. Ово је Удружење и после рата продужило свој рад, опет се главним циљем да се дође до једног модерног закона о адвокатима. Али ако су колеге, које су бивале током времена на челу Удружења проналазиле разне методе и разна сретства, да би се дошло до постављеног задатка, остали адвокати су од самог почетка па до краја остали у једном истом и непоколебљивом ставу: потпуне индиферентности за сталешка питања и за сталешке потребе. Ово доба било је још обележено крајњом аномалијом, да су адвокати долазећи непосредно из управе Удружења на положаје министара, или у Народну скупштину као народни посланици, заузимали аутоматски одбранбени став према захтевима Удружења за које су се дотле својски заузимали. Крај свега тога и мимо овакве ситуације, дошло се до новог закона о адвокатима, који је, у главном, задовољио захтеве и предлоге разних управа Удружења јавних правозаступника. Међутим у погледу интересовања колега за сталешке потребе и за сталешка питања, стање је и после доби-
веног новог закона о адвокатима остало без мало непромењено. На скупштинама Коморе не присуствује често ни једна шестина чланова (мада сам Београд броји више од половине укупног броја адвоката на територији ове Коморе), колеге пристају да буду бирани у разним одборима и већима, али често нередовно и без воље отправљају поверене им дужности. Обавезе према Комори, и ако минималне, скоро незнатне, не испуњавају се, док се од Коморе тражи да функционише перфектно и без икаквог застоја. Безброј је примера и у односу на Комору, приликом подношења претставке и, на скупштинама, приликом дискусије и иначе, да се често могло констатовати слабо познавање закона о адвокатима, као и Комориних пословника и правилника. Једном речи, стање у у погледу интересовања колега за сталешка питања и за сталешке установе остало је минимално, скоро на истом степену како је било пре педесет четири године, када је основано Удружење јавних правозаступника. И то тако иде, из године у годину. . . .

Ипак у последње време као да се показује изванредан напредак

јер се из групе најмлађих колега јављају активнији и подузетнији људи. Додуше, они су почели са оним што не претставља, по правилу, почетак у делању на овоме пољу, јер се појављују само на скупштинама као говорници и као строге судије, место да су своју активност претходно показали на стварном раду као сарадници сталешкога органа, као чланови одбора Коморе, као његови помагачи и т. сл. али при свем том, ова се појава мора поздравити, јер ми хоћемо да верујемо да овим колегама није критика била циљ и сврха, већ да се они у истини интересују за рад и напредак сталешких организација и за што повољније решење свих сталешких питања, те да ће у томе правцу делати и мимо скупштине.

Карактеристика последње редовне годишње скупштине састоји се, пре свега, у томе што су без мало сва питања која интересују адвокатски ред претресана и третирана, што је врло добро и корисно. Међутим није од користи, ни целисходно, што је дискусија узела претежно непоколебљив критички став и, као по једном утврђеном плану, ударала по Комори, не мењајући своју припремљену садржину ни онда, када је реч председникова, коју је он прочитао на почетку ове скупштине, по својој садржини, захтевала да се припремљени говори модификују, ублаже, или чак делом изоставе.

Тако питање **адвокатских приправника** третирао је више говорника, необлажујући своју критику на рад Коморе по овом питању и ако је председник у својој речи тачно поставио проблем и показао све тешкоће које треба савладати приликом његовог решења. Свима су јасне племените побуде које су руководиле говорнике приликом пледирања за побољшање стања адвокатских приправника, али се треба чувати и добро пазити да се строгим нормама, које би се прописале у вези са положајем приправника, не отежа још више њихов положај. Адвокати нису обавезни да држе приправнике, нити им се таква обавеза може наметати. Велики број кандидата за адвокатске приправнике утицао је да су услови постали неповољни. Често су сами приправници били принуђени да створе себи лошије услове за рад, немајући могућност да као дипломирани правници нађу другу службу. Нису ретки случајеви, да су адвокати, услед тога, узимали приправнике и ако то иначе не би чинили. Када дођу норме о минималним хонорарима адвокатских приправника, већина приправника, ангажованих на овај начин, наћи ће се без посла. Можда ће тада бити отежана ситуација за пријем приправника и код оних адвоката код којих су приправници до сада бивали запослени под повољним условима и чији приправници нису уопште приступали Удружењу адвокатских приправника. Питање се дакле мора пажљиво проценити и размислити пре доношења дефинитивне одлуке, а најсигурније и најрадикалније решење било би када би се могла наћи солуција за сигурније и боље запослење дипломираних правника и ван адвокатских канцеларија, јер се не може очекивати у данашње време никакво побољшање у раду адвоката, које би редовним путем, а он је једино природан и сигуран, створило боље услове за адвокатске приправнике и које би омогућило да и нови адвокати,

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ступајући у адвокатски ред, приме од великог броја кандидата по неког приправника, место што су упућени да раде у заједници, како би се сами одржали.

Интересантно је овде напоменути, да се у току дискусије није чуло ништа о **обезбеђењу адвоката и њихових породица**, и ако је претседник у својој речи истакао ово питање као један проблем који ни издалека није добио своје решење. Питање осигурања адвоката на случај болести, изнемоглости и старости, с једне стране и питање обезбеђења породице умрлих адвоката, с друге стране, веома је значајно за наш ред и то ако не више, а оно бар колико друга питања, која су опширно расправљана на последњој скупштини. Јер ми смо још веома далеко од тога да се можемо сматрати осигурани кроз наш Пензиони фонд, а још мање кроз наш Добротворни фонд. Првome није обезбеђен обавезан приступ свих чланова, т. ј. не постоје санкције за оне адвокате који нису чланови фонда, те услед тога Пензиони фонд није у стању да пружи пензију у висини која би одговарала минимуму егзистенције. Добротворни фонд створен је тек пре три године, те не може располагати великим капиталом, а све и да га има, он по својој намени и циљу не може и не сме бити установа која даје **стално издржавање** једном адвокату или породици једног адвоката. То се јасно види из правилника Добротворног фонда који, поред осталог, предвиђа да се за сврхе фонда може трошити редовно само приход, а по изузетку и главница, али не више од 10% главнице према стању на дан 31 децембра протекле године — чл. 7 Правилника. Зато је чудновато, да су се место тежње за проналажењем путева и начина да се питање осигурања адвоката и њихових породица што брже и радикалније реши, чуле примедбе да је Одбор коморе „слабо пружао помоћ адвокатима из Добротворног фонда и да би приликом додељивања помоћи Одбор морао бити дарежљивији“! — Овде се мора признати да су се наше старе колеге из Удружења јавних правозаступника, на својим скупштинама, као и на седницама Управе, много више интересовале за ово питање, придајући му онај значај које оно стварно заслужује. Мада су били у несразмерно мањем броју од нас, што је од великог значаја за оснивање и сигурност свакога фонда за осигурање, и мада су у спровођењу својих планова и предлога имали бар исто толико тешкоће као и ми данас, они су у вези са овим питањем показали доста иницијативе и потпуно разумевање. Што у томе нису успели, кривица је, као и у свима њиховим другим подухватима, највише од самих њихових колега, дакле до адвоката. Јер кад су видели да им је пропао покушај да се донесе нови закон о адвокатима, који је у пројекту садржавао и одредбе о Пензионом фонду, и кад им је одбивен предлог да се Пензиони фонд оснује путем измене и допуне постојећег закона о јавним правозаступницима, чланови Удружења решили су да издају **„друштвене марке“** (т. ј. марке Удружења) од по **пет пара** „које ће чланови лепити на сваком акту поред државне марке, а чији приход ће служити за оснивање фонда за изнемогле адвокате и њихову сирочад“. Вредно је

напоменути, да су одредбе о Пензионом фонду, у тадањим пројектима, садржавале и санкцију за неуредне чланове, по којој је Министар правде имао да обустави вршење адвокатуре сваком адвокату, за кога му Удружење јави да је у застоју са исплатом улога у фонд за дужи период од шест месеци и та је обустава имала да траје све док адвокат не би платио дужне улоге. Међутим, као што је речено, до измене постојећег закона, односно до доношења новог закона, није дошло, пошто је Удружење било слабо да се бори са тадањом владама и Народном скупштином, али ни марке Удружења нису донеле никакве резултате и ако је управа доцније решила да се, у циљу, „сигурнијег успеха“, вредност маркама спусти од пет пара на две паре. Из извештаја благајника марака, који је поднет на скупштини Удружења од 20 јуна 1910 године, види се да је од 500.000 марака, колико је отштампано, продато свега 36.500 и да је по одбитку трошкова за штампање и по одбитку послатих а неплаћених марака, Удружење устало 56,85 динара.

На скупштини је поменут и **Савез адвокатских комора**, али у циљу да се покаже као неплодна и неактивна установа. Критика је потицала од људи који нису ништа дали за Савез и који се чак нису потрудили да се претходно, пре дискусије, упознају преко чланака, реферата и резолуција са његовим десетогодишњим радом. А да су то учинили, видели би да је помоћу овога Савеза и преко њега, већ пети конгрес Међународног савеза адвоката одржан у нашој земљи, да је Савез, током ових десет година, донео безброј образложених резолуција у циљу заштите интереса и право адвоката као и права адвокатских комора и да је радећи на томе пољу спремио и детаљан пројекат за измену и допуну закона о адвокатима и најзад, да је у том делању ишао тако далеко да је исцрпео скоро сва питања која су била на дневном реду, а која су интересовала непосредно адвокатски сталеж. Ово се најбоље види из реферата уваженог председника Адвокатске коморе у Загребу г. Др. Ива Политеа, који је поднет VIII редовној скупштини Савеза, а у коме је, поред осталог, нагласио „да су скоро сва правна питања, која се односе на наш сталеж дискутована на скупштинама Савеза и решена кроз реферате, предлоге и резолуције“, Има још доста ствари које би се могле навести у вези са корисним радом Савеза, а још више које нисмо у могућности да резимирамо у овоме чланку, већ је потребно да се све то прочита и проучи када се дискутује о Савезу. Постоји међутим чињеница која је, у најмању руку, морала остати у сећању свих колега и коју није требало тражити искључиво у органима адвокатских комора, а то је: изјава претставника Адвокатских комора у Загребу и Сплиту, дата на последњој скупштини Савеза, одржаној у Новом Саду „..... Да Адвокатске коморе у Загребу и Сплиту, у пркос промене унутрашњих државноправних односа, остају и даље у Савезу адвокатских комора Кваљевине Југославије не само зато, јер још непромењени закон такав Савез наређује, него и зато јер су све коморе до сада у Савезу адвокатских комора Краљевине Југославије спроводиле своје послове, без икаквог притиска и хармонич-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

www.unik.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

кију заједничком интересу целокупног адвокатског staleжа. . . . .“
Ову изјаву регистровали су сви дневни листови и скоро сви правни часописи у Београду, као значајну и утешну за доба у коме живимо. Па када све то стоји и када се изјава овакве врсте први пут појављује и то баш кроз Савез адвокатских комора, онда се није смело на првој скупштини Коморе која је следовала скупштини Савеза, где је та изјава пала и где је онако лепо поздрављена, да се говори о Савезу на начин како су то извесне колеге учиниле и сматрале да имају право да учине.

Предмет дискусије био је и наш часопис „Бранич“. Том приликом учињен је низ замерки и примедба, које су већим делом, по нашем мишљењу, неумесне, а извесне и нетачне. Није, међутим, ни једном речи поздрављено првступање Адвокатске коморе у Скопљу нашем часопису, који од априла о. г. излази као орган Адвокатских комора у Београду и Скопљу. У овоме периоду издат је и Статут којим је регулисан начин уређења и финансирање Бранича, али говорници о томе нису водили рачуна, а нарочито не о чл. 5 Статута у коме је тачно и прецизно изнесено шта Бранич има да садржи. Тако се могло и догодити да је један говорник тражио да наш часопис буде уређиван као и сви други правни часописи. Не можемо рећи да говорници са скупштине спадају у ред оних адвоката који Бранич остављају неисечен и који га ликвидирају заједно са прелистаним дневним листовима, али се морамо зачудити да је од стране говорника било и таквих тврђења, да „Бранич“ штампа само записнике са седница наше и скопске коморе, када ови записници заузимају једва десетину простора у Браничу. За чуђење је примедба једног колеге „зашто у Браничу није било ни речи о конференцији младих правника која је одржана у новембру 1939 год.“, као да је томе колеги било забрањено да он сам поднесе извештај са те конференције и да је, ако хоће пропрати својим мишљењем и закључцима. На супрот критици, која се чула на скупштини, објективне колеге су се у више прилика, током година, изјасниле да се „Бранич“ све више уређује као стручан орган, јер је сада и њему, поред осталог, отворена рубрика о сталешком правосуђу, затим у белешкама се износи рад и других адвокатских комора, коју су околност баш извесни говорници користили вршећи поређења у погледу финансирања у нашој Комори и Комори у Загребу. Не стоји ни разлог да „Бранич“ треба да садржи што више разноврсног материјала због тога, што многе колеге нису у могућности да се претплате на друге часописе, јер је позната ствар да у данашње време, када постоји већи број библиотека, када је цена часописима сразмерно другим нашим свакодневним потребама и издацима минимална и кад постоји могућност позајмице књига и часописа, — да сви они који у истини желе да читају и прате правне науке, могу без већих тешкоћа доћи до жељених правних часописа. У осталом, свако проширење Бранича изазвало би велике издатке, пошто би се рукописи, у недостатку чланака од адвоката, који се врло слабо одазивају, морали хонорисати знатним износима, а главна критика, у погледу Бранича до ове скупштине, састојала се у томе да се на Бранич и суви-

це много троши. — Наши стари, колеге који су radili на уређењу Бранича током прошлог и почетком овога века, борили су се највише са материјалним тешкоћама и те материјалне тешкоће биле су један од главних разлога, што је часопис прекидао своје излажење. Тада је уређивачки одбор био упућен само и једино на претплатнике, а тек малим делом се помагао из прихода Удружења јавних правозаступника, када је оно основано. Међутим, ни једна ни друга каса нису биле тако снабдевене да су могле пружити увек довољно сретстава за одржавање Бранича. Претплатника је било врло мало, а уколико их је уређивачки одбор и успео да придобије, плаћали су неуредно претплату. Исти случај је био и са уписом у Удружење јавних правозаступника и са наплатом чланарине од сразмерно малог броја уписаних чланова. Деценија су протекла од тог доба, али ствари су остале исте. И да Комора није узела да финансира издавање Бранича, сигурно је да би одавно он престао да излази. Што се тиче читалачке публике и сарадње, стање се такође није много променило од времена када се „Бранич први пут појавио 1887. год. па све до данас. Могу „Бранич“ уређивати најпознатији стручњаци, величине и ауторитета, било из реда адвоката, судија или професора Университета, ствар би била иста и биће иста све док се ми не променимо. Као и пре педесетак година, када је „Бранич“ први пут угледао света, тако и данас често ћемо наићи код колега „Бранич“ неисечен и затрпан другим књигама на столу, а он ће са вама покушавати да дискутује надугачко и нашироко, о једном предмету, који је већ садржан у Браничу, односно који има у Браничу своје решење. О слабом одзиву за сарадњу, не само у Браничу, већ и у свим другим правним часописима који су излазили у предратној Србији, имамо безброј примера, а како стоји ово питање у нашем добу, томе смо ми сами сведоци и очевидци. Ако изоставимо „Судски лист“, који је покренут 1869 године и после 6 месеци престао са излажењем, као и његове следбенике „Правду“, „Говорницу“, „Пороту“ и друге правне часописе, који су такође излазили врло кратко време, па се задржимо на часопису „Право“, видећемо да је и овај правни часопис, и ако свесрдно и одушевљено прихваћен у почетку свога излажења од свих ондашњих правника, издржао једва три године и то са прекидом, па је и он морао да престане да излази. Уредништво овога листа, жалећи се на слаб одзив за сарадњу од стране свих правника, за адвокате каже: „...лакше им је уопште фразирати како наши закони не одговарају духу ни обичају народњем, а када им се створи прилика да могу исказати тај дух и те обичаје народње, — онда руке у џепове.“ (Бр. 7 год. 1885 стр. 239 и 240). А другом једном броју: „Од 105 адвоката једва нам тројица написаше по који чланак, а свега њих 23 имадосмо за уписнике, из чега се види да је наш лист за адвокате био мртво слово“ (Бр. 9 год. 1886 стр. 355). — Ове примедбе учињене пре скоро 60 година, могле би се и данас поновити, јер би, без мало, и статистика у погледу данашње сарадње на Браничу сразмерно одговарала.

www.unin.rs Лука Н. Пешић, адвокат — Београд.

Наше дисциплинско судовање

Дисциплинско веће Адвокатске коморе у Београду својом пресудом од 19 маја 1939 године огласило је кривим адвоката Н. Н. из Н., што Адвокатској комори у Београду није платио дужан члански улог у 4.080 динара. Дисциплинско веће Адвокатске коморе је нашло да у оваквој радњи адвоката Н. Н. стоји дело дисциплинског преступа — повреде дужности адвокатског звања из § 50 у в. § 43 сл. г. закона о адвокатима и § 61 пословника Адвокатске коморе и за ово дело казнило је адвоката Н. Н. на новчану казну од 1.000.— динара у корист благајне Адвокатске коморе у Београду коју новчану казну **ако не плати** у року од месец дана по извршености пресуде да му се обустави вршење адвокатуре за време од једног месеца дана.

Адвокатско дисциплинско веће код Касационог суда у Београду својом пресудом од 31 августа 1940 год. уважило је призив оптуженог адвоката Н. Н. уложен на напред наведену пресуду у колико се односи на одлуку о казни. Преиначило је нападнуту пресуду у питању и оптуженог адвоката Н. Н. за учињено дело повреде дужности адвокатског звања казнило је на новчану казну од 500 динара, која му се казна за **случај немогућности наплате** има заменити обуставом адвокатуре за време од једног месеца дана.

Изгледа нам да је Адвокатско дисциплинско веће код Касационог суда у Београду одлучујући по уложеним призивима оптужених адвоката за дисциплински кажњива дела, неплаћања дужног чланског улога усталило своју праксу, јер је у више сличних случајева, доносило готово истоветне пресуде. Тако Адвокатско дисциплинско веће код Касационог суда у Београду одлучујући о кривици увек налази да у радњи оптуженог адвоката што није платио дужан члански улог својој Адвокатској комори стоји дело дисциплинског преступа, повреде дужности адвокатског звања и у овоме погледу увек оснажава нападане пресуде Дисциплинског већа Адвокатске коморе у Београду. Међутим Адвокатско дисциплинско веће код Касационог суда у Београду одлучујући о казни по делима у питању готово увек исте умераву на новчани износ од 500 динара која се казна у **случају немогућности њене наплате** има заменити обуставом адвокатуре за време од једног месеца дана.

Због овакве праксе Адвокатског дисциплинског већа код Касационог суда и дисциплинско веће адвокатске коморе своје одлуке о казни по делима у питању мораће да саобрази одлукама Адвокатског дисциплинског већа код Касационог суда и да ће према овоме изрицање новчане казне од 500 динаре постати опште пра-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

вило за све оптужене адвокате који не плаћају дужни члански улог својој Адвокатској комори. Тако ће сви они адвокати који не плаћају дужни члански улог Адвокатској комори у напред знати и у пуном миру и спокојству очекивати казну свога дисциплинског суда — плаћање новчаног износа од 500 динара. Овакво стандарзирање казне по делима у питању на новчани износ од 500 динара не само да не води никаквом циљу у позитивном смеру, већ се на против овим по нашем скромном мишљењу иде ка једном негативном циљу — општем неплаћању дугованог чланског улога од стране адвоката својој Адвокатској комори.

Ради бољег разумевања овог нашег мишљења потребно је претходно утврдити, да висину чланског улога одређује сваке године адвокатска скупштина и да се последњих година ни на једној адвокатској скупштини није чуо никакав приговор на утврђену висину чланског улога од 40 динара месечно, који је члански улог остао непромењен од 1 јануара 1932 године. Када се поред овога зна, да постоји могућност, да сваки адвокат који је дошао у немогућност да извесно време из оправданих разлога плати члански улог, може да тражи да му се дуговани члански улог отпише и да се такви отписи врше, онда се долази до пуног уверења, да они адвокати, који не плаћају редовно члански улог својој Адвокатској комори немају никаквог оправдања за то, и да новчана казна од 500 динара за неплаћање дугованог чланског улога није никаква казна. Оваква казна не само да адвокате, који не плаћају члански улог својој Адвокатској комори, још више потстиче да и даље никако исти не плаћају, јер им је „много лакше да једном за свагда плате 500 динара“ новчане казне него да исплате заостатак дугованог чланског улога који износи по 5 до 10 пута више и да га и даље плаћају; већ и друге адвокате редовне платише наводи да они престану са плаћањем чланског улога, јер адвокати који исти не плаћају „боље пролазе“ него они што редовно плаћају. Да ово води онемогућењу функционисања Адвокатске коморе као јавно правне установе а у крајној линији ка општем расулу целог адвокатског реда то није ни потребно доказивати, као нешто што очигледно следује ако се напред изложена пракса дисциплинских судова устали.

На против по нашем мишљењу требало би да дисциплински судови противу оптуженог адвоката за дело неплаћања дугованог чланског улога поред које друге казне изрекну и одлуку, да оптужени адвокат цео дуговани члански улог плати својој Адвокатској комори у једном одређеном року у противном да му се обустави вршење адвокатуре за једно одређено време. Оваква обустава вршења адвокатуре не би смела бити испод 3 месеца, јер се изгледа оптужени адвокати могу натерати на вршење дуж-

www.ub.edu
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ности свога звања само изрицањем осетних казни, а у исто време само тиме уверити да се занимање јавнога поретка не може вршити а да се не испуњавају прописане дужности тога звања. У противном могло би се зажалити и за хартију која се утроши током вођења дисциплинског поступања и судовања.

Младен Грубиша, судија — Струмица.

Решавање прејудицијалних питања

I

По § 936 ГЗ право на тражење накнаде штете застарева за три године од дана када је оштећени за штету сазнао, а само ако је штета проузрокована злочинством, ово право застарева за 24 године. Према томе, да би суд једној странци својом одлуком признао право да се послужи овом застарелешћу од 24 год., мора се претходно утврдити, да је тој странци штета почињена злочинством. Злочинство је правно-технички термин за један појам из кривичног права. Његову дефиницију даје нам § 15/II КЗ. Питање је сад да ли парнични суд, када одлучује о захтеву за накнаду штете и о томе да ли се у датом случају има применити застарелост од 3 године или пак од 24 године, може сам да утврди да је радња, из које је штета произашла, злочинство, или то последње питање може да реши само кривични суд, који је искључиво позван да суди о кривичним делима?

Касациони суд у Београду у својој одлуци Рев. 140/38 (ова одлука је цитирана у издању Грађанског законика од г. И. Петковића на стр. 352 уз § 939) — усваја ову другу солуцију, те налази да „питање о постојању злочинства из којег је произашла штета, не може се расправљати у грађанском спору, већ само кривичном пресудом“. Дакле, Касациони суд у Београду не допушта парничном суду да сам реши крив. правно питање да ли се радња, из које је штета произашла, има сматрати злочинством, па да на основу свог решења тог питања, одлучи о грађ. правном питању: да ли се у даном случају има применити краћа или дужа застарелост права на тражење накнаде штете, — већ он заступа гледиште, да парнични суд мора имати претходно пресуду крив. суда, којом се утврђује постојање злочинства, а тек на основу такве одлуке може парнични суд решити, да се на право за тражење накнаде штете, произашле из злочинства тако утврђеног, има применити застарелост од 24 године.

Са оваквим гледиштем Касационог суда не можемо се никако сложити.

II

Грађански законик често чини зависним постојање или престанак једног правног одношаја или права, или пак остварење

једног права, од постојања извесних претпоставака из других области права (јавног или кривичног права). Такав је случај са претпоставкама из крив. права садржанима у §§ 69 е, к и ж; 93 бр. 5, 6 и 10; 94 бр. 1, 2, 3, 130/1, 154, 419, 420, 421, 480 б, 489, 537, 567 б, 794 и 939 ГЗ. Законодавац у ГЗ поступа двојачко: 1) за извесне случајеве тражи изрично као претпоставку за остварење приватних права постојање осуде кривичног суда; за остале случајеве тражи само постојање извесних претпоставака из крив. права, а не прописујући да те претпоставке мора да утврди кривични суд својом осудом. Случајеви код којих законодавац тражи осуду били би на пр. следећи: По § 69 к) и 93 бр. 10 ГЗ да би се уништио брак између лица, која су супругу своје о глави радила, потребно је да су та лица осуђена за то кр. дело. Затим да би се једном лицу одузела очинска власт над малолетном децом, потребно је да буде осуђено за злочинство. Ту спадају и случајеви из §§ 69 к, 93 бр. 7, 94 бр. 3 и 154 ГЗ. Код осталих случајева не тражи се осуда, већ само постојање извесних крив. дела. Тако н. пр.: Да би се по § 130 ГЗ утврдило очинство једног ванбрачног детета, потребно је утврдити кр. дело одвођења или силовања извршено према дететовој матери од стране презумитивног оца, а у критичном периоду. Да би се утврдила недостојност једног лица да буде наследником, потребно је по § 419 ГЗ утврдити, да је то лице вољни убица оставиоачев. У ову другу групу спадали би и случајеви из §§ 69 е, ж, 93 бр. 5 и 6, 94 бр. 1 и 2, 420, 421, 480 б, 489, 537, 567 б, 794 и 939 ГЗ.

Што се тиче случајева из прве групе, ту је ствар сасвим проста: код њих је постојање осуде крив. суда битан услов за остварење одн. укидање једног прив. права. Ако такве осуде нема, онда је захтев који се оснива на учињеном кр. делу недопуштен. Осуда крив. суда не да се ту ничим заменити, а ирелевантно је зашто је она изостала (да ли услед застарелости, амнестије итд.).

Код случајева из друге групе закон не тражи осуду, већ је ту само битно постојање кр. дела. Да ли постоји једно кривично дело је питање из области крив. права. Хоће ли то питање морати решити кривични суд или ће га моћи решити и грађ. суд као једно прејудицијално питање? Наша пракса и теорија постављени проблем решавају погрешно. Ту се позивамо на цитирану одлуку Касационог суда. Затим проф. г. Жив. Перић у свом Специјалном делу грађанског права књ. IV, на стр. 15, где говори о случајевима из §§ 419—421 ГЗ и наводи: „За констатовање тога факта, да ли је извесно убиство вољно и противправно, потребна је судска одлука, јер само је суд надлежан да утврди, да ли извесно убиство има ове квалитете“. А исто тако и г. Др. Л. Марковић у свом Породичном праву на стр. 210, где је реч о случају из § 130 ГЗ, наводи: „По томе што се у самом тексту § 130 наводе §§ 188 и 189 Казненог законика, налази да примена § 130 у погледу допуштања доказивања патернитета предпоставља да је отмица у крив. поступку утврђена“.

Као што се види, и пракса и теорија на постављено питање

www.traže.org одговор у области грађ. материјалног права и у области крив. права, уместо да одговор траже и нађу у области грађ. процесног права.

III

По § 321 ГРПП тужилац је дужан да у тужби означи опредељено стоје тражење. Тиме он одређује предмет поступка, а и тиме он уједно одређује како предмет тако и границе судског одлучивања, пошто по принципу *ne eat iudex ultra partium petita*, суд по § 501 ГРПП није овлашћен да досуди странци нешто што она није тражила. Међутим често да би се дао одговор на тужбено тражење, да би се одлучило да ли постоји или не постоји какав тужиочев захтев, мора да се претходно реши какво друго правно питање од чијег решења зависи (сасвим или делимично) одлука о тужбеном тражењу. Таква правна питања зову се прејудицијална питања.

Узмимо један пример: А наводи да је он једини син пок. В и да је В после смрти оставио једну њиву, која се без икаквог основа налази у поседу В-овог брата С, па како је А једини наследник пок В, предлаже да се С осуди да му ову њиву преда у посед. Вредност ове њиве је 10000 дин., те ће по § 44/1 бр. 1 ГРПП за пресуђење те ствари бити стварно надлежан срески суд. Тужбено тражење је, дакле, у смислу § 321 ГРПП: осуда на предају у посед њиве у вредности 10000 дин. То исто ће бити у смислу § 501 ГПП предметом мериторног судског одлучивања тј. судске пресуде. Међутим да би суд одлучио о тужбеном тражењу, мора да претходно буду решена два друга правна питања из области прив. права: 1) да ли је А законити син пок. В, јер само као такав по § 396 у вези § 409 ГЗ има права да наследи његову заоставштину; и 2) да ли је спорна њива заоставштину пок. В. Докле ова питања не буду решена не може никако да се одлучи о самом тужбеном тражењу. Рецимо сад да у овом спору тужени С призна да је спорна њива заоставштину пок. В, али порекне да је А законити син пок. В. (н. пр. зато што је он, и ако је у црквеним књигама уписан као законити син пок. В, ипак рођен, рецимо, 302-ог дана после смрти пок. В, те се у смислу § 128 ГЗ има сматрати ванбрачним дететом). Према томе туженик С оспорава законитост тужиочевог рођења. По § 46/II бр. 1 ГПП за спорове о оспоравању законитости рођења искључиво је надлежан окружни суд. Како ће поступити срески суд код којег се води наш спор?

Спорно претходно питање може бити из области јавног (административног) права. По § 78 ЧЗ за штету коју државни службеник у вршењу своје дужности, причини трећим лицима, незаконитим или неправилним поступком, одговара службеник као извршилац и држава. По § 46/II бр. 4 ГПП за ове спорове је надлежан окружни суд као редован парнични суд. Претходно питање које се има решити да би се одлучило о захтеву за накнаду штете, је питање да ли је службеников поступак (управни акт) био законит или незаконит. Мериторно решење питање законит-

ности једног управног акта спада у надлежност управних власти одн. судова.

Напоследку претходно правно питање може бити из области крив. права. По § 794 реч. 1 ГЗ игра и коцка сматрају се као и опклада. Према томе такви правни послови су важећи, али да би се могла подићи тужба по таквом основу, потребно је по § 793 ГЗ да је цена дана или у треће руке положена. Међутим по § 794 реч. 2 ГЗ добитак од игре забрањене или коцкања забрањеног пада и уништава се. Питање да ли је игра или коцка забрањена, је питање из области крив. права, на које ће нам дати одговор §§ 362 и 364 КЗ. Сад узмимо да се пред судом појави следећи случај: А и В су се коцкали, а новац који је служио као улог предали су лицу С. В победи, међутим лице С уместо да улог А-ов од 700 дин. преда добитнику В, оно га врати А-у. В тужи А-а и тражи да му преда наведени улог од 700 дин., који му је С вратио, позивајући се на то, да је тај њихов посао (коцкање био правоваљан по § 791 реч. 1 у в. § 793 ГЗ. Туженик А оспори тужбено тражење позивајући се на то, да тужилац нема права на тај улог, јер произлази из забрањене коцке, из § 794 реч. 2 ГЗ. Да би суд решио ову ствар мора претходно бити решено крив. правно питање, да ли је коцкање између лица А и В било такво да је забрањено, другим речима, да претставља кр. дело из § 362 КЗ.

Из горњих примера видели смо, да одлука парничног суда о тужбеном тражењу зависи често од претходног решења других питања из разних области права. Грађански суд мора да одлучи о тужбеном тражењу, које се односи на грађанске правне ствари. Али како ће он поступити кад одлучивање о тужбеном тражењу зависи од претходног решења каквог другог правног питања за чије решење није он овлашћен (било да је то питање из грађ. грађ. права, али да за његово решење нема захтева овлашћеног лица, било да је то питање из јавног или кривичног права, те да је за његово решење уопште ненадлежан)?

Пре него што потражимо одговор на то питање, морамо нагласити да се не би могло замислити изрицање правде од стране парничних судова кад они не би принципијелно били овлашћени да решавају претходна питања од чијег решења зависи одлука о тужбеном тражењу, него би морали чекати одлуку за то надлежних власти или судова. Ситуација би нарочито била тешка зато што надлежни суд, ако је питање из области грађ. права, не би — по начелима *nemo iudex sine actore* и *non proficiscatur iudex ex officio* — могао решити претходно питање без тужбе овлашћеног лица.¹⁾ А ако овлашћено лице не би хтело да поведе парницу о претходном питању (или да бар стави међупредлог ради утврђења у смислу §§ 331 и 354 ГПП), значило би да се претходно питање не би уопште могло решити. Слично се може казати и за претходна питања из јавног права, јер се поступак код управних власти одн. судова покреће по правилу само на захтев овлашћеног лица. Што се тиче крив. поштупка, он се по правилу покреће по службеној дужности, те би на тај начин парничном суду било олакшано да дође до одлуке која

ће прејудиицирати претходно питање. Али и ту постоји велики број случајева код којих не може да дође до покретања крив. поступка, било што је за гоњење појединих кр. дела потребно постојање одобрења (§ 84 КЗ), предлога (§ 85 КЗ) или приватна тужба (§ 86 КЗ), а тих претпоставака за гоњење нема (зато што овлашћено лице неће да их поднесе или му је право на подношење застарело), било, даље, што је право на гоњење престало (застарелост, амнестијом и сл.).

Из тих разлога врло често не би се могла добити одлука надлежне власти о претходном правном питању (грађанском, јавном или кривичном), те кад не би парнични суд био овлашћен да сам то питање реши, не би се многе и многе парнице могле решити, а непостојање могућности да се једно право у парници оствари, значило би често исто што и непостојање самог права.

IV

Пре него што испитамо како је одлучивање о прејудиицијалним питањима решено у грађ. процесном праву, осврнућемо се укратко да видимо како је то питање решено у кривичном процесном праву.

Наш КП је у својем § 4 тај проблем изрично и потпуно решио. Тај § гласи:

Ако постојање кривичног дела или већа или мања кажњивост зависи од претходног решења каквог јавноправног или приватноправног питања, кривични суд ће истовремено расправити та питања и то по прописима који вреде за доказивање у кривичном поступку.

О таквом претходном питању већ изречена пресуда грађанског суда или које друге власти не веже кривични суд при оцени питања о кажњивости окривљениковој.

Ако се претходно питање односи на то, да ли вреди брак или не вреди, кривични суд ће увек сачекати одлуку надлежног суда.

Дакле, по ставу I тог законског прописа кривични суд је дужан да сам реши сва претходна питања јавноправна или приватноправна, ако од њиховог решења зависи постојање кр. дела и кажњивост. На пр. код кр. дела противу службене дужности (§§ 384—404 КЗ) претходно је јавноправно питање, питање о постојању својства државног службеника код њиховог извршиоца. Код кр. дела крађе (§ 314 КЗ) и паљевине из §§ 187 и 190 КЗ, претходно је грађ. правно питање да ли је ствар туђа. Ова ће се питања решити по прописима који вреде за доказивање у крив. поступку. Дакле, КП за кажњивост захтева утврђивање материјалне истине, те како начела по којима се иначе решавају грађанске или јавноправне ствари доводе често само до формалне истине, КП захтева да се та питања, кад се као претходна јаве у крив. поступку, расправљају по прописима крив. процесног права. Из истих разлога КП у II ставу цитираног §-а прописује, да ако је о претходном питању већ изречена пресуда грађ. суда или друге надлежне власти, таква пресуда не веже кривични суд при оцени питања о кажњивости.

Једино питање које крив. суд не сме да решава сам, већ мора изискати одлуку надлежне власти, јесте питање важности одн. неважности брака. (Питање да ли вреди или не вреди један брак прејудицијално је на пр. код кр. дела бигамије). Наиме § 4/III КП прописује: Ако се претходно питање односи на то, да ли вреди брак или не вреди, кривични суд ће увек сачекати одлуку надлежног суда.

Дакле, према изложеном, крив. суд мора у крив. поступку, по прописима КЗ, решити сва претходна питања како из домена јавног и грађ. права, макар он иначе за решење таквих питања и не био надлежан, и то само кад од решења тих питања зависи постојање кр. дела и кажњивост окривљеника, сем питања о важности одн. неважности брака, које питање не сме крив. суд никад да реши.

V

ГПП нема, као КП, један пропис који нарочито, јасно и потпуно прописује начин решавања прејудицијалних питања. Начин на који је законодавац регулисао решавање прејудицијалних питања у ГПП изводи се тумачењем §§ 254, 255, 364, те 632 ГПП.

Расправљајући то питање треба правити разлику између одлучивања о прејудицијалним питањима из области грађанског и јавног права с једне, и кривичног права с друге стране.

Упутство за решавање претходних питања из домена приватног и јавног права даје нам § 254/I ГПП, који гласи:

Ако одлучивање о правном спору зависи сасвим или од чести од постојања или непостојања извесног правног одношаја, који је предмет друге већ отпочете парнице, или који се има утврдити у поступку, отпочетом код које управне власти, веће може наредити, да се поступак прекине све дотле, док не постане правноснажна одлука о том правном одношају.

Овај законски пропис предвиђа само то: ако је о претходном питању из области приват. или јавног права већ у току поступак код за то надлежне власти (грађ. суда или управне власти одн. суда), онда зависи од нахођења парничног суда, који одлучује о главној ствари, да ли ће наредити прекидање поступка о главној ствари и сачекати одлуку суда одн. власти, која одлучује о претходном питању, или ће пак он сам решити и претходно питање.

Међутим цитирани законски пропис не каже ништа, како ће поступити парнични суд, кад поступак о претходном питању није већ у току код надлежне власти. Али из изричног наређења, да парнични суд може решити сва претходна питања кад је већ у току поступак о њима код надлежне власти или пак може сачекати одлуку надлежне власти, — произлази закључак да у случају кад поступак о претходном прив. правном или јавноправном питању није већ у току, парнични суд мора увек реши сва та претходна питања, а да у том случају њихово решење не може никако да препусти иначе надлежној власти.

Према наведеном морамо да разликујемо два случаја код

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

питања о овлашћењу парничног суда да решава претходна прив. правна и јавноправна питања:

1) Ако поступак о прив. правном или јавноправном претходном питању није још у току код надлежне власти, онда суд није овлашћен да препусти решење претходног питања иначе надлежној власти, што значи да он мора сам да реши претходно питање (јер друкчије не би могао ни да решава о главној ствари) и ако он није иначе надлежан да решава о том питању посматраном само за себе, пошто законодавац дозвољава да, по § 254/1, суд препусти решавање претходног питања надлежној власти само у случају кад је поступак о претходном питању код ње већ у току.

2) Ако је поступак о претходном прив. правном или јавноправном питању већ у току код надлежне власти, онда суд може ипак то питање да реши сам или, ако нађе да је целисходније, може наредити прекид поступка о главној ствари и сачекати одлуку надлежне власти о претходном питању.

Све напред изложено односило се на случај да, у тренутку кад је покренута парница, није још постојала правномоћна одлука надлежне власти о претходном питању. Међутим ако таква одлука већ постоји, онда је парнични суд по начелу *res iudicata pro veritate habetur* везан том одлуком надлежне власти.

На крају морамо нагласити да ГПП овлашћује парнични суд да без изузетка реши претходна питања из приватног или јавног права, а да би се изузетци од тог правила могли тражити само у посебним законима, који би изрично прописивали да парници пред редовним судом мора пред надлежном влашћу претходити поступак о претходном питању, јер чл. 4 бр. 15 УГПП прописује, да остају у важности прописи, по којима грађанској судској парници мора претходити поступак друге а не судске власти.

VI

ГПП у §§ 364, 255 те 632 нормира овлашћење парничног суда за решавање претходних крив. правних питања. Ту морамо разликовати решавање претходних крив. правних питања у општем поступку од решавања тих питања у посебном поступку на основу тужбе за обновљење.

Што се тиче овлашћења парничног судије за решавање претходних питања у општем поступку, одговор нам на то дају §§ 364 и 255 ГПП. § 364 гласи:

Кад одлука о спорној ствари зависи од доказа и урачунљивости извесног кривичног дела, онда је суд везан за садржину правноснажне осуђујуће пресуде казненог суда, у колико се та пресуда односи на доказ и урачунљивост дотичног кривичног дела.

А § 255/1 ГПП гласи:

Ако се у току парнице појави сумња о каквом кривичном делу, које би, кад би се утврдило и пресудило, било од одлучног утицаја на одлучивање о правном спору, може веће наредити да се парница прекине док се не сврши кривични судски поступак.

Према цитираним §§ треба разликовати: да ли је већ донета осуђујућа пресуда крив. суда или није (било да је донета ослобођавајућа одн. одбијајућа пресуда, било да је крив. поступак још у току или уопште није покренут).

1) Ако је већ донета правноснажна пресуда крив. суда, онда по § 364 ГПП парнични суд не може сам да реши претходно питање, већ је у погледу постојања крив. дела и урачунљивости учиниоцевој везан за пресуђење крив. суда.

2) Ако је већ донета правноснажна ослобођавајућа пресуда (§ 280 КП) или је правноснажно оптужба одбијена (§ 276 КП) или је пак решењем поступак обустављен, парнични суд мора сам да реши претходно крив. правно питање, које је било предметом одлуке крив. суда, пошто парнични суд није везан ослобођавајућом одн. одбијајућом пресудом крив. суда одн. решењем којим се крив. поступак обуставља.

3) Напослетку ако у тренутку кад се у парничном поступку има да реши једно претходно крив. правно питање, не постоји никаква правноснажна одлука крив. суда, онда је по § 255 ГПП остављено парничном суду, без обзира да ли је крив. поступак већ у току или уопште није ни покренут, да по свом нахођењу одлучи, хоће ли сам да реши то претходно питање или ће наредити прекидање парнице и сачекати одлуку крив. суда.

Из наведеног излази да је кривични суд овлашћен да сам реши сва прејудицијална питања из крив. права, сем у случају кад већ постоји правноснажна осуђујућа пресуда о неком прејудицијалном питању, која пресуда везује парнични суд у погледу постојања крив. дела и урачунљивости учиниоца.

Овим питањем се бавио проф. г. др. Б. Марковић у свом делу Уџбеник судског кривичног поступка (стр. 236, § 38, прво издање 1930 г.) и он га, поред јасних прописа ГПП о томе, није правилно решио, (нити се у другом издању наведеног дела, које је изашло 1937 г., исправио). Г. Марковић наводи између осталог: „Ако се у току грађанског спора појави сумња да је извршено какво кривично дело из КЗ, а решење те кривичне ствари могло би битно утицати на решење грађанског спора, грађански суд је дужан одмах обуставити грађански спор, докле кривични суд не расправи кривично дело. Пресуда кривичног суда по том делу веже грађански суд....“ Дакле, по њему грађ. суд не сме сам да реши ниједно прејудицијално крив. правно питање, већ мора у сваком случају обуставити (прекинути) грађ. спор, докле крив. суд не расправи појављено крив. дело. Погрешка г. Марковића је у томе, што је одговор на то питање тражио у КП и што га је решавао по начелима КП, уместо да одговор на то тражи у ГПП. Јер је логично да ГПП пропише грађанском судији што ће он у току парнице сматрати утврђеним одлуком друге неке власти, и која ће правна питања он моћи сам да реши, а која ће препустити другим властима на решавање.

VII

Међутим законодавац је друкчије, него што је напред изложено, регулисао решавање крив. правних питања кад су она пре-

јудицијална за одлуку грађ. суда у поступку на основу тужбе за обновљење, и то кад се обновљење поступка тражи због којег од крив. дела означених у §-у 624 бр. 1—3 ГПП (ако је исправа на којој се оснива пресуда, лажна или лажно преиначена; ако је сведок или вештак дао лажан исказ или ако се противник при своме саслушању криво заклео, а пресуда се оснива на том сведочанству или саслушању; ако је пресуда издејствована преварном радњом заступника странке, њеног противника или противниковог заступника, које је преварно дело кажњиво по кривичном закону, или ако је судија, при доношењу пресуде или какве раније одлуке на којој је пресуда основана, на штету странке, учинио по кривичном закону кажњиву повреду својих службених дужности односно правнога спора).

§ 632 ГПП која регулише то питање гласи:

Ако се тражи обнова поступка због којег од кривичних дела, означених у §-у 624 бр. 1 до 3, а о томе кривичноме делу још није изречена правноснажна осуда, онда ће парнични суд, без претходне усмене расправе, учинити што је потребно да се поведе кривични поступак у циљу, да се извиди и утврди изведено кривично дело.....

Рочиште за усмену расправу по тужби за обновљење одређиће се тек пошто се правноснажно сврши кривични поступак, и то само онда ако је тај поступак довео до правноснажне осуде због кривичног дела, које је истакнуто као разлог тужби за обновљење, или ако је кривични поступак истина довршен без осуде, али из других разлога, а не због тога што не постоји кривично дело или што за њ нема доказа. Иначе ће се тужба након саопштења резултата кривичног поступка одбацити као недопуштена.....

Према наведеном §-у кад суд решава има ли места дозволи обнављања поступка (т. зв. *judicium rescidens*), треба разликовати следеће случајеве:

1) Ако је већ донета правноснажна пресуда крив. суда којом је утврђено постојање којег од кривичних дела означених у § 624 бр. 1—3 ГПП, онда је парнични суд по § 364 ГПП везан том пресудом, те ће, пошто је на тај начин утврђено постојање којег од наведених крив. дела, дозволити обновљење поступка (наравно ако су испуњени и остали услови за такву одлуку).

2) Ако пак не постоји правноснажна осуда крив. суда, парнични суд ће се постарати *ex officio* да се покрене крив. поступак (дакле неће моћи као у § 255 да бира хоће ли сам то питање решити или ће његово решење препустити крив. суду, већ ће у сваком случају морати сачекати одлуку крив. суда). Од исхода крив. поступка зависи даље поступање парничног суда. Тако:

а) Ако крив. суд донесе осуђујућу пресуду, парнични суд ће при одлучивању има ли места дозволи обнављања поступка, бити везан том пресудом.

б) Ако крив. поступак не доведе до осуде, онда ваља разликовати:

аа) Поступак се доврши без осуде (ослобођавајућом пресудом или решењем о обустави поступка), али из разлога што не постоји крив. дело или што за њ нема доказа, — онда ће парнични суд (за разлику од случајева које смо претресли у VI одељку, где је истакнуто да парнични суд није везан за ослобођавајућу пресуду крив. суда), бити везан таквом одлуком крив. суда, те ће морати сматрати да крив. дело не постоји и одбацити тужбу за обновљење.

бб) Поступак је довршен без осуде (ослобођавајућом или одбијајућом пресудом или решењем о обустави поступка), али из других разлога, а не оних наведених напред под аа) (на пр, услед застарелости, амнестије, душевног обољења окривљеног по извршењу дела итд.), онда ће морати сам парнични суд да реши појављено крив. правно питање, пошто се то с успехом није могло постићи у крив. поступку.

VIII

Као што смо видели из претходних одељака, парнични суд има врло широко овлашћење за решавање прејудицијалних питања. У одељку III већ смо нагласили да би немогућно било решити многе парнице, кад парнични суд не би имао такво овлашћење.

Према томе парнични суд не решава само правно питање, чије се решење тражи тужбом, већ и друга правна питања, али постоји разлика између решавања правног питања које је предмет тужбе и каквог претходног питања: о првом суд решава у диспозитиву пресуде, док решење другог питања уноси само у образложење пресуде. Решење таквог питања служи парничном суду само као мотив за његову одлуку. Последица таквог поступања суда је то, што само одлука о првом правном питању има по § 507 ГПП силу правноснажно пресуђене ствари међу странкама, док одлука о другом питању нема таквог дејства. Поступајући тако суд поштује и начело изречено у § 501 ГПП (*ne eat iudex ultra partium petita*), као и начела о стварној надлежности и подели власти, јер не могући да реши главно питање, а да не одлучи о претходном питању, које је претпоставка за одлучивање о главном питању, — суд није о том претходном питању решио у форми одлуке подобне да постане материјално правноснажно, већ је оставио да оно и даље остане нерасправљено међу странкама, чиме је остављена могућност да се његово мериторно решење тражи код надлежне власти.

IX

У нашем случају, који смо изнели у одељку I, да би се решило питање да ли се на право на тражење накнаде штете има по § 939 ГЗ применити застарелост од 24 године, потребно је утврдити, да је штета произашла из радње коју КЗ сматра злочинством. То питање је, дакле, једно прејудицијално питање из области крив. права. Грађански законик не тражи за примену такве застарелости, да је учинилац штете и осуђен за злочинство,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нити уопште тражи да је злочинство утврђено у кривичном поступку. Стога ће се на решење тог прејудицијалног питања из крив. права применити начела ГПП о решавању прејудицијалних питања. По тим начелима (§ 255 ГПП) ово питање моћи ће решити и сам парнични суд. Наиме, парнични суд ће доказним средствима, које му буду стајала на расположењу, утврдити радњу из које је произашла штета, а затим ће у образложењу своје пресуде наћи да та радња садржи све елементе једног крив. дела (рецимо дела из § 269 КЗ) и да је за то дело предвиђена у КЗ казна робије, те да се према томе утврђена радња по § 15 КЗ има сматрати злочинством.

Према изложеном одлука Касационог суда, да се питање о постојању злочинства из којег је произашла штета, може решити само крив. пресудом, погрешна је и у очигледној супротности са начелима ГПП о решавању прејудицијалних питања уопште и прејудицијалних питања из области крив. права посебно.

Сем тога такво тумачење Касационог суда је у противности са начелима за тумачење закона садржаним у §§ 8 и 10 ГЗ („...нека га тако протумачи, како да се са основима здравог разума и природне правце слаже“ и „...онда ће се исти по општим у овом Законику постављеним основима разумно и савесно решавати...“). Јер по таквом схватању Касационог суда пружа закон већу заштиту ономе коме је мање потребна, а наиме ономе за чију је повреду правног добра крив. поступак успешно завршен осуђујућом пресудом. Пошто је на тај начин утврђена повреда правног добра злочинством и утврђен учинилац, — поред могућности да право на накнаду штете остварује у крив. поступку, — закон (по схватању Касационог суда) даје таквом оштећенику и могућност да још читаве 24 године (јер ће, наиме, застарелост бити готово редовно прекинута крив. поступком, те ће нова почети да тече од правомоћности осуде) — отеже са подношењем тужбе за накнаду штете, и ако више никаког оправдања за то нема, а што је противно основној мисли установе застарелости. Међутим ономе коме је штета причињена злочинством, а за чију повреду правних добара из било којих разлога, није могла да се донесе осуђујућа пресуда крив. суда, и коме претпоставке за доказивање права на накнаду штете нису могле бити утврђене ауторитативном одлуком, — томе, испало би, законодавац налаже да буде код заштите својих права далеко брижљивији него ли онај први.

На крају ћемо навести један случај случај из праксе аустријских судова, који је јако сличан нашем случају. По § 948 аустр. аустр. ОГЗ поклон се може опозвати ако је поклонопримац крив због какве грубе неблагодарности према поклонодавцу, а под грубом неблагодарношћу разуме тај законски пропис такву повреду тела, части или имања, да се противу поклонопримца може по службеној дужности или на захтев повређеног по Кривичном закону покренути поступак. Другим речима, потребно је да радња поклонопримца претставља крив. дело. Кад би на овај законски пропис применили изложено тумачење Касационог суда, или гг. Жив. Перића, др. Л. Марковића и др. Б. Марковића, — испало би да се

такво кривично дело може утврдити само у крив. поступку, а нарочито с обзиром на стилизацију наведеног §-а „да се може... по Кривичном законнику покренути поступак.“ Међутим аустријски Врховни суд у својој одлуци од 11-II-1910 г. (види др. Нојман: Коментар ГПП, стр. 902 уз § 364 ГПП) налази сасвим правилно, да није потребно да поклонопримац буде кривично осуђен за дело које проузрокује губитак поклона, већ само да је његово дело такво, да се противу њега може кривично поступати, те да ништа не стоји на путу да се такво дело утврди у грађанској парници.

ЛИТЕРАТУРА: Др. Драг. Аранђеловић: Грађанско процесно право Краљевине Југославије; Др. Г. Најман: Коментар грађанског парничног поступка; Др. Ф. Горшић: Коментар грађанског парничног поступка; Др. Б. Марковић: Уџбеник судског кривичног поступка.

Душан П. Мишић, судија Окружног суда за округ београдски.

Вечита робија и § 77 к. з.

Пракса је истакла питање: да ли се може осуђеном лицу на вечиту робију урачунати притвор и истражни затвор у времењу казну која је, Краљевом милошћу, дошла на место вечите робије?

Колико знамо, не постоји изричан пропис који би ово решио. Али, с обзиром да је сличан случај, чак и много тежи, у позитивном смислу расправљен, нама изгледа да би се и на горње питање могло потврдно одговорити.

Глава осма Кривичног законика посвећена је фази суђења која се зове одмеравање казне. Пошто нису изузете, у том поглављу, смртна казна и вечита робија, излази, да се оно односи и на њих. Тако, § 77 примењује се и при највећим казнама а свај пропис гласи: притвор и истражни затвор који је осуђени издржао, пре но што је пресуда изречена, урачунава се у времењу казну.

На први поглед могло би се узети, да § 77 не долази до примене код казне смрти или вечите робије зато, што наведене казне нису времене и урачунавање не би имало практичног дејства. Али, ако се има у виду, да је урачунавање затвора и притвора од значаја по осуђенога тек при крају казне — под претпоставком да не прелазе казну — а не у тренутку изрицања казне и да урачунавање значи уствари признање суда да је осуђено лице било лишено слободе, за извесно време, због дела за које му тек сада суд изриче пресуду — онде остаје као тачно наше тврђење, да се § 77 к. з. примењује и код смртне казне или вечите робије. Јер, између тренутка изрицања пресуде и тренутка (времена) њеног извршења протече дуг временски период који отвара могућност за осуђенога, да му се и две капиталне казне замене временом казном.

Има и других разлога који иду у прилог нашег гледишта. Сам § 77 к. з. не прави разлику између временских казни и оних

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

које нису времене; после тога, не поставља разлику међу пресудама ни § 281 к. п., у тач. 3 и 4, где се говори о казни и одмеравању казне у односу на притвор и затвор.

Још има нешто више што уверава у тачност горњег тврђења. У случају реалног стицаја (§ 62 к. з.), оптужени ће бити оглашен кривим за сва дела за која се буде утврдило да их је учинио. Ако би једно дело повукло смртну казну или вечиту робију, казне за она друга дела неће долазити у обзир са разлога, што ће бити обухваћене највећом казном; Суд ће их, ипак, навести у пресуди.

— Било би добро да их стави у диспозитивни део пресуде. Као што се види, обрачунавање ће се и овде вршити само ће остати, можда за тренутак, без неког ефекта по осуђенога.

При помиловању осуђеног лица од смртне казне на времену казну, притвор и затвор урачунавају се у времену казну (§ 420/Ш каз. закона.

Смртна казна и вечита робија иду напореда (§ 167 и 328 к. з.). Ако су, пак, за једно кривично дело одређене две казне у закону, строжа врста казне ће се изрећи код кривичних дела која су потекла из нечасних побуда или, ако је учинилац при вршењу тих дела показао зао карактер. Према томе, лице које је осуђено на смрт пада под ударац § 74 к. з.

Када се злочинцу злог карактера или са нечасним побудама, при помиловању на времену казну, смањује та нова казна услед издржаног притвора и затвора, онда ће се утолико лакше иста мера применити према лицу које је са вечите робије помиловано на времену казну. Јер лице које је осуђено на вечиту робију, није, сигурно, поред све тежине злочина, ни лице злог карактера нити лице које је извршило злочин из нечасне побуде (§ 74 к. з.).

Уставом и обичним законима предвиђен је акт Краљевске власти, помиловање. Због те евентуалности, урачунавање затвора и притвора намеће се само собом, као што смо наговорили раније.

Нама изгледа а на основу стилизације § 72 к. з. и § 420/І к. п. да урачунавање треба увек извршити при изрицању пресуде. То је тренутак најпогоднији за пречишћавање питања која се односе на издржан притвор и затвор.

Александар Р. Миловић, судија Окружног суда — Прилеп

Условна осуда и споредне казне

Наш југословенски кривични законик од 27 јануара 1929 год. у пропису § 35 к. з. нормира главне казне: смртна казна, робија, заточење, строги затвор, затвор и новчана казна. Споредне су казне: губитак часних права и губитак службе.

Дакле у споредне казне долази: губитак часних права и губитак службе. — Законодавац у § 47 к. з. означио је шта спада у губитак часних права: то је губитак државне или ма које друге јавне службе, или губљење јавног звања; губљење академских степена, одлиција или других јавних почести, губљење права у

јавним стварима: гласање, да бира или биран да буде као и сва остала политичка права да врши.

У пропису § 35 од II к. з. законодавац је чинио поделу између споредних казна: губљења часних права и губитка службе, док је у § 47 од I. тач. I к. з. и губитак службе убројио у споредну казну, казну губитка часних права, што значи, да ће осуђеник увек бити осуђен и на губитак службе кад је осуђен на губитак часних права. То ће бити облигаторно за осуде означене у § 46 од IV. к. з., док ће бити факултативно за осуде по од. V истога прописа. Значи, да изрицање споредне казне губљења часних права повлачи ео ipso истовремено и губљење оних права означених у § 47 тач. I—3 к. з. Значи и губитак службе. То су осуде на смрт или робију преко пет година, где се стално губе часна права па и служба; осуда на робију до пет година, повлачи губитак часних права па и губитак службе, од једне до пет година, итд. Губитак часних права изриче се при осуди на заточење за време издржавања казне. За осуде на строги затвор изричу се губитак часних права, па и губитак службе за време од једне до три године, „у случајевима који су предвиђени овим законом“ (§ 46 од. IV к. з.). У V одељку § 46 к.з. нормирано је: „Осим ових случајева суд може изрећи губитак часних права за исто време само када место робије изрече строги затвор (§§ 71 и 72)“ — Ово је факултативно изрицање и поменуте споредне казне. Пропис § 48 к. з. нормира: „Лице осуђено на губитак часних права губи права поменута у § 47 од дана правне снаге пресуде, а време за које он та права губи ако тај губитак није трајан, рачуна се од дана када је казна издржана, застарела или опроштена“. Овај пропис објашњава, да лице које је осуђено на смрт или робију преко пет година, губи часна права па и службу, даном правноснажности пресуде, а остала лица, даном по издржаности, застарелости или опроштају казне. Ово је јасно за осуде, које повлаче губитак часних права, који губитак повлачи и губитак службе (§ 47 тач. I к. з.). — Тешкоћа се појављује за случајеве губљења службе, који нису последица часних права, већ их суд изриче на основу § 35 од. I у вези § 49 од. I к. з. који гласи: „При свакој осуди на шест месеци строгог затвора или на годину дана затвора изрећи ће суд губитак државне или друге јавне службе. — И при крајем строгом затвору може суд изрећи губитак државне или друге јавне службе у случајевима, у којима се осуђеник показао недостојним службе“. (§ 49 од. II к. з.). Дакле овим прописом ускраћује се опсег прописа § 46 од. V к. з., где суд факултативно одлучује, да ли ће изрећи губитак часних права, па и губитак службе, јер се овим прописом изузима слободно одлучивање о примени § 47 тач. I к. з., и суд ће бити обавезан, да изрече губитак службе осуђеном лицу на шест месеци строгог затвора или на годину дана затвора. А што се тиче примене прописа § 49 од. II к. з. разуме се да ће суд ако установи да је осуђено лице на казну мању од шест месеци строгог затвора, недостојно државне или јавне службе, изрећи и губитак истих.

Истина појављује се ту контрадикција између прописа § 46 од. III. к. з. који гласи: „При осуди на заточење изрећи ће суд

губитак часних права само за време издржавања казне“ и прописа § 48 *in fine* к. з. који предвиђа да се губитак часних права „рачуна од дана када је казна издржана, застарела или опроштена“. Наравно ако није изречен трајан губитак часних права. Ова кодификација није у складу са принципом *lex posterior derogat leges priori*, јер пропис § 48 к. з. долази после прописа § 46 к. з. иако се ради о прописима из Општег дела Кривичног законика.

Но, нас у овом случају више, и у главном, интересује одредба § 46 од. III к. з. обзиром на питање које расправљамо, јер овај пропис нормира, да се губитак часних права изриче, „само за време издржавања казне“. — За време издржавања заточења. Значи, мора се бити на издржавању — извршавању заточења, па да тече губитак часних права, иначе кад тога нема, нема ни губитка часних права. Ако осуђеном лицу на заточење, које је уз то осуђено и на губитак часних права (па и на губитак службе) буде ова главна казна — заточење — застарела или опроштена, ниуком случају не може после овога ступити у дејство споредна казна губитка часних права, па следствено томе ни губитак службе. Ово произилази *ex lege* § 46 од. III к. з.

Питање које смо формулисали насловом састоји се у томе: да ли и условна осуда повлачи губитак часних права, а нарочито, да ли примена условне осуде (прописи §§ 65—68 к. з.) искључују примену прописа § 48 и § 49 к. з. или не искључују.

Видели смо да по пропису § 48 *in fine* к. з. рачунање временог губљења часних права има да се рачуна, од дана када је казна издржана, застарела или опроштена“, па питање продужава: да ли и условно осуђени на главну казну има да буде осуђен и на споредну казну губитка часних права, па и губитак службе, или не. Ако треба да сноси и споредну казну питање се окончава са тим: од када, као и докле и на који начин да му се рачуна.

Одмах да одговоримо: О рачунању њеном од правоснажности пресуде, не може бити говора, јер се ради о изрицању краткорочне казне од шест месеци строгог затвора или једне године затвора или пак о изрицању новчане казне. Тако исто о рачунању сношења губитка часних права — губитка службе, по издржавању, застарелости или опроштају главне казне, условно изречене и проглашене, не може бити речи, јер условна осуда — протеком кушње (време за које је извршење казне одгођено) нема горња својства издржаности, застаре или опроштаја казне, јер лице које за време кушње није починило које кривично дело, третира се као да није осуђено. Ово изрично нормира § 68 *in fine* к. з. где се каже: „сматраће се да осуђеник није ни осуђиван на казну“. Према томе изрицању споредних казна поред условне осуде нема места.

У вези горњег појављује се и питање: да ли примена § 65 к. з. искључује примену прописа § 49 од. I к. з. како смо то раније истакли, и да ли ова два прописа хармонирају. — Први пропис дозвољава суду, да изрекне казну до и са шест месеци строгог затвора или до и са једном годином затвора, или новчано изречену казну може прогласити условном у трајању од једне до пет година (време кушње). Што значи, ако суд изрекне казну

www.од шест месеци строгог затвора или казну од године дана затвора, без обзира да ли је поред истих изрекао и новчану казну кумулативно, суд може овакве и оволике (по висини) казне прогласити условним. Одмах се овде може поставити питање: мора ли, поред овако изречене условне осуде — главне казне, изрећи суд и споредну казну губитка државне или друге јавне службе, предвиђене у § 49 од. I к. з., који је *lex specialis* од прописа § 46 и § 47 к. з. — Ако се мора изрећи и ова споредна казна, појављује се тешкоћа: о рачунању исте т. ј. од када се има ова рачунати. Да се рачуна од дана правноснажности пресуде (§ 48 к. з.) као што смо то истакли, никако то не може бити. Да се рачуна за време кушње, ни то не може бити, јер природа кушње и уопште условне осуде то не дозвољава, јер је време кушње, нарочити режим који условно осуђени има да издржи, а сем тога кушња није сношење казне нити се иста може сматрати као време издржавања казне, јер би у противном условна осуда после изгубила свој смисао. Да се ослонимо на пропис § 46 од. III к. з. опет је неосновано, јер је издржавање заточења — издржавање једне тешке казне, иако коректива времена робије. Да се рачуна од дана када престане кушња; опет то не дозвољава пропис § 68 *in fine* к. з. што смо раније истакли.

Пропис § 65 к. з. нигде не говори, да ће се прогласити и споредна казна условном као и главна. Отуда јасно произилази, да је законодавац установљавајући условну осуду имао у виду, да се само главна изречена казна може прогласити условном и да поред условно изречене казне не могу се извршити и споредне казне, јер законодавцу ни на крај памети није било, да ће лак бити случајева, да се поред главне казне изриче и споредна казна губитка часних права, па и службе и да се ова споредна казна проглашава условном као и главна казна. Смисао прописа § 65 к. з. има се схватити само тако: да само казне у висини у том пропису означене могу бити проглашене условном. И када суд нађе, да изречену главну казну треба прогласити условном, није лужан да се обазире и на пропис § 49 од. I к. з. јер ако се на њега буде морао обазирати и онда када хоће да изрече условну осуду, онда би био приморан да изриче и губитак споредне казне (губитак часних права односно губитак државне или које друге јавне службе) и за време кушње. У том случају запало би се у горе цитирану безизлазну ситуацију. Тешкоћа извире из неспретности одредбе § 49 од. I к. з. који гласи: „При свакој осуди“. Што значи да при свакој осуди у висини назначеној у овом пропису има се изрећи и споредна казна губитка државне или које друге јавне службе, само онда када, ова изречена главна казна не буде проглашена и условном. Одлука суда да се изречена казна главна проглашава условном сметња је да се изричу и споредне казне. Даље, да би се овај пропис (§ 49 од. I к. з.) избегао, суд би морао, па ма и против своје савести, да изриче и казну највише пет месеци и двадесет девет дана строгог затвора, односно једанајест месеци и двадесет девет дана затвора, док за изрицање условне осуде овај горе цитирани критеријум (где је разлика само један дан) не важи, јер суд може условно прогласити изречену казну од пуних

— равних шест месеци строгог затвора или равно од године дана затвора, без обзира да ли поред ових казни изриче и новчану казну као главну, или не изриче. Другачије се не би могла схватити намера законодавчева. Неоправдано би било схватити намеру законодавчеву: да само један дан којим се навршава шест месеци строгог затвора, односно један дан којим се навршава пуна година затвора има толику важност и да је одлучујући у питању изрицања споредне казне губитка службе. Ово нарочито у односу на институцију условне осуде.

Према свему изнетом, ми сматрамо, да примена условне осуде искључује примену прописа §§ 46—49 к. з. који говоре о споредним казнама губитка часних права и губитка државне или јавне службе, јер је условна осуда специјална установа, те је она *lex specialis* — изузетак према свима прописима Главе III Крив. законика, која говори о казнама, па јој је законодавац баш у општем делу Крив. законика одредио Главу VI. по правилу: *exceptiones strictissimae interpretationis*. Ова осуда (условна осуда) не спада у оне осуде које нормира пропис § 49 од. I к. з. и то у изразу: „При свакој осуди...“ Овај израз као што смо раније рекли садржи све друге (казне) сем условне осуде.

Ми налазимо, да је законодавац прописујући поменуте одредбе о примени споредних казни: губљења часних права и губљења службе имао у виду извршност (издржавање) изречене главне казне. Законодавац је мислио на ефективне изречене главне казне: смрт, вечиту робију, времену робију, заточење, строги затвор и затвор, који прелази преко шест месеци, односно годину дана, на казне које не може обухватити условна осуда. У нашем случају условна осуда обухвата и изречену казну од шест месеци строгог затвора или казну од једне године дана затвора, док овакву висину изречених казни обухвата и пропис § 49 од. I к. з. На овом сектору од једног дана сукобљавају се прописи § 65 к. з. и прописи § 49 од. I к. з. Међу њима је очигледна колизија и ми налазимо, да други пропис има подлећи и дати предност пропису § 65 к. з., јер би у противном опсег овог прописа био окрњен тиме, пошто се никад не би могла изрећи условна осуда од шест месеци строгог затвора или од једне године затвора, без изрицања споредне казне губитка службе. Ако би се обе ове казне проглашавале условним дошло би се у апсурдну ситуацију: да је тежа споредна казна — губитак службе, од главне казне, јер издржавањем кушње главна казна исчезава, пошто се лице тада сматра да није ни осуђивано и од тога нема никакве последице, док изрицањем губитка службе, поред овакве (условне) осуде имала би да ступи у дејство тек по истеку кушње т. ј. престанку — исчезнућу казне, и то да такво осуђено лице губи службу од дана нестанка — брисања условне осуде, па до највише три године, јер се свакако пропис § 49 од. I к. з. не сме протумачити да се губи служба трајно (§ 46 од. IV и V к. з.).

Губитак службе као споредна казна служи главној изречној казни као поштравање ове, па према томе иста не сме бити по својим последицама, тежа од главне изречене казне; а она је у случају изрицања условне осуде по све тежа, управо она је, не

само замењује, већ и смењује, што по нашем Крив. законнику не може бити. Овакву замену предвиђао је пропис § 111 у вези § 112 Казн. законика (Српс.) јер је по § 12 тач. 5 у вези § 25 истог зак. изрицање губљења службе била једна од главних казна за чиновничке кривице. Нови Крив. законик ову одредбу није предвидео, као главну казну јер иста не одговара савременом духу и схватању кривца, као трећег основног појма Кривичног права, већ ју је узео као споредну казну. Ово из разлога да чиновничке кривице не би избегле примену и ове споредне казне. За то је законодавац донео одредбу чл. 4 Закона о сузбијању злоупотреба у службеној дужности, који гласи: „За кривична дела поменута у члану 1 и 3 важе прописи општег дела и то одсека I Главе I до III (§§ 1 до 49), V (§§ 61—64), VIII и XI (§§ 70—83) као и §§ 85, 87 до 89 Глава X Кривичног законика од 27 јануара 1929“. — Дакле овде о Глави VI (условна осуда) нема говора јер ју законодавац, обзиром на природу чиновничких — корумптивних кривица, цитираним прописом није обухватио, већ је тамо условну осуду изоставио — искључио. Значи, у првом реду по овим кривицама губи се служба, јер примену овакве споредне казне условна осуда не може спречити, пошто се главна казна не може прогласити условном. Према томе, јасно произилази, да ће се оптуженик проглашен кривим за дела из чл. 1 цитираног закона и кажњен са шест месеци строгог затвора или са једном годином дана затвора, увек казнити, поред ове главне казне и споредном казном губљења државне или које друге јавне службе. Овако ће се, такође, поступити ако оптуженик почини које друго кривично дело и буде изречена горња казна у поменутој висини и иста не буде проглашена условном, већ остане ефективна, јер нема разлога да се тако не поступи. Напротив, ако је пак оваква казна у поменутој висини изречена и проглашена условном, нема разлога нити оправдања и законског ослонаца, да се поред ње изриче и споредна казна губитка службе. Према свему јасно произилази да прописи §§ 46—49 к. з. нису у складу са прописима § 65—68 к. з. већ су ексклузивни, и прописи о условној осуди искључују примену прописа о изрицању споредних казни поред главне казне условном проглашене. Јер не може се појмити, да ће се наћи суд који ће кад оптуженику треба поменуту казну прогласити условном, будући да је за то испунио услове из § 65 к. з. поред ове главне казне проглашене условном изрећи и коју од споредних казни, јер би се дошло у контрадикцију са суштином установе условне осуде.

Истина третирајући ово питање, ми несмемо изгубити из вида и пропис § 66 к. з. који гласи: „Ако осуђеник учини у времену одређеном у § 65 умишљајно које кривично дело и за ње буде осуђен на строги затвор или на коју тежу казну, сматраће се да је одлагање извршења прве казне прекинуто и обе ће се казне извршити нескраћене“.

Ако је ново кривично дело учињено из нехата или ако је умишљено, али његов учинилац осуђен на блажу казну од строгог затвора, суд ће решити по оцени значаја оба кривична дела: хоће ли се одложена казна одмах извршити или ће се извршење

и даће одложити. Ако суд нађе да извршење нове казне треба одложити он ће пресудом утврдити рок томе одлагању.

Ако суд услови одлагање казне накнадом штете, па протекне рок одређен за њу а осуђеник је не накнади, одложена казна ће се одмах извршити, осим ако су узрок томе биле околности које се не могу њему приписати у кривицу. Суд ће моћи у том случају одредити нов рок за накнаду штете, а моћи ће допустити одлагање и без ње, ако би стекао уверење да осуђеник није кадар да је накнади“. Из овог прописа види се, да ако условно осуђени за време кушње почини умишљајно кривично дело и за исто буде осуђен на строги затвор или коју другу тежу казну одлагање условне осуде *ex lege* прекида се и обе се казне извршују укупно. Овде се јавља питање: да ли је смео суд прећи ћутке преко споредне казне губитка службе (§ 49 од. I к. з.), јер да ју је изрекао поред главне казне, коју је прогласио условном, а тај услов доцније — у току кушње отпао — иста би ступила у дејство после издржавања казне по § 66 к. з. Ово тим пре што други суд судећи друго кривично дело у смислу горњег прописа не може за раније проглашену условну главну казну, накнадно досудити и споредну казну губитка часних права, па ни губитка службе. Наравно суд, који суди ново кривично дело, могао би изрећи споредну казну губљења службе уз ново кривично дело, ало би казна била безусловна, а она ће таква бити по сили закона, ако је оптуженик за ново кривично дело осуђен са шест месеци строгог затвора или на коју тежу казну, јер се по § 66 к. з. смарта да је услов прве казне прекинут и имају се извршити обе казне нескраћене. Тако исто суд, који суди ново кривично дело, морао би изрећи споредну казну губљења службе поред главне казне од једне године дана затвора за то ново кривично дело, ако би одлучио, да се ова нова казна не проглашава условном, јер ће се и овде обе казне извршити нескраћено. У датом случају, ако суд који суди ново кривично дело и нађе, да има место проглашавању условном и нове главне казне, суд не би био дужан да примењује пропис § 49 од. I к. з. ни за нову условно проглашену главну казну, а о изрицању, накнадно, ове споредне казне, поред раније условно изречене условне осуде поготово не може бити речи. Све је ово у духу прописа § 66 од. II к. з.

Тако исто и пропис § 66 од. III к. з. иде у прилог наше тезе, јер овај пропис је пандан пропису § 66 од. III к. з. који гласи: „За одлагање извршења казне може суд поставити услов да осуђеник накнади пресудом утврђену штету у року који ће се утврдити пресудом и који не може бити дужи од једне године“. Узмимо као документацију овога, следећи пример: Неки званичник једног државног надлештва у напитом стању јавно оклевета једног високог војног функционера у односу на његову службену дужност и истовремено га увреди, опет као државног службеника. Државни тужилац својом оптужницом оптужи га за дела из § 302 од. II *in fine* к. з. и § 302 од. I *in fine* к. з. све у вези § 62 к.з. и на претресу тражи, да га суд за ова дела прогласи кривим и осуди заслужном казном. Оптуженик, на претресу дело признаје, каје се што је ово учинио, брани се да је ово учинио у доста за-

трејаном (напитом) стању, изјашњава се да ће накнадити штету, обећава да више неће нимало пити, да неће вршити кривична дела, жали што је до овога дошло, јер поменути војну личност познаје као доброг човека и одличног официра итд. Суд поверује одбрани оптужениковој, јер је иста поткрепљена и исказима од веште сведока. Оптужени је на суд оставио утисак да заиста говори истину, да лојално признаје дело, да се за исто искрено каје, да раније није осуђиван и да је марљив и вредан државни службеник, као и да се случајно прилично напио али не тотално да би био неурачунљив или да му је урачунљивост смањена, да би се радило о пропису § 22 у вези § 166 к. з. Са свега наведеног суд га прогласи кривим за дела по оптужници и казни га са једном годином дана затвора и са 120 динара новчане казне у корист фонда из § 42 к. з. коју казну прогласи условном за две године. И овај осуђеник издржи кушњу за две године, те дође до примене § 68 in fine к. з., и сада се сматра као и да није осуђиван. Зар би било праведно и да ли би одговарало духу условне осуде, да је при изрицању главне казне проглашене условном осуђенику изречена и споредна казна губљења државне службе применом § 49 од. I к. з. О неком накнадном изрицању губљења службе, пошто је осуђеник издржао кушњу, нема ни помисли. Тако исто непојмљиво је да се и ова споредна казна имала изрећи кад и главна условно проглашена. Кушња и губитак службе не могу ићи напореда, као што ни издржавање казне и губљене службе не могу ићи паралелно, јер пропис § 48 к. з. као што смо навели, нормира, да се рачунање губитка часних права, ако није губитак трајан, рачуна „од дана када је казна издржана, застарела или опроштена“, а губљење службе несумњиво спада у губитак часних права, без обзира на пропис § 49 од. I к. з. јер је у томе категоричан пропис § 47 тач. 1 к. з. У датом примеру, ко би гарантовао условно осуђеном званичнику, у данашњим приликама, да ће се по истеку кушње од 2 године, да је још био осуђен на споредну казну губитка службе, вратити на дужност, јер протеком кушње од две године исти се сматра неосуђиваним. Значи, дошло би се до тога апсурда, да неосуђивано лице изгуби службу, што свакако, условна осуда нити трпи нити дозвољава. Све су ово разлози, да је пропис § 49 од. I нецелисходан. О овој нецелисходности лепо каже Др. Мих. Чубински у свом коментару Кривич. законика на страни 169: „Ми смо благовремено приговорили овоме пропису и навели да је исти нецелисходан (стр. 55—56). Било је приговора и од других критичара али сви ти приговори нису успели“.

Узмимо да је у горњем случају та оклеветана и увређена војна личност у односу на званичну дужност, тражила накнаду штете, ако не у своју корист, а оно у корист рецимо Народне одбране, Сокола К.Ј. или Црвеног крста и да је суд то приватно правно потраживање досудио на пр. у суми од 5000 динара или више, постављајући услов у смислу § 65 од. III к. з. да осуђеник ову штету накнади у року од једне године дана, што ако учини исплатом исте исчезава му казна на коју је осуђен и у смислу § 68 in fine к. з. сматра се као и да није осуђен. Поменути осуђеник задужи се и плати ову накнаду много раније нечекајући крај го-

дине, само да би на тај начин посве избрисао — учинио непостојећом изречену му условну осуду. Зар би било оправдано законски и логично да такав службеник при исплати казне одмах изгуби службу, јер му је тада баш престала — исчезла кушња а тим самим моментом сматра се као да није ни осуђиван. Дошло би се до тога да плаћајући оштету и спасавајући се ефективности казне, упада у другу тежу ситуацију губљења службе, што неоспорно не може бити. Отуда буквално тумачење прописа § 49 од. I к. з. у вези прописа о условној осуди, најблаже речено било би драстично, ако би се протумачило противно нашој тези, и дошло би се до апсурда: *Summum ius summa iniuria*. А то намера законодавца није била, сигурно.

Завршавајући ово наше излагање о условној осуди и споредним казнама, истичемо и то, да досадања судска пракса није пружила довољно примера о односу између условне осуде и помнутих споредних казни, да би се видело какво су становиште по овоме питању заузеле нашу судови. Ово тим пре, што наша судска пракса много обимно оперише са условном осудом. Интересантно би било сазнати како би становиште по овом питању заузеле наши највиши судови. Али колико је нама познато, наша судска пракса ово питање није досада решавала. Наш напис у колико буде успео да покрене ово питање, добро би дошао за једну теоријску и практичну дискусију и радо би чули и другачије мишљења.

Мил. С. Зимоњић, судија Среског суда за град Београд.

Зашто се оставински предмети споро окончавају?

Тражбине према декујусу нису прејудицијелно питање за расправу заоставштине, те се заоставштина мора окончати а тражбине се могу остварити и пре или после уручења заоставштине према декујусовим наследницима.

Код наших судова налази се велики број неокончаних оставинских предмета. За то има више ралога, али овим чланком намера нам је да укажемо на један разлог, који се састоји у различитом правном тумачењу прописа Ванпарничног поступка. Нама се чини да устаљена судска пракса није правилна и да због тога велики број оставинских (масених) предмета чека на окончање годинама.

Пре свега изнећемо тумачење судске праксе законских прописа Ванпарничног поступка.

1.) Кад суду стигне смртовница, судови позивају сва лица означена у истој као најближе рођаке декујусове. Саслушавају се и даљи и ближи сродници. И ако је у питању законско наслеђивање судови саслушавају и женску децу поред мушке оставиоцеве деце. Приликом таквих саслушавања женска деца, која на

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

наслеђе нису позвана, кад мушке деце има, траже: мираз, спрему и удомљење а дешава се и то да затраже и наслеђе. Суд овакве изјаве прима и пошто мушка деца женској не признају право на наслеђе, суд упућује на парницу женску децу да своје право у парници доказују а са расправом заоставштине застаје се до окончања поведене парнице. Исто тако суд поступа ако женска деца затраже мираз, спрему и удомљење а мушка им деца ово оспоре наводећи да су она измирена или да право на мираз немају.

2.) Са расправом заоставштине се застаје и онда, ако неко од повериоца декујусових у масу пријави своје потраживање а наследници му то споре. Суд тада веровника упућује на грађанску парницу а са расправом заоставштине застаје до окончања грађанског спора.

Ми мислимо, да у напред наведеним случајевима нема места одлагању расправе заоставштине до окончања спорова, које би веровник повео противу масе или женска деца која полажу право на мираз спрему и удомљење или наследство кад мушке деце декујус има.

Циљ Ванпарничног поступка је да се одреди ко ће бити наследник декујусов. У случају да више њих полажу право на наслеђе: по закону, уговору или тестаменту суд не може заоставштину расправити, јер су настале опречне наследничке изјаве, које се могу само у спору расправити. Због тога суд слабију страну у праву упућује на грађанску парницу а са окончањем заоставштине застаје. Да би наследничка изјава била пуноважна наследник мора да означи правни основ: да ли наследство тражи по закону, уговору или тестаменту. Али није довољно да он означи само правни основ по коме наслеђе тражи већ мора да поднесе и одговарајуће доказе да би суд његову наследничку изјаву примио (за законско наслеђивање: уверење о сродству, крштеницу и др.; за тестаментално наслеђивање тестаменат и за уговорно наслеђивање уговор)-§ 95 в. п. Наша пракса стала је на погрешно становиште. Наиме, по пракси судова потребно је да неко затражи наслеђе означавајући правни основ, па да то буде разлог да се окончање заоставштине обустави ако такве изјаве долазе у опречност. Судови све те изјаве примају и о њима не одлучују већ слабију страну упућују на спор. Кад сестра признаје брату право наслеђа по закону на половину а половину за себе тражи, онда суд не може због опречних наследничких изјава, пошто брат сестри не признаје право наслеђа, упућивати на грађанску парницу и са расправом заоставштине застајати, јер није ни смео да узима наследничку изјаву од сестре пошто она по закону на наслеђе није позвана. Ако такву изјаву и узме закључком је мора одбацивати а са расправом заоставштине не треба застајати.

Суд у Ванпарничном поступку може само да узима изјаве од лица позваних на наслеђе било по закону, уговору или тестаменту. Поред тога све те изјаве мора да буду поткрепљене одговарајућим документима. Али неки судови узимају изјаве и од лица која на наслеђе нису позвана по закону — од женске деце и ако мушке деце декујус има; од лица која наслеђе траже по изгубљеном тестаменту или која на наслеђе полажу право по

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

основу усменог обећања декујусовог (и ако ни један услов за усмени тестаменат не постоји) затим од лица која имају извесна потраживања према оставиоцу: ћерка за спрему и удомљење, која јој није дата приликом удаје; поверилац по меници, уговору или признаници. Суд све ове изјаве прима и позива наследника да се о њима изјасне: о праву наслеђа сестре и ако на наслеђе по закону није позвана; о праву на наслеђе по изгубљеном и поцепаном тестаменту и ако тестаменат мора да буде писмен; о праву на наслеђе по основу усменог обећања и ако не постоји ни један услов за усмени тестаменат; о потраживањима поверилаца и другим тражбинама и ако све то нема никакве везе са одређивањем наследника. Ако наследници оспоре право на наслеђе напред наведеним лицима (која наслеђе по закону траже и ако на наслеђе нису позвани; ако наслеђе по тестаменту траже и ако тестаamenta нема; ако наслеђе по основу обећања траже и ако услова за усмени тестаменат нема; ако наслеђе по писменом тестаменту траже и ако је тестаментом за наследника одређено друго лице) и оспоре тражбине веровника или ћерке на мираз спрему и удомљење суд упућује на парницу наследнике слабије у праву и веровнике а рад на расправи заоставштине прекида. Ово је погрешно. Оставински суд по закону није дужан да прима наследничке изјаве лица, која на наслеђе нису позвана као и изјаве веровника, који имају потраживања према декујусу а још мање да буде као неки посредник између веровника и др. лица с једне и наследника с друге стране а најмање по закону може обустављати рад на расправи заоставштине због пријављених тражбина према декујусу и наследничких изјава лица, која наслеђе траже по основу правног наслова, који им то право не би дао и ако би био доказан (и ако се утврди да је женско дете заиста ћерка декујусова то јој неће дати право на наслеђе кад декујус мушке деце има; или кад тражи наслеђе по изгубљеном тестаменту и ако би се доказало да је тај тестаменат постојао то јој неће дати право на наслеђе, јер тестаменат мора да буде писмен и суду предат ради објављивања; или ако наслеђе тражи по основу усменог обећања то наследнику неће дати право на наслеђе и ако се докаже да је декујус обећао, јер усмени тестаменат је привилегисани тестаменат само у изванредним случајевима: за случај рата, поплаве, бродолома и велике епидемије). Суд може прекинути рад по маси до окончања спора насталог само услед опречних наследничких изјава (и то наследника који су на наслеђе по закону, или тестаменту или уговору позвани а сваки од њих свој правни наслов по прописима Грађанског законика одговарајућим доказима поткрепио: законски наследник крштеницом и уверењем о сродству; тестаментални наследник писменим тестаментом и уговорни наследник уговором о наслеђивању). Ово је логично, јер суд не зна коме ће заоставштину уручити све док не рашчисти питање ко је наследник декујусов. Али не видимо по коме законском пропису суд саслушава и она лица, која на наслеђе ни по једном правном основу нису позвана. Ако неко нешто од декујуса потражује он може да се обрати законским преставницима масе директно а не да то чини преко оставинског суда, који није позван да врши посредничку

улогу а још мање да одлучује о тражбинама према заоставштини. Они који нешто од декујуса потражују треба да се обратe директно законским претставницима масе односно наследницима те ако ови не удовоље њиховом тражењу онда треба да се обратe надлежном а не оставинском суду.

У пракси наших судова дешава се и то: да се неко преставком обрати оставинском суду и од суда тражи, да овај позове законске преставнике — презумптивне наследнике и да се изјасне да ли њихову тражбину признају или не. Суд, погрешно, удовољава том тражењу. Узима изјаве и кад наследник не призна потраживање, суд, опет погрешно, одлучује по томе и повериоца упућује на парницу а рад по маси прекида до окончања парнице, која са наследним правом нема никакве везе. Долази се до таквог парадокса: да суд наследницима не уручује заоставштину и **ако нема опречних наследничких изјава**. То не чини зато што је неко повео спор ради остваривања свог потраживања према декујусовим наследницима. Зашто то суд чини? Каквог правног значаја има упут на спор веровника који се оставинском суду обратe за своја потраживања према декујусу? — Кад смо напред навели да суд такве изјаве не сме да прима онда сам упут на спор нема никаквог правног значаја. Поверилац кад се не обрати оставинском суду може да поведе спор ради остварења свог потраживања према декујусовим наследницима. Али само зато што се, погрешно, обратио преко оставинског суда, оставински суд прекида рад по маси све док овај не оконча спор који је повео противу декујусових наследника за декујусове обавезе. Према томе упут на спор нема правног значаја, јер поверилац и без тога упута може своје право да остварује у грађанској парници. Због овакве погрешне судске праксе дешава се да се годинама не окончава заоставштина и ако нема опречних наследничких изјава. Заоставштина се не уручује пунолетним наследницима зато што неко води спор за потраживање од 1.000 динара. Због тога што се заоставштина не уручује пунолетним наследницима они не могу да располажу са имовином без дозволе оставинског судије. Тако оставински судија постаје и старатељски судија за пунолетне наследнике, којима заоставштина није уручена само зато што је неко повео спор не о праву наслеђа, јер то међу наследницима није спорно, већ ради остварења свог потраживања према декујусу, и ако је спор могао да поведе за време расправе заоставштине као и после уручења наследницима.

Није циљ ванпарничног поступка да реализује сва права и испуни све обавезе декујусове. Циљ овога поступка је да се одреди наследник, који ступа на место декујуса и преузима његова права и обавезе. Према томе суд предузима само оне радње које су потребне да би се утврдило ко је наследник декујусов.

Али у једном случају закон је ставио у задатак суду да позива веровнике декујусове и да њихове тражбине испитује. То је само онда кад се наследник прими наслеђа „са пописом“ и предложени сазив поверилаца. Таквих је случајева свега 2% у свим заоставштинама. Суд дакле, без пристанка наследника не сме

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.R

да повериоце сазива и од њих узима изјаве, а још мање да о потраживању пријављених веровника (и ако наследници нису учинили предлог да се повериоци позивају) одлучује упутом на спор веровника коме наследници тражбину не признају. Наследници нису ни дужни да се о тим тражбинама изјашњавају кад се наслеђа примају „без пописа“ или са пописом а не траже сазив повериоца ради испитивања тражбина. Кад се повериоци **на предлог наследника** огласом позивају и на рочишту за испитивање тражбина наследник неком од њих не призна тражбину, онда ће суд упутити на парницу веровника са непризнатом тражбином (§ 107 в. п.). Законодавац ни у том случају не наређује да се одреди веровнику рок у коме парницу треба да поведе, нити се суду налаже да расправу заоставштине одложи до окончања спора као кад су у питању опречне наследничке изјаве. Сазив повериоца врши се само на предлог наследника и то само ради тога да би наследник скинуо са себе одговорност „ако је пријављеним повериоцима исплатио више него што би отпало на њихове тражбине, кад би се заоставштина сразмерно поделила међу све веровнике“ (Др. Цуља).

У пракси се дешава да и ако наследник није ставио предлог за сазив поверилаца пошто се наслеђа примио без пописа суд узима изјаве од веровника који су се сами пријавили. Ове изјаве саопштава наследницима и пошто наследници тражбине не признају суд веровнике упућује на парницу одређујући им рок у коме парницу треба да поведу. Зашто то чини? Каког то правног значаја има? Да ли ће поверилац изгубити право да остварује своју тражбину касније ако спор у одређеном му року не поведе? Наследник није тражио сазив поверилаца а поред тога наслеђа се примио „без пописа“ (а исто би било да се наслеђа примио и са пописом) суд му мора уручити заоставштину а веровници своје потраживање могу остваривати и после уручења заоставштине. Одлагање окончања заоставштине до окончања спора нема разлога, јер поверилац ако мисли да ће бити осујећен у свом потраживању — ако се заоставштина уручи пре окончања спора — он може тражити обезбеђење (извршење ради обезбеђења). Према томе, одлагање окончања заоставштине ни са тога разлога не би било оправдано. Ако би се супротно узело, онда би свако лице са улице могло да обустави рад по маси и противу воље наследника и суда, јер би било довољно да се јави са неким својим минималним потраживањем и суд би по досадашњој пракси донео решење о упуту на спор појављеног веровника кога нико није звао да своју тражбину пријављује а нити су огласом на предлог наследника повериоци позивани. На закључак о упуту на спор веровник би изјавио рекурс а можда би имало разлога да на закључак другостепеног суда изјави и ревизиони рекурс. Кад решење о упуту на спор (после најмање годину дана) постане правоснажно онда веровник тек сад у остављеном року води спор који годинама може да траје а за све то време заоставштина се наследнику не уручује и ако нема опречних наследничких изјава и ако су сви наследници пунолетни и наслеђа се примили са пописом не тражећи да се повериоци сазивају или без пописа.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

То је што се тиче потраживања према декујусовим наследницима за обавезе декујусове из облигационих односа.

Поред тога што судови примају изјаве веровника они примају изјаве и оних лица која полажу право на мираз, спрему и удомљење. Ако неко затражи мираз а наследници му то оспоре, суд упућује да парницу потражиоца и са окончањем заоставштине застаје до окончања спора. И ово је погрешно. Потраживање мираза није тражење наслеђа позваних наследника: по закону тестаменту или уговору и суд овакве изјаве не може да прима и њима одлучује упутом на спор а још мање да рад по заоставштини прекида до окончања поведеног спора. Све оно што смо навели у питању потраживања веровника важи и за потраживање мираза. Исто то важи и за потраживање за спрему и удомљење. Суд није дужан да позива и саслушава лица која на спрему и удомљење имају права, јер то нису лица на наслеђе позвана, те своје право могу остваривати код надлежних судова без обзира да ли су своје потраживање пријавили оставинском суду, који није позван да у том правцу врши извиђања и саслушава наследнике. Спрема и удомљење је тражбено право, па ако би уручењем заоставштине дошло у опасност реализовање тог потраживања, онда заинтересована лица могу тражити обезбеђење а вођење спора не може спречавати окончање заоставштине.

Закључак предњег излагања био би:

1) заоставштина се мора уручити наследницима који су своје право на наслеђе доказали;

2) суд не сме да прима изјаве лица која право на наслеђе не полажу а још мање да о тим изјавама одлучује упутом на спор и да са расправом заоставштине застаје;

3) суд мора одбити сваку наследничку изјаву, ако се она позива на наводе, који не би могли дати наслов за право наслеђивања ни онда кад би били доказани (сестра по закону тражи право наслеђа и ако има брата; или тражи наслеђе по писменом тестаменту који је изгубљен или по усменом тестаменту и ако услови у којима се може оставити не постоје) а не упућивати на спор и са расправом заоставштине застајати; и

4) суд са окончањем заоставштине може застати само онда кад дође до опречних наследничких изјава па слабију страну упутити на грађанску парницу.

Драгослав П. Влајић, адв. припр. — Београд

Један крашак полед на српску задругу у прошлости, садашњости и будућности.

Живот је еволуција каже Бергсон. Вечито у покрету, у динамици, живот никако не мирује, увек се креће. да ли по каквом закону (закону узрочности или циљу) или не, факат је да се стално налази у еволуцији и трансформацији. У овом вечитом проце-

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

су кретања јављају се односи борбе, сарадње, јављају се супротности и подударности, стварају се облици-форме тог вечитог кретања живота, стварају се облици-форме друштвеног и породичног живота. И наша стара српска задруга је само једна форма-облик породичног живота, само једна статичка слика тога живота. Српска задруга према томе није нека специјална југословенска нити пак уопште словенска институција, како су то некад мислили и тврдили словенски научници. Овакве сличне породичне заједнице, постојале су и код осталих примитивних народа, код којих је било потребних услова за њихов развој и одржање. Све овакве задруге засноване на заједници живота и колективној породичној имовини најбоље нам показују онај прелаз између негдашњег племенског живота и данашњег индивидуализма. Што се југословенска задруга а посебно српска задруга толико одржала и развила, узрок не треба тражити у некој словенској наклоности за заједницу породичног живота, већ у социјалним околностима и условима који су диктовали њено постојање и развој. Примитивна и патријархална друштвена средина, природна затворена кућна производња (која је заједничка код свих примитивних народа), правна несигурност, затим пореске олакшице које су задругама даване од стране турске управе и. т. д., све је то скупа утицало да се српска задруга толико развије и одржи. Као што се види, оваква социјална средина била је дакле једно изврсно поднебље за одржање и развој задруге и један одлучан фактор који је диктовао њено постојање. За цело време свога развића и напона, српска задруга је била породична установа, која се природним процесом стварала. Између ње и инокосне породице (инокоштине) све до доношења грађ. закона, није било неке битне и суштствене разлике, пошто је свака инокоштина носила у себи зачетке једне задруге, и свака задруга носила је у себи зачетке једне инокоштине. И један и други облик били су у ствари само инокоштине. И један и други облик били су у ствари само разне фазе у једном вечитом процесу стварања породичног облика живота (инокоштина-задруга-инокоштина)¹⁾. Посматрана са данашње тачке гледишта, Српска задруга иако реалност, појављује нам се као једна утопија, и личи нам на једну кошницу у којој су сви за једног и један за све радили и текли. И заиста од свога постанка па све до доношења грађ. закона, задруга је била прва комунистичка заједница, једна радна заједница, разуме се на породичној бази заснована. У једној таквој заједници, као што је била српска задруга, није било никаквих тешких и замрзених правних проблема, а нарочито проблем наслеђивања није се готово ни постављао. То што су се задругарске генерације рађале, множиле и изумирале, није имало никаквог утицаја на наслеђивање у задрузи, пошто тада задруга није била смешана имања као сада, већ је целокупна имовина припадала задрузи као целини,²⁾

¹⁾ В. Валтазар Богшић, „О облику названом инокоштина у сеоској породици Срба и Хрвата.“

²⁾ Овде не мислимо на извесне особине које су и тада задругари могли имати.

која је у то време била несумњиво правна личност али можемо рећи правна личност *suī generis*. Златно доба, да тако назовемо онај размак времена у коме су задруге највише цветале и развиле, трајало је све до ослобођења Србије. А тада за њих настаје један велики преокрет. Ослобођењем Србије, доласком у додир са западноевропским народима, у којима је владао један сасвим други систем друштвеног уређења, систем индивидуалистички, и преласком из натуралне кућне привреде у новчану, нестало је услова који су диктовали постојање задруге, и оне су се у индивидуалистичком свету, у свему онакве какве су до тада биле појавиле као једна немогућа и непотребна институција. Никакве наредбе власти и казне нису могле спречити растурање задруга. Породична колективна имовина и задругарска стега нису могле опстати у једном индивидуалистичком свету, који гарантује лично право својине и лично право слободе. Ризика између старог друштвеног и породичног уређења и новог, који се силом прилика морао усвојити, створио је сукоб два правна схватања, читав сукоб две правне цивилизације. И Јован Хаџић српски законописац, како се он то потписивао, нашао се пред једним проблемом који није био ни мало лак нити пак прост³⁾. Требало је спасти српске задруге или бар извршити тиху ликвидацију њиховог постојања. А да би се то постигло и успело, морала се извршити реорганизација задруге. Дакле у полазној тачки Хаџић је имао потпуно право, али он није имао ни довољно широке правне спреме, нити је познавао наше обичајно право,⁴⁾ нити је пак, морао признати, имао довољно времена, да би могао са успехом свршити овако тежак и замашан посао. Генерална одредба у нашем грађ. закону којом је извршена правно-конституционална промена задруга јесте § 507, који у своме првом делу гласи: „Задруга је онде, где је смеша заједничког живота и имања свезом сродства или усвојењем по природи основана и утврђена.“ Као што се из овога види поред осталих потребних услова, који су и раније тражени за постојање задруге, унет је још један нов а то је смеша заједничког имања. Све остале одредбе које говоре о задрузи (а нарочито §§-и 508,515,521) само су последице ове главне. Задруга је одиста и до доношења грађ. закона да би постојала морала претходно претпоставити постојање своје имовине, као што и човек и биљка да би постојали морају претходно претпоставити постојање земље, ваздуха, сунца, али та имовина била је имовина саме задруге правне личности, а не имовина појединих задругара. Међутим сада да би било задруге тражи се смеша имања, што значи да би неко био задругар мора имати у тој заједничкој смеси имања свој било материјални било идеални део. На тај начин од једне праве комунистичке задруге, једне радне задруге постаје она буржоаска установа, једна полукапиталистич-

³⁾ В. Историски развитак српске задруге од *Алексе Јовановића*, Израда закона за кнежевину Србију (од 1829—1843) од др. *Алексе Ивића* „Архив“ година XI друго коло књига III, Јован Хаџић од *Слободана Јовановића*, Грађ. право опш. део од *Андре Ђорђевића*, грађ. право опш. део од др. *Л. Марковића*, Рад на законима књаза Милоша од *А. Јовановића* „Архив“ 1907 год.

⁴⁾ Као што га је познавао велики наш правник *Валјазар Божишић*.

ка установа заснована и на раду али исто тако и на капиталу. Када је била она постављена на овакву базу, разуме се да су многи правни проблеми искрсли па и сам проблем наслеђивања.

Но и поред овакве реорганизације српске задруге су биле таласом индивидуализма покошене, а то што оне нису биле потпуно уништене ипак је донекле заслуга законописца Хаџића. Постављајући их на буржоаско-капиталистичку базу, давши могућност деобе задругарима⁵⁾ а задржавши ипак многе њине позитивне материјалне а исто тако и морално-етичке особине, учинио је задруге сношљивијим у једном индивидуалистичком свету. Да није било макар и ове реорганизације, задруге би задесила иста судбина која је задесила инокосну породицу (инокоштину), а која је таласом индивидуализма потпуно уништена. Данас немамо ни трага од инокосног облика породичног живота (инокоштине). На место инокосног облика породичног живота створен је један индивидуалистички облик породичног живота, један тип породичног живота, који је са извесним благим нијансама готово потпуно истоветан у свим друштвеним срединама, где је усвојен индивидуалистички систем уређења.

Данас, када је без мало протекло читаво столеће од доношења српског грађ. закона проблем задруга постаје понова актуелан.⁶⁾ Индивидуализам и економски либерализам, од којих се очекивао друштвени препород, налазе се на заходу. Индивидуализам који је дошао као реакција феудализму, и који се после велике Француске Револуције раширио широм целог света и уздигао право својине и лично право слободе на степен готово неких светих права („un droit sacré“), у ствари нешто најегоистичније што је човечанство дало, данас се ипак показао као једна заблуда. Исто тако економски либерализам са начелом слободе (laissez faire) начелом немешања државе у економски саобраћај појединаца, истакнутим још од физиократа, показао се као немоћан у сплету и лавиринту економских односа, и начинивши велику пустош морао је још много раније а нарочито после светског рата сасвим капитулирати. Екстремни индивидуализам није водио рачуна о томе, да човек није никаква вредност сам по себи, већ да има у толико само вредности у колико је он једно социално биће, и уздижући човека као једину величину и вредност, он је дошао у контрадикцију са друштвом и морао је пропасти. Екстремни економски либерализам са начелом слободе, односно немешања државе у економски саобраћај појединаца, свдећи уопште улогу државе на жандара, мислио је да једино кроз слободну утакмицу може бити друштвеног (материјалног и духовног) прогреса. Под

⁵⁾ Због могућности деобе задругара Хаџић је много нападан од стране наших правних писаца, што ми сматрамо за неоправдано, јер треба имати у виду да сама могућност деобе не значи у исто време и саму деобу. Узрок распадања српских задруга не треба тражити у законском пропису који дозвољава деобу задругарима, већ у социалним, економским и политичким чињеницама. Исто тако треба имати у виду да је индивидуализам био новина за наш свет, и да је као свака новина изгледао много лепши и примамљивији облик за друштвени и породични живот, него ли стари облик друштвеног и породичног живота.

⁶⁾ В. у књизи г. *Ананија Илића*, „Систем права о кућној заједници“ предговор г. професора *Живојина Перића*.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unil.edu

великим утицајем природних наука, које су биле уздигнуте на огромну висину, нарочито после Дарвинове појаве у науци, економски либерализам оне зоне који владају у природи, хтео је да пронађе у друштву, односно да примени на друштво, што је у најмању руку био један велики апсурд. Остављајући све приватној иницијативи, односно егоизму појединаца, економски либерализам мислио је да једино тако могући друштвени напредак. А какав је тај напредак и у чему се он састоји, то се најбоље може видети из оне наше сасвим оправдане народне изреке: „Док једном не смркне другом не сване“. Зато данас задруге постају поново актуелне и имају оправдање за своје постојање и са морално етичког, и са друштвеног, и са економског гледишта. Задруга је једна високо морално-етичка установа, у којој кроз хармонију задругарског живота и рада веје један алтруистички дух, који се супроставља оном крајњем егоизму на коме у главном базира индивидуалистичко друштвено уређење. Као заједница живота задруга постаје на тај начин у неку руку и школа живота, социјална школа, у којој се задругари уче дисциплини, узајамном поштовању млађих и старијих, у којој се тек може видети и научити, да лична срећа у несрећи и беди других, својих ближњих, није срећа а поготову то ако се она још заснива на несрећи и беди других, како је то готово редовно у индивидуалистичком уређењу. Но не само од екстремних индивидуалиста, већ исто тако и од екстремних комуниста (колеktivиста) задруга је нападана као буржујска установа која спречава пролетаризирање сељака, и на тај начин посредно спречава и социјалну револуцију. Овакву земерку, ми правници који претендујемо да имамо најшире погледе на живот и друштво, и који увек апелујемо на нашу објективност не можемо озбиљно узети. С друге стране, задруге су и од комуниста (колеktivиста) разуме се оних комуниста који нису за социјалну револуцију већ за еволуцију, симпатично гледане и узимане за пример да је и данас могућан колективни облик живота, и у том случају оне нам личе на социјалне школе, које у овом приказаном добу васпитавају и припремају људе за једно ново друштвено уређење које је на помолу, за колективистичко уређење. И тек у једном таквом друштвеном уређењу задруге би изгубиле смисао за своје даље постојање. И са гледишта индивидуалистичког друштвеног уређења задруге су сасвим оправдане, јер и оне и поред великог ублажења ипак у главном базирају на егоизму, том највећем и готово можемо рећи, једином покретачу и јединој полузи индивидуалистичког друштвеног уређења. Тај егоизам је егоизам саме задруге као целине, као једне засебне јединке. Сем тога ни сама лична иницијатива није у задрузи потпуно спутана. У задрузи се све важније ствари решавају договором (§ 510)), и на тим договорима, на тим седницама или можемо рећи на тим малим задругарским скупштинама сваки задругар може слободно, по својој личној иницијативи предлагати да се нешто уради или не уради. Тиме што задругарски предлози могу бити одбијени од задругарске скупштине, ми не можемо рећи да су задругари потпуно лишени личне иницијативе, и да су према томе саме задруге због тога непогодне за индивидуалистичко друштвено уре-

ђење, јер задругари имају потпуно слободну личну иницијативу за стављање предлога, а то је мислимо сасвим довољно. Јер у противном испало би да је и сам парламенат непогодан за индивидуалистичко друштвено уређење, пошто је и у њему спутана лична иницијатива народних посланика, испало би да су и акционарска друштва, трговачка друштва и разна друга друштва и корпорације било са трговачким циљевима или пак са просветним и културним циљевима непогодни за данашње индивидуалистичко друштвено уређење Сем тога у задрузи је изведена подела рада, тако да сваки задругар има у своме делокругу довољно широко поље да се према изненада створеним ситуацијама потпуно слободно опредељује, и довољно широко поље да примењује и усавршује своју спрему и способност. А и са економског гледишта задруге налазе оправдање за своје постојање, на чему се ми овде нећемо задржавати, само наводимо ово, да је у задругама већа концентрација капитала и радне снаге, да је у њима изведена подела рада, и да су оне за време последње економске кризе од 1929 г. мислимо сјајно дале долаза о својој виталности и живавости.⁷⁾

Јасним, прецизним и разуме се бољим одредбама у новом закону о задругама, што до сада нисмо имали, задруге би добиле импулса у своме даљем постојању и развоју, а тиме би нашем сеоском свету била учињена једна огромна корист, пошто не би онда под првим ударцима економске кризе материјално пропадао и тек тада осетио све „благодети“ које му пружа слободно индивидуалистичко и економско либералистичко друштвено уређење.

Зато данас задруге треба спасавати и учинити све да њихов препорођај буде што скорији. А не треба дозволити да оне сасвим пропадну, па да се онда уводи нешто што је страно нашем свету и непогодно за наше прилике. Треба имати у виду с једне стране, да покрет земљорадничких произвођачко - набављачко - потрошачких задруга, за који многи говоре да треба да замени нашу стару задругу, захтева један приличан висок културни ниво народа у коме се он шири, и с друге стране, да такве задруге не могу никад потпуно заменити нашу стару задругу, јер наша је задруга ипак много подеснија за индивидуалистичко друштвено уређење, пошто се и она базира на егоизму, пошто су у њој задругари лично и непосредно заинтересовани за њен напредак, јер њен напредак је и њихов напредак. „Ближа је кошуља од капута“ лепо каже наш народ.

⁷⁾ У целом срезу врачарском, па и у селу Жаркову које се налази у непосредној близини Београда, и ако је дакле на удару градског живота, има приличан број задруга. Ниједна од ових задруга за време последње економске кризе није пропала, већ су се све напротив увећале и у погледу људства и у погледу имања.

Противтражбини нема места, ако се иста са тужбеним тражењем не може пребити, и иста се не може истицати у спору. (Закључак Касационог суда у Београду од 5 јуна 1939 год. Рек. 322/39.).

У правној ствари М. Т. противу М. и Л. Н. због неважности уговора, Срески суд у Смедереву пресудом од 29 августа 1938 год усвојио је тужбени захтев а одбио тужену страну од противтражбине, са разлога:

„Тужилачка страна претставила је суду: да је тужилац књижни власник пбр. 197 њиве у „Садовима“ укњижене на његово име у зк. ул. бр. 96 к. о. Ландол. Он је ову њиву у 1928 год. продао туженима за 3.960 дин. коју је цену примио и од тада тужене изједна држе и уживају ову њиву. Тужилац је земљорадник и он ни у 1928 год. ни сада нема довољно земље по закону, колико му штити § 471 гр. с. п. и то ни са пбр. 197 ни без ње. Према томе, тужилац није могао спорну парцелу отуђити и наведени купопродајни уговор је без важности. Молио је да се пресуди као у диспозитиву.

Тужене су изјавиле: да се тужилац доиста у земљ. књигама води као власник пбр. 197 и да је земљорадник, да ли тужилац има довољно земље по закону оне незнају. У 1928 год. оне су од тужиоца купиле спорну парцелу и од тада је изједна држе а купопродајну цену су му исплатили. На спорном земљишту тужене су подигле једну зграду те су према § 928 гр. зак. постале сопственице и земљишта. Сем тога на спорном земљишту сопственице су подигле виноград те је вредност овог имања сада порасла на 16.000 дин. Молиле су да се тужилац одбије од тужбеног тражења, а ако се тужбеном захтеву удовољи, онда да се тужилац осуди да им накнади вредност куће и побољшање земљишта. У доказ својих навода позвале су се на сведоке, вештаке и преслушање странака.

Неспорно је међу странакама: да су у 1928 год. закључиле спорни уговор, којим је тужилац туженима спорну парцелу продао за своту од 3.960 дин. и да је тужилац спорну парцелу одмах по закључењу уговора туженима у посед уступио.

Уверењем управе и одбора општине Ландолске бр. 633/38 утврђено је, да тужилац М. није имао довољно земље у см. § 471 гр. с. п. како у врешену закључења уговора, тако и у времену подношења тужбе. Према таквом стању ствари спорни уговор је противан закону и као такав се није могао закључити па је зато суд и пресудио као у диспозитиву под 1) вративши ствар у пређашње стање, тако да је тужена страна дужна да врати тужиоцу спорну парцелу, а овај њој паре, — §§ 13 грађ. зак. и 471 грађ. суд. пост.

Суд је чинидбу тужених односно уступања спорне парцеле учинио независном од чинидбе тужиоца односно враћање купопродајне цене, јер ако би оне биле условљене једна другом, онда на случај неизвршења тужиоачеве чинидбе дошло би до тога, да он своју земљу не прими натраг, што би било противно пропису § 471 гр. с. п. о коме суд као пропису јавно правног карактера, мора по дужности водити рачуна.

С друге стране, исказима испитаних сведока, којима је суд покљонио пуну веру, несумњиво је утврђено, да су тужене одмах пошто су узеле спорну парцелу на овој засадиле око 400 чокоти винограда, па да су даље од тога времена готово целу парцелу засадили виновом лозом као и да је прошле зиме, дакле пре тужбе, подигнута и једна кућа. Овај исказ сведока поткрепљен је и исказом вештака, који су прегледавши претходно спорну парцелу, такође изјавили, да на парцели постоји 372 комада старих чокота као и 1928 нових некалемљених, засађених пре годину дана. Вештачењем је утврђено, да је вредност винограда и колибе 5020 динара, на накнаду које своте тужена страна има права, обзиром на пропис § 204 грађ. зак. Али како је тужена страна ову своту истакла као противтражбину, а није истакла противтужбу а истицању ове своте као противтражбине овде нема места, јер се иста са тужбеним тражењем не може пребити — §§ 903—905 грађ. зак. то је суд тужену страну од тога тражења одбио, а њој стоји на вољу ову противтражбину редовном тужбом у особеном спору остваривати“.

По призиву тужиље М. Окружни суд у Смедереву закључком од 19 новембра 1938 год. укинуо је пресуду среског суда са разлога:

„Погрешно је становиште првост. суда да нема места истицању противтражбине тужене странке у овом спору. Не ради се овде о противтражбини ради компензације са тужбеним тражењем у см. §§ 903—905 гр. зак., како то налази првост. суд већ о захтеву тужене стране за признање накнаде за извршено побољшање спорне имовине (§ 24 гр. зак.).

Спор је покренут за раскид купо-продајног уговора сходно § 471 г. с. п. Тужена странка овај захтев за накнаду истакла је на усменој расправи, те је такав предлог постао садржина парнице у см. § 327 од. II гр. п. п. Пошто је прв. суд удовољно тужбеном тражењу, те доследно раскидом уговора мора да се ствар постави у пређашње стање, то и без подизања противтужбе по § 94 гр. п. п. суд има узети у обзир истакнути захтев и о њему одлучити уз главну ствар, јер се њиме решава питање постављања ствари у пређашње стање — § 915 гр. зак. па је такав захтев дозвољен и оправдан.

Против пом. пресуде изјавила је призив само првотужена, док друго тужена Н. Л. није, те је у погледу исте пом. пресуда постала правоснажна — 507 гр. п. п. Првост. суд провео је потребно вештачење ради процене извршеног побољшања у погледу целокупне имовине, док је сада, обзиром на изјављени призив, спор само између тужиоца и тужене Н. М.

Стога је потребно да прв. суд на поновној расправи узме од тужене изјаву: за колики део извршеног побољшања поставља свој захтев и у том правцу провести извиде, па о ствари изрећи своју пресуду обзиром на напред изложено становиште призивног суда“.

По рекурсу тужиоца, Касациони суд у Београду закључком од 5 јуна 1939 год. Рек. 322 укинуо је закључак Окружног суда са разлога:

„Основан је навод рекурента, да постоји погрешна правна оцена у закључку призивног суда у томе, што је призивни суд погрешно дашао, да има места истицању противтражбине тужене стране у овом спору налазећи, да се овде не ради о противтражбини ради компензације са тужбеним тражењем у смислу §§ 903—905 гр. зак. већ о захтеву тужене стране за признање накнаде за извршено побољшање спорне имовине. Према нахођењу Касационог суда тужена страна свој захтев у суми од 5.020 дин. није могла истаћи као противтражбину, већ у виду противтужбе, пошто противтражбини нема места јер се иста у смислу §§ 903—905 гр. зак. са тужбеним тражењем не може пребити. Према томе, тужена свој захтев за признање накнаде за извршено побољшање спорне имовине може остварити редовном тужбом у особеној парници, јер није истакла формалну противтужбу у см. § 94 гр. п. п.“

Јован Д. Смиљанић

Смисао одредбе § 297 к. п. у погледу дела утаје у службеној дужности. Под насловом: „Постоји дело утаје новца и ако у кривичном поступку није утврђена висина утајене суме — због чега је оштећеник са целокупним својим оштетним захтевом упућен на грађанску парницу“ г. Ненад Поповић је изнео један конкретан случај, који се састоји у следећем:

Магационер и благајник Набављачке задруге, који је продао робе у вредности 43.731,69 динара, па новац није предао задрузи већ себи задржао, оптужен је Окружном суду за Град Београд за дело из § 319 од. I К. з. у в. § 14 бр. 3 и чл.1 зак. о сузб. злоупотреба у службеној дужности. По завршеном извињању Окружни суд донео је пресуду којом је осудио оптуженог на три месеца строгог затвора по наведеној квалификацији, налазећи да је одговоран само за износ од 27.731,69 динара. На основу § 297 К. п. оштећени Главни савез српских земљорадничких задруга упућен је са својим привагис-правним потраживањем на грађанску парницу. Суд је нашао, да је прегледом магацина задружног занста утврђен мањак у износу по оптужници. И уважавајући одбрану оптуженога да је сума од 16000 динара отишла различним лицима на вересију, суд је ставио на терет оптуженог онај остатак у 27.731,69 динара, који није показао ни у роби ни у новцу, нити на други начин оправдао, те је извршио наведено кривично дело. Оштећеника је упутио на парницу да тим путем своје потраживање утврди, пошто подаци кривичног поступка нису пружили поуздан основ за пресуђење истог.

Бранилац је уложио ревизију противу ове пресуде и истакао: 1) повреду формалног закона — § 336 тач. 6 К. п. због одлуке суда о одлучним чињеницама, која је одлука сама себи противуречна, јер се оптужени осуђује због дела утаје, а није уопште утврђено шта је и колико утајено, зашта је најбољи доказ упућивање оштећеника на грађанску парницу са целокупним оштетним захтевом. 2) повреду материјалног закона — § 337 тач. 1 б) К. п. — јер самим тим што суд није утврдио најглавнији елемент утаје, постојање и висину утајене суме — постоји околност која искључује кривицу оптуженог.

Касациони суд је одбацио ревизију и пресуду потврдио, налазећи да не постоје истакнуте повреде закона.

Референт г. Поповић критикује предње одлуке и налази да је у њима изражен један правни парадокс: да се једно лице осуђује због дела утаје новца ма да се у кривичном поступку није могло утврдити, да је оптужени ма и најмању вредност утајено, јер у противном не би ни сам суд имао разлога упућивати оштећеника на грађанску парницу у смислу § 297 К. п. По одредбама К. з. је нужна егзистентна вредност као услов квалификације дела утаје и дела крађе, а ако те вредности нема, нема ни тих дела. Поред тога ова вредност је од важности и за оцену питања надлежности суда.

У вези са овим случајем, према чињеницама које је референт изнео, он је поставио и друго питање: да ли оштећеник може заиста имати некакве користи од овакве одлуке кривичног суда? Он закључује да на ово питање даје одговор пропис §-а 364 Гр. п. п., јер је према томе законском пропису грађански суд везан за садржину правноснажно осуђујуће пресуде казненог суда, те према томе грађански суд је везан не само за диспозитив пресуде казненог суда, већ и за разлоге те пресуде т.ј. на стање ствари у њима конкретизовано, јер је тежња законодавца, да спречи противуречја између стварних утврђења грађанских и казних судова (Др. Х. Верк). Сем тога оштећеник би морао имати у виду и то, да његовом оштетном захтеву уопште није удовољено у кривичном поступку, који је у тражењу материјалне истине несравњено ефикаснији од цивилног поступка, — па да би према томе мало наде требао да полаже у остварење свога приватно правног потраживања путем грађанске парнице. Свестан свега тога оштећеник у овом случају грађанску парницу није ни повео и ако има у рукама „правноснажно осуђујућу пресуду казненог суда“.

Референт завршава овај допис са мишљењем: да код дела утаје новца, кривични суд мора макар у најмањем износу досудити и приватно-правно потраживање оштећеном, јер постојање и висина тога потраживања у ствари сачињавају нужну квалификацију поменутог дела.

С обзиром на напред изнете утврђене чињенице и на резултат пресуђења конкретног случаја, налазимо да је пресудом Окружног суда повређен формални закон — § 336 тач. 6 К. п. — јер је сама са собом у противречности. Али се не слажемо са изнетом мишљењем референта г. Поповића и то са ових разлога:

Пропис §-а 297 К. п. предвиђа: да ће суд, ако нађе да је окривљеник крив за кривично дело, по правилу у пресуди поред осталог што је прописано (§ 281) одмах изрећи и о приватно-правном потраживању оштећеником. Но ако суд држи, да подаци кривичног поступка не пружају поуздан основ за пресуђење приватно-правног потраживања, упутиће оштећеника за потраживање на грађанску парницу. У конкретном случају оптужница је ставила на терет оптуженоме суму од 43.731,69 динара. Код суда је он оправдао суму вересије од 16000 динара, те га је суд осудио за остатак у суми од 27.731,69 динара. Према томе у смислу §-а 297 К. п. имало се овом кривичном пресудом оштећенику досудити ова последња означена сума инкриминисаним делом обухваћена, а само за остатак у 16.000 динара упутити га на грађанску парницу, јер подаци кривичног поступка нису пружили поуздан основ за пресуђење овог остатка, а не и за остало што је ушло у инкриминацију дела.

Што се тиче истакнуте повреде материјалног закона налазимо да она у овом случају није обелодањена. За конкретан случај према изнетим чињеницама налазимо да и сам наслов дописа г. Поповића није адекватан садржини чланка. У овом наслову је истакнуто: да постоји дело утаје новца и ако у кривичном поступку није утврђена висина утајене суме. Ово међу-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNI

тима није тачно. Кривични суд је нашао да је оптужени утајио означену суму, што је на основу ове вредности могао и да одреди квалификацију дела и да прими надлежност. То пак што је овом пресудом повређен формални закон, те оштећеник није упућен на грађанску парницу само за остатак у 16000 динара, већ за целокупно потраживање у суми означеној у оптужници, не значи да ова пресуда губи ма шта у свом материјално-правном дејству. Главни елемент једне кривичне пресуде јесте њена диспозиција која се односи на кривично дело, извршиоца и казну. Диспозиција о приватно-правном потраживању је споредан њен елемент. Међутим референт г. Поповић је обрнуо ранг ових елемената, те је за њега главно оно, што је у ствари споредно. Полazeћи од овако погрешно постављеног критеријума он је дошао до аргументације у погледу тумачења §-а 364 Грпп, која се никако не може примити као тачна нити може издржати критику. Ми не видимо разлог зашто у конкретном случају оштећеник са кривичном пресудом није могао да поведе грађанску парницу. Ова кривична пресуда је баш у смислу §-а 364 Грпп. по своме материјално-правном дејству перфектан доказ у грађанској парници бар за суму инкриминацијом обухваћену.

Ово због тога што је грађански суд везан за садржину правноснажне осуђујуће пресуде казненог суда, у колико се та пресуда односи на доказ и урачуњљивост дотичног кривичног дела, што је изрично овим законским прописом наглашено. А што се тиче оног остатка суме преко означене инкриминације ствар је доказа које оштећеник може пружити у грађанској парници. У сваком случају, било да је реч о целој суми, било да је реч о суми инкриминацијом обухваћеној, налазимо за конкретан случај да је неосновано резонување г. Поповића: „Оштетном захтеву оштећеника није удовољено у кривичном поступку, те би према томе мало наде требао да полаже у остварење свога приватно-правног потраживања путем грађанске парнице, што је и био разлог те он није ову парницу повео... Сматрамо да је у овом случају оштећеник, одустајући од вођења парнице сам себи ускратио несумњиво право у погледу инкриминисане суме, које му из ове пресуде извире и ако је формално упућен њеним диспозитивом на грађанску парницу за цело потраживање. Слетствено томе произлази: да овај сам формализам и ако у ствари погрешног упућивања на грађанску парницу за целу суму из оптужнице, не може довести у питање нити оборити правну важност ове кривичне пресуде као доказа у грађанској парници за ону суму, за коју је суд утврдио да је предмет кривичног дела утаје, за коју је оптуженика огласио кривим и осудио га на казну. Ово у толико пре што се и у грађанској парници пресуђује по слободном судијском уверењу а с обзиром на принципе материјалне истине. Верујемо да је референт г. Поповић пошао овим редом, да је поставио у почетку ове критеријуме, да је одвојио материјално-правно од формално-правног, главно од споредног, — да би и он дошао до овог и оваквог закључка и делио наше мишљење. Међутим он то није учинио. И зато му се десило да у конкретном случају види један правни парадокс и да пледира за нужну егзистентну вредност као битни услов за квалификацију дела утаје, иако је означеном кривичном пресудом та вредност, ако не по оптужници, оно делимично — несумњиво одређена. А то је било довољно па да Касациони суд правилно одбаци ревизију у погледу истакнуте повреде материјалног закона.

Душан С. Станић,

судија окр. суда у Краљеву.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ — БЕОГРАД

ЗАПИСНИК

XII редовне годишње скупштине Адвокатске коморе у Београду, одржане на дан 27 октобра 1940 год. у стану коморином — Дечанска ул. 13/II у Београду.

Претседник Коморе Владимир Симић отвара скупштину у 9.20 часова.

Пре прелазна на дневни ред претседник позива скупштину, да се сети умрлих колега — чланова коморе у протеклој години и то: Радована

Јеленића, Милана Ђорђевића, Здравка Тодоровића, Боре Л. Поновића и Павла Тодоровића, свих адвоката из Београда, Арсенија Батинића, адвоката из Жабара и Атанасија Кочовића, адвоката из Неготина, што скупштина и чини узвиком: „Слава им“.

За овим претседник поздравља изасланика Господина Министра правде г. Ташнера, начелника Министарства правде, са изјавом да ће г. Ташнеру дати реч после извршених саопштења од његове стране скупштини, пошто је г. Ташнер изразио жељу, да поздрави скупштину.

За овим претседник у смислу тач. 1) дневнога реда чини следеће саопштење:

Наш извештај о раду Одбора коморе, Дисциплинског већа и благајне, као и нашег Добротворног фонда штампан је, као и сваке године, у Браничу за овај месец, који је достављен свима члановима Коморе.

У извештају се налазе саопштења о пословању наших установа и у томе погледу, о пословању и раду у ужем смислу, немам ништа да додајем, сем што имам да вас замолим, да исправите четири грешке које су се поткрале приликом штампања.

1) На страни 387 у статистичком прегледу предмета примљених у Гад, у рубрици 1931 год. уместо броја 2847 штампано је 2874, а у збиру свих предмета ове табеле уместо броја 34.418 штампана је цифра 38.742;

2) На страни 390, где се излаже „Рачун Бранича“, у рубрици приход од претплата, уместо броја 7.018,25 колико је стварно примљено, штампана је цифра 8.018.— Међутим, у самом овом рачуну ова погрешна цифра није утицала на одузимање и збир, већ је то тачно штампано; назад

3) на истој 390 страни под рубриком „Рачун Благајне“, у савци „у каси Коморе“, изостављено је при штампању 65 пара, док је и овде збир тачно штампан.

* * *

а) Главна и основна наша брига била је и остаје да чувамо ч по могућности употпунимо нашу **аутономију** и у њој наше аутономне устнове.

Једино у кругу и границама аутономије адвокатских установа може да се обезбеди и осигура **слобода и независност нашега реда** с једне стране, као и очување и изграђивање **достојанства и угледа** адвокатског staleжа с друге стране. Овај морални елемент претставља у толикој мери наш заједнички и првенствени интерес, да је и природно и логично да ће га сами чланови staleжа најбоље и најсигурније хтети и умети чувати и изграђивати. Зато је старање о томе моралном елементу законодавац и поверио нама самимa и зато главна **одговорност** у томе погледу лежи на нама самимa.

При томе се не сме губити из вида, и ми не губимо то из вида, да морална физиономија свакога staleжа, а нашега поготову, јесте основни и битни чинилац за интелектуални и културни живот целе народне заједнице и да као таква претставља првенствену **националну дужност**.

На томе путу и ми и генерације које долазе имамо још доста да постигнемо.

б) Али, наша аутономија и њене установе као инструменти који служе овоме вишем циљу и нашем заједничком моралном интересу, мора да има и једну **материјалну подлогу**. Економска обезбеђеност и социјално осигурање јесу услови, да не кажем предуслови, да се са сигуношћу и истраје у раду и остваре општи наши интереси моралне природе.

Морају се у кругу наших аутономних установа створити могућности за осигурање у болести, старости и другим тежим случајевима за адвокате, као и могућности за осигурање њихових породица. Јер, било како да се наш статус и функције које вршимо дефинишу, ми ипак јесмо и остајемо радници — **интелектуални радници** и као такви изложени смо свима оним случајевима који у животу утичу на умањење или потпуно уништење радне способности. Ретки су случајеви таквих успеха у вршењу адвокатуре који појединачно обезбеђују таквога појединца и његову породицу.

То је питање које није решено нити је, у колико је решено, довољна и сигурна основа обезбеђења за све адвокате и њихове породице. Наш Пензион фонд који, благодарећи старању његове управе, временом постаје све сигурнији и који као такав може претстављати установу за осигурање његових чланова и њихових породица, није, на жалост, окупио као чланове све адвокате.

Ми смо о овоме питању више пута говорили на скупштинама и он је свима нама познато. Али, моја је дужност да истакнем и утврдим, да то веома важно питање није решено и, у колико је решено, да није решено на начин који би претстављао обезбеђење целога адвокатског колегијума наше коморе.

Међутим, главна тешкоћа за решење овога питања била је **држање самих колега** приликом формирања установе пензионог осигурања, као и доцније, када је установа била остварена. **Вољно неприхватање обавеза** које је проистицало из Правила Пензионог фонда великог дела адвоката с једне стране и **немогућност остварења принудне организације** са санкцијама за принудно извршење тих обавеза с друге стране, учинили су да је пензионско осигурање нашег фонда сведено на онај број чланова који су прихватили извршење тих обавеза.

Живот је за веома кратко време показао да су грешили они адвокати који нису прихватили обавезе фонда, без обзира на разлоге у колико су их имали да их не прихвате, ако су такве разлоге уопште имали. Узмите за пример само прошлу годину. Од седам умрлих адвоката којима смо мало пре одали пошту, **само је један био пензионско осигуран**. А смрт је покосила и млађе и старије. Зато и овом приликом искрено препоручујем свима млађим колегама који приступају у наш ред, а њих је све више и више, да приступе пензионском осигурању у наш фонд, јер, ако не буде изнађен други начин, и то је начин да бар временом сви адвокати буду чланови тога фонда, пошто млађи замењују старије.

в) У вези са питањем осигурања адвоката и њихових породица стоји и питање нашег адвокатског подмлатка — питање адвокатских приправника. Њихов положај није уопште регулисан никаквим правилима ни прописима. Или тачније речено: њихове дужности и обавезе регулисане су правилима и прописима, а у погледу њихових права нема никаквих одредаба.

Ни питање раднога времена, ни питање нужног годишњег одмора, ни питање минималних награда, ни питање осигурања лекарске помоћи и неге за време болести — ни једно од тих питања није регулисано и утврђено. У времену када постоји веома опсежно законодавство у циљу регулисања радних односа за све врсте рада, питање тих односа, када се ради о адвокатским приправницима, остало је да се регулише у сваком појединачном случају, према схватању и нахођењу појединаца који су у питању.

Удружење адвокатских приправника, са чијом сам управом и претставницима управе био у честом контакту, оправдано је покренуло ова питања са захтевом да се она реше, па се и Одбор коморе у више наврата тим питањима позабавио, одредивши један ужи одбор за везу са удружењем и реферисања и предлоге по тим питањима.

Тешкоћа је увек иста: наћи **санкције** за извршење одлука које ће по тим питањима бити донете.

Ми у одбору сматрамо, да је питање регулисања положаја адвокатских приправника првенствено наше питање, да оно треба да буде решено у кругу наше аутономије и да ми имамо и моралну и стварну обавезу да то питање решимо и регулишемо на правичној и за будућност адвокатског staleжа корисној основи.

И овогодишња скупштина Савеза адвокатских Комора у Новом Саду, како сте могли запазити у извештају, позабавила се овим питањем и донела је **једногласно резолуцију**: „Да није достојно адвоката да не плаћају пристojно адвокатске приправнике и да их не уопослују у свима гранама адвокатског занимања“.

Држећи се ове одлуке нашег Врховног форума, Одбор коморе ће још размотрити ова питања и по њима донети одлуке које ће бити саопштене свима колегама. Јер, оно што није достојно адвоката према гледишту претставника свих комора у држави, не може се и не сме се допустити да постоји.

Уосталом, боље је и корисније за нашу аутономију да та питања регулишемо ми сами, него да их принудно регулисава државна власт. Одбор верује да ће се у овом погледу сложити сви чланови Коморе и да ће допринети да се ова питања регулишу, како то и доликује адвокатском реду, на правичној и, како рекох, за будућност адвокатског staleжа корисној основи.

г) У овој години нисмо, као у прошлој, одржали већи број конференција, већ само једну.

Она је одржана на предлог колега г. г. Миодрaгa Поповића, члана одбора, Николе Радовановића, члана ужег одбора за конференције и Др. Радивоја Јовановића. Предмет ове конференције био је, како знате, „Срески суд за град Београд“. Реферат је дао колега Поповић, а после тога је била и дискусија.

Међутим, ја са жаљењем морам констатовати, ова наша конференција није била правилно схваћена од стране извесног броја наших колега у Среском суду за град Београд. У колико је у реферату и у дискусији поводом реферата било критике она се односила на администрацију у томе суду, а у компаративним статистичким подацима о објективним околностима у 13 разних среских судова у држави илустрована је ова критика као оправдана. Међутим, том приликом је показано пуно разумевање за све тешкоће у погледу простора и сретстава који сами собом, као недовољни, стварају неповољне услове за ефикасније и боље обављање те администрације. Само је био већи број оних који су, заједно са референтом, сматрали да се илустровано администратирање у овоме суду има приписати слабом надзору и недовољној организацији.

Али оно што је битно и што нико не може оправдано оспорити то је да је и наша дужност и наше право да се са питањима ове врсте позабавимо и да, у границама могућности, чинимо предлоге у циљу поправљања и општих и посебних услова за правилно вршење судске администрације. Та дужност и то право признати су нам законом, а проистичу и из јавне функције коју вршимо. Наравно уз дужне обзире које објективна критика налаже.

Сматрам да се цело наше поступање у овој ствари кретало у тим границама. Тако је поступљено и на конференцији, тако је поступио и Одбор коморе када је после тога, извршујући жељу изражену на тој конференцији, посетио преко својих чланова г. Министра правде, предао му „Бранич“ у коме је реферат био публикован и продискутовао ово питање са њим молећи га за сходне мере у циљу поправљања изложеног стања ствари.

Овим поводом могу слободно и са сигурношћу да утврдим, да и адвокати и њихова Комора искрено желе колегијалну и стручну сарадњу у вршењу правосуђа са органима судске власти и да су свесни да тај однос има да се одржава у границама законом прописаних права и дужности с тим, да ће Адвокатска комора, у колико би на нашој страни било прекорачења тих граница, енергично иступити према таквим појединцима, као што, обрнуто прекорачења тих граница, у колико их буде било на другој страни, имају исто тако од надлежних фактора да се сходним мерама сузбијају. Јер, када је циљ заједнички, т. ј. добра управа и правосуђе, и када то одговара и моралним и материјалним интересима грађана, онда се заједничким напорима има та сврха да остварује, а најсигурније мерило у извршењу права и дужности у томе погледу јесте и остаје законом прописани поредак.

Живимо у времену које сви једнодушно означавају као време значајно за даљи ток и развој живота људи у друштву и живота народа у међународној заједници. Говори се о једној историјској прекретници која се у свој својој сложености обавља у овим данима драматично и судбоносно. У свима изразима људских прегнућа, у свима односима друштвеног живота, у свима основима на којима почива правни и друштвени поредак унутра и међународни правни поредак споља испољавају се тежње за нечим новим, нечим што треба да пружи сигурније основе прогреса, мира и даљег развоја људске цивилизације. У сукобу су велике снаге и моћни фактори народног и међународног живота, који у себи садрже разнородна и разноврсна схватања на свет и супротне идеје и идеолошке поставке о ономе што треба да чини суштину живота људи и народа у свима облицима њихових заједница.

Када смо пре тачно две године одржали нашу X редовну годишњу скупштину, ја сам у својој речи саопштио резолуцију донету једногласно у присуству 22 нације света на VII конгресу Међународне уније адвоката, изгласану на предлог белгијског адвоката г. Шарла Геда, и то у времену када је још било могућности да се отклоне ужаси рата и патње људи и жена великог броја тих нација.

И данас је вредно сетити се ове резолуције нашег највишег форума. Она гласи:

„Стављајући се на вишу и универзалну тачку гледишта мира, Међународни савез адвоката апелује на здрав разум народа, на далековидност влада, на општа човечанска осећања свих, да би се отстранили ужаси грађанског или међународног рата тамо где сада бесне или где би сутра могли да избију; апелује да се путем права, поштовања општих интереса и жељом за споразумом, мирољубиво реше сви сукоби који потресају или могу да потресу све и доводе или могу да доведу у опасност данашњу цивилизацију.“

Овај апел пун хуманости, пун тежње за једнакошћу права свих, испуњен вером у право, правду и правичност, као и многи други апели разума, нису најалост имали никаквог успеха. Ускоро је наступило оно што је испуњавало црним слутњама учеснике на овом нашем међународном конгресу. Ми смо савременици догађаја у свету где се траже решења заснована на потпуно супротним методама и схватањима од оних изражених у овој резолуцији.

Мир у свету не постоји и ми живимо у великом неспокојству. Поремећени су нормални односи у друштву, у привреди и у правним односима и то има непосредног и неповољног утицаја и дејства и на наша пословања у садашњости и на његове перспективе у сутрашњици. То компликује наше задатке и наше тежње за усавршавањем и усклађивањем делатности и наших аутономних установа. У томе погледу, под оваквим околностима, тежко је бити оптимистички расположен.

Али, оно што много више забрињује јесте неспокојство у погледу даљег тока ствари у погледу наше земље. **Нespoкојство да, али непоуздање не.** Наше народне традиције и светла скорашња прошлост довољна су за лога сигурности наше народне слободе и наше државне независности. Са задовољством можемо констатовати да су такав став и такво схватање потврдили и наши одговорни надлежни фактори. У томе погледу, верујем да изражавам мишљење свих, постоји једнодушно схватање свих грађана ове земље и њихова пуна подршка.

Међутим, оно са чиме се ми као правници и форум правника не можемо сложити када је реч о управи и извесним њеним поступцима то су они акти управне власти којима се сузбија или онемогућује рад појединих друштава и удружења, чија се активност увек кретала у правцу националног рада и одржавања духа народне солидарности, као и они којима се ограничавају грађанска права по верском мерилу једној групи наших суграђана, која су као таква призната и заштићена земаљским уставом и уставовљеним законским поретком.

За овим претседник даје реч г. Ташнеру, изасланику Министра правде, који изјављује, да је Господин Министар отсутан из Београда, па у име Господина Министра поздравља скупштину и жели јој сретан рад.

Приступа се другој тачци дневног реда — избору три оверача записника па је на предлог Војислава Лукића, адвоката из Београда, скупштина изабрала за овераче записника Тодора Начића, Мишу Леви-а и Др. Сава Стругара, адвокате из Београда.

Приступа се затим трећој тачци дневног реда — избору три бројача гласова, па су за бројаче гласова изабрани, по предлогу Војислава Лукића, адвоката из Београда: Др. Јурај Кулаш, Рајко Атанацковић и Емил Кузмановић, адвокати из Београда.

Претседник предлаже скупштини, да се споје тачке 4, 5 и 6 дневног реда и да се по извештају Одбора коморе о раду у прошлој години; завршном рачуну за 1939 годину и давању разрешнице; и решавању о буџету за 1940 годину; води одједном дискусија, што скупштина једногласно прихвата.

За овим претседник отвара дискусију по овим трима тачкама дневног реда и позива оне, који желе да говоре, да се јаве за реч.

Миодраг Поповић, адвокат из Београда, прилази претседничком столу и предаје претседнику један полутабак хартије са уписаних седам адвоката и изјавом да уписана господа желе да говоре. Претседник затим даје реч Драгославу Стојадиновићу, адвокату из Београда, који се лично пријавио за реч, на шта устаје Миодраг Поповић и протестује тврдећи да је он први пријавио говорнике у листи коју је предао претседнику. Претсед-

ник објашњава да се пријава за говор врши лично, а не путем писменог списка, па како се на њему предатом списку налази и Миодраг Поповић да се може сматрати да је пријавио за говор себе. Зато пре Драгослава Стојадиновића, који се такође лично пријавио, може, ако хоће, говорити само он а не и лице из списка. На ово Миодраг Поповић узвикује да је претседник тиме повредио Пословник. Претседник га опомиње на ред са изјавом да Миодраг Поповић једино може говорити пре Драгослава Стојадиновића и како Поповић узима реч, то претседник даје реч Драгославу Стојадиновићу, адвокату из Београда који говори о томе, да је извештај Одбора коморе надопуњен извршним саопштењем претседника коморе г. Симића и мило му је, што је у речи г. претседника наглашено, да је дужност на младим адвокатима да се уписују у Пензиони фонд. Добро је и запажање г. претседника о односу адвоката и њихових приправника и предлаже, да се говор г. претседника оштампа у Браничу као саставни део данашње скупштине, што скупштина прима. Поводом извештаја Одбора коморе а по делу у коме је реч да је Комора преко свога делегата Миодрага Поповића П. интервенисала код Краљевске владе ради омогућавања враћања у земљу Југословенских држављана, који су учествовали у грађанском рату у Шпанији, изјављује, да му то није довољно јасно и моли, да му се објасни каква је то интервенција била, на која се лица она тачно односи и зашто су само две коморе — загребачка и наша у томе учествовале.

За овим реч добија Др. Радивоје Јовановић, адвокат из Београда, који говори о извештају Одбора коморе уопште, који је пун статистика а садржајно празан. Говори о административном раду коморе и вели, да је шеф канцеларије Стоиловић био дуго болестан, а да су га у послу замењивали секретари Ивковић и Пешић. Наводи, да су секретари Ивковић и Пешић примили по 5.000.— дин. на име награде за ово замењивање, чиме су они повредили морални и правни принципи, јер је служба у Одбору коморе почасна. Затим говори о интервенцији за враћање у земљу Југословенских држављана, који су учествовали у грађанском рату у Шпанији и констатује, да никад иницијатива за ово није потицала од одборе коморе. Говори о новом законодавству и новим уредбама, које су против-уставне, и вели, да у том погледу Одбор коморе није ништа урадио. Говори о Уредби о школовању јеврејске деце и вели, да они, који нам овакве ствари сервирају, хоће да нас одведу у ропство. Не може се дозволити да се у двадесетом веку људи деле по томе којој раси и вери припадају. Дужност је Одбора коморе била да протестује противу доношења овакве Уредбе, па кад он то није учинио, дужност је скупштине да она то учини. Наводи један случај уписа у именик адвоката једног лица на ић, које своје стране презиме није законским путем изменило. Говори о раду Савеза Адвокатских комора и вели, да је то једна неплодна и неефикасна установа, као и то да делегати наше Коморе у Београду говоре по извесним стварима једно а у пленуму Савеза друго.

Претседник даје реч Др. Јурју Кулашу, адвокату из Београда, који говори о коморином часопису Браничу, и вели да је он све бољнији проблем наше Коморе. Признаје, да је Одбор у овоме смислу нешто и учинио, јер је донео статут час. Бранича. Вели, да је Бранич из дана у дан све слабији и слабији часопис, јер га уређују нестручна лица. Редакциони одбор престао је да прештампава чланке из дневних листова, али сада у Браничу штампа само записнике са седница наше и скопљанске коморе. Потребно је да Бранич буде уређиван као и сваки други добар правни часопис и предлаже, да се у уређивању Бранича изврши измена: да Одбор коморе цео рад не баца на себе, већ да ангажује за то и силе ван одбора. Предлаже, да се укине пракса да редакциони одбор Бранича сачињавају само чланови одбора, већ да се за поједине правне групе узме и извесан број колега ван одбора, који су се већ истакли у том смислу. Предлаже конкретно, измену чл. 53 Пословника у том смислу, као и то да се буџет Бранича ако је потребно ради тога и повећа.

Реч добија Никола Радовановић, адвокат из Београда који говори о стању београдских судова а нарочито о Среском суду за град Београд. Вели, да је потребно стање судова стално истицати и да у том смислу треба радити све дотле, докле год се стање код њих не уреди и не поправи. Из извештаја се не види, да је Одбор ма шта радио у том смислу. Због тога

www.uniba.rs Одбора критикује, да Одбор у идућој години мора на томе више да уради. Прелази на стање појединих судова и као суд са најлошијим стањем означава Срески суд за град Београд, који је неуређен и у погледу чистоће, као и правилности и брзине рада по свима врстама предмета. Налази, да су адвокати први позвани да се побрину, да се то исправи. Говори о чланцима колеге г. Живадиновића о стању у судовима, који су штампани у Браничу, у којима се заступа гледиште, кога се држи и Одбор и старије колеге, да је лоше стање у овоме суду последица проширења стварне надлежности тога суда и немања палате правде. Сматра, да је Одбор коморе дужан да настане свим средствима, да се изврши реорганизација Среског суда за град Београд у том смислу: да се из њега уклоне сви неспособни чиновници; да се забрани да се особље тога суда додељује другим надлештвима на рад; да се забрани заступање лицима која немају права на то, као и да се избегне прикупљање прилога за поједине потребе тога суда.

Прелази на стање Окружног суда за град Београд и констатује, да је рад у томе суду бољи али да и у томе суду треба радити за убрзање поступка. Констатује, да је Трговачки суд један од најуређенијих судова у Београду, али да треба радити на томе да се управитељи поравнава и стечаја код тога суда одређују по реду. Говори о поступку судова у унутрашњости земље и вели, да треба радити на томе да се омогуће извршења, која траже адвокати из Београда.

Претседник даје реч Војиславу Лукићу, адвокату из Београда, који говори о финансијском пословању и о буџету коморе. Повлачи паралелу између загребачке и наше коморе и вели, да наша Комора више троши. Налази, да Одбор није ништа предузео у погледу реализовања дужне чланарине. Кад су платни налози Коморе извршни наслови онда не би требало одлагати извршења из године у годину. Ако је потребно узети и плаћеног извршитеља. Затим говори о библиотеци коморе, која није ниуколико увећана новим набавкама, нити је уређена и као таква неприступачна за потребе адвоката. Говори о личним издацима, на које се двапут више троши од загребачке коморе. Чини апел, да се са праксом повећања личних издатака престане. Дотиче се и плате шефа канцеларије Стоиловића, која је повећана од 5.000.— на 6.000.— динара и вели, да је он за време болести дупло плаћан и од коморе и од друштва „Меркур“ где је осигуран. Предлаже, да се установа шефа канцеларије укине, а да дужност његову врше два секретара с тим, да увек дежура и један члан одбора. Говори о приходима Добротворног фонда и о slabим помоћима које су издаване из фонда. Предлаже, да Одбор у дељењу помоћи буде либералнији. О предвиђеној суми од 12.000.— дин. за путне трошкове и дневнице вели, да је сувише велика и предлаже суму од 4.000.— дин. за телефонске таксе. За пригодне награде вели, да се из извештаја не види нашта су утрошене. Говори о сумама, које су у каси коморе и код Поштанске штедионице и вели, да су оне знатне и да леже бесплодне. Говори о набавци нове писаће машине и вели да је плаћена скупо а стара продата јефтино. Долази до закључка да Одбор у финансијском пословању показује једно прилично широко схватање, што се нарочито да видети из предлога буџета. Штампанање азбучног именика адвоката сматра за скупо и предлаже да се у будуће траже понуде од више штампарија и усвоји најповољнија. Предлаже мање вирманисање у будућем финансијском пословању коморе.

За овим реч добија Рафаило Мешулам, адвокат из Београда који говори о адвокатском подмлатку — адвокатским приправницима. Вели, да је Одбор коморе у погледу на нивоу заузео један одбранбени став. Извештај коморе говори о етици и о моралу адвокатског реда, и пита, да ли Одбор коморе због тога сме да се оглуши о борбу, коју адвокатски приправници воде преко свог удружења. Говори о конференцији младих правника у новембру месецу 1939 године и констатује, да о њој није било ни речи у Браничу. Односно брошуре, коју је издало Удружење адвокатских приправника, о положају адвокатских приправника констатује, да Одбор није ништа урадио у погледу остварења захтева адвокатских приправника из те брошуре. Одлука Савеза адвокатских комора, која је донета на скупштини у Новом Саду, односно плата адвокатских приправника није спроведена. Говори о смањењу стажа адвокатских приправника и признаје, да је Одбор наше коморе за смањење стажа на три године, али вели, да је у од-

www.uniduci.com
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дуци скупштине Савеза адвокатских комора — да се питање смањења стажа адвокатских приправника не покреће мимо Савеза, — нађена једна формула, да се питање смањења стажа адвокатским приправницима одложи. Моли Одбор коморе, да у будућем свом раду поклони већу пажњу борби, коју воде адвокатски приправници за остварење оправданих захтева.

Реч добија Владимир Петровић, адвокат из Београда који говори о пискарачима. Сматра, да и ако постоје разлози коморе, да је поступак код суда у погледу поступања противу пискарача и сувише спор, да Одбор мора наћи начина, да се поступак по поднетим тужбама што пре оконча. Сматра да је много већа опасност од прикривених пискарача, т. зв. интервенциста и да Комора мора да нађе начина, да се и њима забрани рад. Говори о множини великих трговачких кућа и биро-а, који правне послове раде сами, а од суда им се досуђују трошкови, од којих адвокатски ред има много штете. Наводи, да има нарочито много пискарача код судова у унутрашњости. Говори о једном биро-у за преписивање у Сопоту, где се врши пискарање на велико и где ради супруга среског начелника из тога истог места и вели, да је сада тамо отишао један адвокат, који ће дати покриће таквој канцеларији.

Претседник даје реч Емилу Кузмановићу, адвокату из Београда, који поставља питање: који је разлог да се онемогућава адвокатским приправницима постизање њихових захтева. Констатује, да је већина адвокатских комора против смањења стажа и вели, да треба имати морални критеријум за омогућавање младим колегама да раде и зараде. Ако је по среди плашња од конкуренције, материјални разлог, онда треба повести рачуна о онима који долазе у адвокатуру са пензијом, те да они немају права на пензијске принадежности ако ступе у ред адвоката. Предлаже, да се апелује на надлежне, да се реши да пензионер губи пензију кад ступи у ред адвоката, а да се од таквих уштеда помажу адвокатски приправници за време гладне судске године.

За овим реч добија Миодраг Поповић П., адвокат из Београда који говори о раду дисциплинских већа наше коморе. Вели, да су од четири већа два дала какве такве резултате, а да су друго и четврто веће показали апсолутни нерад. Наводи, да је потребно да се случајеви извршних казни публикују у Браничу без имена осуђених.

Обавештава колегу Драгослава Стојадиновића да је у случају за који се он интересује реч о лицима која су интернирана у Јужној Француској а учествовала су као добровољци у грађанском рату у Шпанији. Говори о конференцији по том питању која је држана у стану колеге г. Др. Ивана Рибара где је и он учествовао и за који је састанак писмено обавештен позивом на коме је први потписник био претседник коморе г. Симић, а где је одлучено, да се преда преставка претседнику и потпредседнику владе, којом ће се молити за дозволу повраћаја тих лица у земљу, и да је он учествовао у делегацији, која је ту претставку предала у Загребу претседнику и потпредседнику владе, као и да је тај његов поступак после реферисања на седници одборској, одобрен од стране одбора коморе. Наглази, да је комора морала да интервенише и у ствари лица, једнога адвоката, који је заузео један рђав став и диже хајку једних грађана противу других, пошто је ту по среди повреда реда и угледа адвоката. Одбор коморе уместо да осуди његов рад и да га предложи за дисциплинску казну, дозволио је да он промени своје презиме иако за то није предузео законске мере, већ је то одлучено гласањем у Одбору коморе.

Говори о полицијском малтретирању адвоката и адвокатских приправника. Наводи случај безразложног хапшења два адвоката приправника, који су везани ланцима спроведени из унутрашњости у Београд ради издржавања казне. Сматра, да Одбор коморе и ми сви треба да будемо одлучни код оваквих ствари где је реч о управи уопште.

Реч добија Антоније Марушић, адвокат из Београда, који говори о потреби уређења коморине библиотеке и списку књига исте. Сматра, да Бранич треба да се повећа и да се у њему што више нотирају случајеви из праксе, као и да Комора прикупља такве одлуке ради штампања и да одреди конференције на којима ће се та практична питања дискутовати. Апелује на Комору, да између ње и скупштине буде сарадње и живости да Комора не би постала принудно удружење већ да снагом својих чланова поради за ту сарадњу.

Претседник даје реч Фрањи Галијану, адвокату из Београда који говори о палати правде и о пресељењу Среског суда за град Београд и моли Комору, да се заузме да до подизања палате правде судови буду што ближе један другом. Поставља питање, да ли адвокат у исто време може да буде и директор једног дневног листа па ако не може да се то спречи. Односно дужне чланарине адвоката налази, да је сваки адвокат дужан да уредно плаћа чак и онда, када је на вежби или притворен због политичких кривица. Сматра, да је Комора погрешила кад је показивала велику толеранцију према лицима која нису плаћала дужну чланарину. Говори о Правилнику о наградама адвоката и апелује, да Одбор коморе поради, да се укине смањење награде 12%.

За овим реч добија Др. Живојин Воркапић, адвокат из Београда, који вели, да су колеге Миодраг Поповић и Др. Радивоје Јовановић својим говорима спасли част адвокатског реда. Говори, да су адвокати лица која треба да раде за заштиту других лица али се и против њих врши незакоње, налази, да мора да се чини одлучан протест у случају **безакоња** противу адвоката без обзира на то коме политичком реду припадају. Конкретно предлаже, да се најдаље од краја ове године донесе Правилник о уређењу односа адвокатских приправника и то тако, да плата њихова буде 1.500 дин. месечно, радно време 7 часова и годишњи одмор месец дана.

Реч добија Марин Мариновић адвокат из Варварина, који говори о пискарању и вели, да су за ширење пискарача криви сами судови. Износи један случај из своје праксе где је правни лек писао пискарач и поред тога што је правни тек имао недостатака, суд није по закону поступио противу таквога лица. Даље контстатује, да и сам закон о адвокатима који за постојање дела из § 120 захтева пискарање у виду заната, онемогућује борбу противу пискарача, па је на Комори дужност да ради да се измени тај пропис. Даље наводи, да многи судови унутрашњости прекорачују своју надлежност по судском словнику и по парничном поступку, па примају акта на записник свакога дана, па чак и недељом што је случај са судом у Варварину. По његовом мишљењу све то лежи у политичким мотивима, јер се све ради по препорукама, чиме се убија морал и наш углед. Говори о спречавању разгледања списа и претходном тражењу формалне молбе и прописног пуномоћија од стране управних власти, због чега Комора треба да интервенише код г. Министра унутрашњих дела. Апелује, да се дигне на висину наше судство зашто моли Комору да поради на томе.

Реч добија Др. Иван Рибар, адвокат из Београда који вели, да је као један од најстаријих чланова Одбора коморе у осутству претседника и заменика претседника, учествовао на конференцији претставника извесног броја корпорација и удружења сазваној писменим позивом са потписом поред осталих и претседника коморе, да би се омогућио повраћај у земљу лицима која су интернирана у Француској због тога што су се борили у грађанском рату у Шпанији, па ако су учинили какву кривицу, да им се кад дођу у земљу суди по закону. Дотиче се уредбе о школовању јеврејске деце и предлаже, да се донесе нешто противу те уредбе, која је противустванна тим пре што наши Јевреји то нису заслужили. Говори о затварању Универзитета и о нередима на њему, па се изјашњава противу затварања чиме се штете људи који нису криви а за поступак противу криваца.

Претседник даје реч Др. Стевану Вагнеру, адвокату из Београда, који као претседник Дисциплинског већа одговара Миодрагу Поповићу, који је критиковао рад тога већа и мисли, да колега Поповић није довољно упознат са радом Дисциплинског већа. Вели, да је претрпаност код већа услед тога, што је дошла измена Пословника коморе да се и неплаћање улога сматра као дисциплинска кривица. Даље, вежба и болест наших колега омели су правилан рад по већима, као и то што кад се врши избор за Дисциплинско веће има много кандидата знаних а на послу их нема.

Заменик претседника Милан Ж. Живадиновић узима реч у име редакционог одбора Бранича, па изјављује да се данас на скупштини поред нетачних констатација и погрешних закључака чуло и доста лепих мисли и корисних предлога, али све се своди на ону познату истину да је врло лако критиковати, а мало теже радити. Изнете мисли на данашњој скупштини могле су бити разрађене у виду чланака и објављене у Браничу, а предлоге је требало спремити у року предвиђеном у Пословнику и доста-

вити Одбору коморе ради изношења пред скупштину. Али зато је потребно више времена, труда и одговорности, него за дискусију на скупштини. Критикује се уређење Бранича, а на упућене апеле редакционог одбора за сарадњу, одазвао се врло мали број адвоката. И сам г. Кулаш, који је данас пледирао да Бранич треба да буде садржајно обилнији и разноврснији, није у току целе године дао за Бранич ништа више, осим неколико приказа. Ранијих година пребацивано је Одбору коморе, што је за Бранич утрошено више од сумне предвиђене буџетом, затим, што се прештампава судска пракса из дневних листова, међутим, сада су, у погледу материјалних издатака постигнуте знатне уштеде, а са прештампавањем из дневних листова се сасвим престало. Приступљено је, међутим, једној новини помишљену редакционог одбора врло корисној, да се из Одвјетника — органа загребачке адвокатске коморе, пренеси у Бранич сталешка јудикатура и други прилози од интереса за адвокате и адвокатуру, али сада се и то замера редакционом одбору премда су многе колеге у приватном разговору ово одобравале.

Поводом дискусије о Среском суду за град Београд, изјављује, да се не слаже са излагањем предговорника колеге Радовановића, да су други срески судови под истим околностима, у погледу смештаја постижавали боље резултате од Среског суда за град Београд. Зграда у којој је смештен овај суд тако је неподесна и мала у односу на обим послова, да је тешко оцењивати и кривити људе који у њему раде, док им се не би пружио основни услов за рад, а то је: довољан број пристојних и употребљивих просторија. Потсећа на мали собичак у томе суду, где цео Београд од више стотина хиљада становника оверава уговоре и друге исправе. Такве мрачне, мале и неугодне собе нема, па ваљда, ни најзабаченији суд у земљи, а у престојничком среском суду ни друга одељења нису много боља и угоднија.

Претседник даје реч Др. Јурију Кулашу, адвокату из Београда, ради личног објашњења, и овај вели, да се лист не уређује тиме што се апелује на сараднике већ да је дужност редакционог одбора да створи сараднике. Затим, говори о улози редакционог одбора и предлаже, да се прими његов предлог, који је учинио поводом Бранича.

Реч добија Никола Радовановић, адвокат из Београда ради личног објашњења, који изјављује, да је признао да постоје разлози из чланака колеге Живадиновића за нерад у Среском суду за град Београд, али је навео и то: да сем тих разлога има и других.

За овим реч добија Драгослав Стојадиновић, адвокат из Београда који вели, да га је колега Миодраг Поповић разумео и дао му тачно обавештење у погледу повраћаја у земљу интернираца, док га колега Др. Иван Рибар није разумео.

Претседник даје реч Сими Алкалају, адвокату из Београда, који као благајник Одбора коморе даје објашњења на критику рада благајника. Вели, да је у току године поднео више тужби Дисциплинском већу противу адвоката који не плаћају чланске улоге; да улози у току ове године боље пристижу. У колико се тиче отписа дужне чланарине изјављује, да је она отписана само у стучајевима где је утврђена немогућност наплате. Односно повишења плата особљу коморе вели, да је то повишење морало бити извршено с обзиром на данашње прилике. Даље наводи, да до данас Одбор коморе никога није одбио од помоћи из Добротворног фонда а издавање помоћи кретало се у границама Правилника Добротворног фонда. За предвиђену уплату чланарине у буџету вели, да је реално предвиђена, па моли скупштину, да завршни рачун за 1939 годину и предвиђени буџет за 1941. годину прими и изда разрешницу Одбору за рачунски рад у 1939. години.

Реч добија Лука Пешић, адвокат из Београда који поводом говора колеге Др. Радивоја Јовановића у коме је навео, да су секретари Одбора колега Ивковић и он повредили правни и морални принцип кад су примили по 5.000.— динара на име награде за замену у болести шефа канцеларије Стоиловића, објашњава, како је дошло до исплате ове награде. Вели, да су колега Ивковић и он више од три месеца обављали бесплатно посао шефа канцеларије, па је он захтевао од претседника колеге Симића, да ангажује неко лице које ће у будуће ову дужност обављати, пошто колега Ивковић и он више то не могу да чине. Да је ово питање претседник изнео пред прву наредну седницу, на којој је пао предлог, да ту дужност

и даље обављају колега Ивковић и он, но с тим, да ће им се будући рад хонорисати. Како није било сагласности у овоме то је ова ствар одложена да се реши на ванредној седници која је заказана за сутра дан и на следећој седници којој он није присуствовао постигнута је сагласност, па је и колега Миодраг Поповић за одлуку гласао а сада је дао податке другом лицу да овај колегу Ивковића и њега за то на скупштини нападне. Наглашује, да су колега Ивковић и он на првој седници кад је се ова ствар решавала изјавили да они не могу да приме ту награду ако одлука не буде једногласна.

Претседник даје реч Миодрагу Поповићу П., адвокату из Београда који поводом говора секретара Луке Пешића објашњава како је дошло до одлуке о награди секретарима Ивковићу и Пешићу. Вели, да на првој седници није постигнута сагласност па је сутра дан, када је седница настављена ради решавања овога питања, г. претседник тражио, да му се одобри кредит од 10.000.— динара да би уредио питање замене шефа канцеларије у болести.

Реч добија Миодраг Миловановић, адвокат из Лазаревца који говори о томе, да се право и правда налазе у назадовању, у сумраку живота услед чега су адвокати дужни да практичним радом својој организацији придаду нове методе, свест и солидарност, те да на тај начин уздигну адвокатуру. Дотле док Комора, док адвокати не добију сва своја права они само свешћу и солидарношћу могу да омогуће успешно вршење своје функције. Предлаже, да се уведе на скупштинама нов метод да би се избегле распре и свађе.

Потом претседник констатује да је листа пријављених говорника исцрпљена, па узима реч и одговара на излагања и критику предговорника. Жали што је последњи говорник стекао утисак да на нашим скупштинама има свађа и распри. Напротив, претседник подвлачи, прошлост рада наше Коморе доказује да је такво тврђење колеге Миловановића неоправдано. Само треба познавати рад коморе и њених скупштина, а то је лако постићи јер је све штампано у Браничу. Било је увек тежње, бриге и старања на скупштинама да адвокатски ред, као слободан и независан, на основу права која му признаје Закон о адвокатима, искаже свој став у погледу правосуђа и управе у држави и истакне оне појаве које нису у сагласности са правима и границама права и дужности повученим у постојећем законском поретку. Ко ове тежње и старања адвокатског реда наше коморе познаје, тај може само констатовати да оне и данас постоје и да су се и на данашњој скупштини испољиле. Тако треба схватити данашњу дискусију и претседник даље вели, да он њу тако и схвата.

Уколико је у појединим тврђењима предговорника било нетачности у погледу рада Одбора на њих је већ угланом одговорено. Сматра за потребно, и поред објашњења које је дао колега Лука Пешић, да изјави, да се секретари Одбора Ивковић и Пешић нису огрешили ни о моралне ни о правне принципе када су примили накнаду за стални рад у канцеларији коморе замењујући болесног шефа Стоиловића. Три месеца пре него им је дата накнада они су радили без икакве накнаде и тек када такав изузетан рад није више било могуће да он као претседник захтева, тражио је од Одбора један кредит од 10.000.— дин. за покриће трошкова администрације, тај кредит је био једногласно одобрен и он је њиме расположио по своме праву и нахођењу. Ту нема повреде никаквих принципа а најмање моралних, јер је хонорисан један рад који је обављен мимо функција њихових као чланова одбора и секретара одбора.

За овим претседник ставља на гласање тач. 4, 5 и 6 дневног реда — извештај Одбора коморе о раду у прошлој години; завршни рачун за 1939 годину и предлог буџета за 1941 годину; — које скупштина једногласно усваја и даје разрешницу Одбору за његов рад у 1939 години.

Пре прелаза на тачку 7, 8 и 9 дневног реда т. ј. избор једног заменика претседника Дисциплинског већа и 8 чланова Дисциплинског већа и једног члана адв. дисц. већа код Касационог суда и 4 члана за испитни одбор за судијски испит, Миодраг Поповић предлаже да се прво исцрпи тачка 10 дневног реда: Питања и предлози у смислу § 5 Пословника коморе и потом пређе на избор, поводом чега претседник изјављује да је и његова намера била да то предложи, па пошто скупштина на питање претседника прихвата ову промену дневног реда, претседник објављује да

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

се прелази на тачку 10 дневног реда: Питања и предлози у смислу § 5 Пословника коморе.

Јавља се за реч Др. Радивоје Јовановић и предлаже да скупштина донесе резолуцију поводом Уредбе о ограничењу уписа лицима јеврејског порекла на универзитете, високе школе, више, средње, учитељске и друге стручне школе (Службене новине од 5. X. 1940. год.) као Уредбу противну не само основном државном закону него и схватањима народа и штетном по интересе државе, да се тражи укидање ове Уредбе и изрази жеља да се било који проблем у будуће не рашава на оваквој основи.

Претседник Симић изјављује да сходно § 5 Пословника коморе у року тамо предвиђеном Одбор није примио никакав писмени предлог, који био могао бити предмет решавања данашње скупштине, па ни овај предлог није испунио ове услове по Пословнику. Међутим, да је у своме говору довољно одређено изразио став адвоката о поступцима управних власти када је реч, како о ограничењу грађанских права једној групи наших суграђана по верском мерилу, тако и у погледу сузбијања и онемогућавања рада извесних удружења и друштава чија се активност увек кретала у правцу националног рада и одржавања народне солидарности. Смарта, да је тиме скупштина која је овај говор као тачку 1 дневног реда прихватила и који ће као такав бити саставни део извештаја са ове скупштине, довољно нагласила и изразила своја схватања и жеље у погледу ових уредаба и поступака управних власти.

Поводом овога настаје жагор на скупштини. Претседник опомиње на ред Миодрaга Поповића, па затим даје реч Др. Саву Стругару који управља питање претседнику: каква су права скупштине и зар она није у могућности да и без неких формалности искаже једну своју жељу или донесе резолуцију, ако је са таквом жељом и резолуцијом скупштина сагласна. Претседник му одговара да су права сваког члана скупштине предвиђена Пословником и да се на дневни ред скупштине обавезно стављају предлози било чланова било Одбора коморе, који су и то: кад је предлог члана за скупштину достављен у року од 8 дана пре скупштине, ставља се на дневни ред под тачком: питања и предлози, а када је одборов предлог у питању, исти се ставља и без овога рока. Како таквих предлога није било, да је он сматрао за потребно да у оквиру тачке 1 дневног реда и баш поводом питања које је покренуто предлогом г. Др. Јовановића, искаже мишљење адвокатског реда и чита поново део свога саопштења о овој ствари, која гласи: „Међутим, оно са чиме се ми као правници и форум правника не можемо сложити када је реч о управи и извесним њеним поступцима, то су они акти управне власти којима се сузбија или онемогућује рад појединих друштава и удружења, чија се активност увек кретала у правцу националног рада и одржавања духа народне солидарности, као и оних којима се ограничавају грађанска права по верском мерилу једној групи наших суграђана, која су као таква призната и заштићена земаљским Уставом и установљеним законским поретком“.

По том добија реч г. Давид Алкалај, који каже, да је главна ствар сагласност у схватању скупштине по овом питању, која је могла бити уочена и која као таква постоји, па да треба нагласити ову сагласност без обзира на начин како ће то бити наглашено. Претседник на то изјављује да је сагласност скупштине у овом погледу у истини очигледна и да наглази да ће записником о раду скупштине иста бити утврђена, тако да ће се из њега јасно моћи да утврди да је скупштина, прихватајући говор претседников у оквиру тачке 1 дневног реда у питању доношења ових и оваких уредаба и поступака управних власти, заузела став противљења и изразила жељу да се овакви проблеми не решавају на сличан начин. Скупштина прихвата ову изјаву претседникову и одустаје да се по овоме питању решава путем гласања било о уредности предлога за поменућу резолуцију, било о самом постављеном питању, пошто је о њему довољно наглашен и изражен став скупштине у прихваћеном говору и дискусији поводом самог предлога.

За овим се приступа тач. 7, 8 и 9 дневног реда — избору једног заменика и 8 чланова Дисциплинског већа; избору једног адвокатског судије и избору 4 члана Испитног одбора за судијски испит. Претседник позива бројаче гласова да заузму своја места. Затим се приступа прозивци из списка присутних чланова, који је у смислу § 7 Пословника коморе приложен овом записнику и гласању.

По завршеном гласању претседник саопштава пошто је исцрпљен дневни ред да се рад скупштине прекида с тим, да ће скупштина наставити свој рад данас у 18 часова, до кога ће времена бројачи гласова завршити посао око бројања гласова и поднети свој извештај.

Тачно у 18 часова претседник објављује наставак скупштине и пошто је примио записник о раду бројача гласова, саопштава, да су бројачи гласова утврдили, да је по списку присутних било 140 чланова, а да је гласало 92 адвоката од којих један празном листом. Према томе, за избор је потребно 47 гласова, т. ј. половина више један глас од броја колико је гласало и да су према томе изабрани:

За заменика претседника Дисциплинског већа Борислав Димитријевић, адвокат из Београда са 89 гласова; за чланове Дисциплинског већа: Никола Радовановић, адвокат из Београда са 86 гласова; Рајко Атанацковић, адвокат из Београда са 65 гласова; Владимир Петровић, адвокат из Београда са 58 гласова; Радован Поповић, адвокат из Београда са 55 гласова; Радомир Јањушевић, адвокат из Београда са 54 гласа; Миодраг Михаиловић, адвокат из Београда са 50 гласова; Милан Миливојевић, адвокат из Београда са 49 гласова и Сима Бенвенисти, адвокат из Београда са 48 гласова; — за адвокатског судију Војислав Ј. Павловић, адвокат из Београда са 53 гласа.

Претседник даље саопштава, да ће се према резултату бројања гласова, а у смислу § 39 Зак. о адвокатима у идућу недељу — 3. новембра т. год. — у сали зграде Адвокатске коморе у Београду, Дечанска ул. бр. 13/II, извршити ужи избор једног члана испитног одбора за судијски испит. Гласање ће се обавити од 11—12 часова. За ужи избор долазе у обзир Др. Јурај Кулаш, адвокат из Београда, који је добио 46 гласова и Владимир Симић, адвокат из Београда, који је добио 44 гласа.

За овим претседник саопштава, да је примио телеграм од Адвокатске коморе из Скопља, која исто тако држи скупштину, којим поздравља наш рад и изјављује да је и наша Комора поздравља њихов рад. Затим претседник објављује, тачно у 18.10 часова, да је рад данашње скупштине завршен.

Секретар,
Лука Пешић, с. р.

Претседник,
Владимир Св. Симић, с. р.

Оверачи записника:

- 1) Тодор Начић, с. р.
- 2) Др. Саво Стругар, с. р.
- 3) Миша Леви, с. р.

ЗАПИСНИК

XII редовне годишње скупштине Адвокатске коморе у Београду, одржане 3. новембра 1940. године као продужење скупштине од 27. октобра 1940. године у сали Адвокатске коморе у Београду.

Заменик претседника коморе Милан Ж. Живадиновић, у отсуству претседника, тачно у 11 часова саопштава да се наставља рад XII редовне скупштине од 27. октобра 1940. године. Објашњава да се у смислу § 39 Закона о адвокатима данас има да изврши ужи избор једног члана испитног одбора за судијски испит, за који долазе у обзир Др. Јурај Кулаш и Владимир Симић, адвокати из Београда.

Потом заменик претседника позива бројаче гласова да заузму места и пошто је констатовао да је од изабраних бројача, на данашњој скупштини присутан само Др. Кулаш, то се, на предлог скупштине, за бројаче гласова на место отсутних бирају Никола Трифуновић и Никола Радовановић, адвокати из Београда.

За овим је одмах отпочело гласање које је завршено тачно у 12 часова.

По завршеном гласању заменик претседника саопштава да ће резултат објавити чим бројачи гласова заврше пребројавање гласова.

У 12.30 часова, пошто је примио записник о раду бројача гласова заменик претседника саопштава, да су бројачи гласова утврдили, да је на скупштини по списку присутних било 169 а да је гласало 168 адвоката, и да је за члана испитног одбора за судијски испит изабран Владимир Симић, адвокат из Београда са 128 гласова.

Секретар,
Лука Пешић, с. р.

Заменик претседника,
Милан Ж. Живадиновић, с. р.

Оверачи записника:

- 1) Тодор Начић, с. р.
- 2) Др. Саво Стругар, с. р.
- 3) Миша Леви, с. р.

Седница од 16 октобра 1940 год.

Уписани су у именик адвоката: Шкорић Мирко са седиштем у Бога-тићу, Меламед Др. Ранко и Гамс Андрија са седиштем у Београду.

Уписани су у именик адв. приправника: Каралић Крста, код адв. Андри-ћа Радивоја, у Обреновцу са почетком вежбе од 1 септембра 1940; Клајн Др. Андрија код адв. Клајна Др. Фрање у Београду, са почетком вежбе од 9 октобра 1940; и Данчевић Владимир код адв. Матића Зарије у Бео-граду, са почетком вежбе од 10 октобра 1940.

Одобрен је прелаз адв. приправницима: Матићу Илији од адв. Надежде Вукадиновић код адв. Галијана Фрање у Београду; Стојановићу Богомиру од адв. Јевтића Данила из Свилајнца код адв. Гавриловића Николе у Кра-гујевцу; и Димитријевићу Василију од адв. Матића Зарије код адв. Стефа-новића Борислава у Београду.

Седница од 23 октобра 1940 год.

Одобрен је прелаз адв. Гатину Јурју из Параћина у Лесковац, с тим, да пресељење може извршити одмах по публикавању огласа у Службеним новинама, а за преузиматеља његове канцеларије именован је адв. Главич-ки Божић из Параћина.

Уписан је у именик адв. приправника Нововић Богдан код адв. Кун-тића Албе у Београду са почетком вежбе од 16 октобра 1940.

Одобрен је прелаз адв. приправницима: Голубовићу Љубивоју од адв. Барте Др. Адама из Београда код адв. Ђорђевића Будимира у Сопоту, Жи-вановићу Браниславу од Јоксимовића Др. Драгића код адв. Богдановића До-бросаву у Београду и Конфину Сабитају најпре од адв. Демаја Морица код адв. Алву Марка, па после од адв. Алву Марка код адв. Карића Леона Х. у Београду.

Седница од 6 новембра 1940 год.

По одредбама статута „Бранича“ изабран је редакциони одбор у који су ушли: Заменик претседника Живадиновић Милан и чланови одбора ко-море Благојевић Др. Видан и Вукчевић Др. Радоје.

Одобрен је упис у именик адвоката: Алкалај Олги и Богосављевићу Спасоју са седиштем у Београду.

Одобрен је упис у именик адв. приправницима: Поповићу Илији код адв. Писаревића Стевана у Шапцу, са почетком вежбе од 29 октобра 1940; Подунавцу Милутину код адв. Димитријевића Љубише у Београду са по-четком вежбе од 1 новембра 1940; Рафајловићу Ђорђу код адв. Поповића Андрије у Београду са почетком вежбе од 20 октобра 1940; Кнежевићу Ви-дославу код адв. Начића Тодора у Београду са почетком вежбе од 1 новем-бра 1940; Урошевић Ковиљки код адв. Ђорђевића Будимира у Сипоту са почетком вежбе од 18 октобра 1940; Станковићу Душану код адв. Стојића Др. Миленка у Београду са почетком вежбе од 1 октобра 1940; Брадићу

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Урошу код адв. Тупањанина Васа у Београду са почетком вежбе од 1 новембра 1940; и Николајевићу Борку код адв. Крчевинца Димитрија са почетком вежбе од 1 новембра 1940.

Одобрен је прелаз адв. приправницима: Милановићу Војиславу од адв. Вукадиновића Милоша код адв. Чогурића Радула у Паланци, Јанковићу Шљивићу Миодрагу од адв. Вукадиновића Вукадина код адв. Урошевића Љубише у Крушевцу, Јовановићу Драгославу од адв. Симића Драгољуба код адв. Трифуновића Николе у Београду, Јовановићу Миловану од адв. Вукомановића Миладина код адв. Влајића Миодрага у Крагујевцу, и Јовановићу Милошу од адв. Влајића Миодрага код адв. Вукомановића Миладина у Крагујевцу.

Избрисани су из именика адв. приправника: Стевановић Божидар и Ђорђевић Боривоје под 1 нов. 1940 год. због ступања у стални кадар.

Одређени су за чланове рекламационог одбора у Београду чланови Одбора коморе: Дуканац Савко и Жугић Тришко, а за заменике Алкалај Сима и Ивковић Драгомир.

Седница од 13 новембра 1940 год.

Одобрен је упис у именик адвоката: Биро-у Золтану и Михаиловићу Радомиру са седиштем у Београду.

Избрисан је из именика адвоката Буљик Др. Јанко под 23 октоб. 1940 због преласка на територију друге Коморе.

Одобрен је упис у именик адв. приправника: Ђурчији Јовану код Стефановића Борислава у Београду са почетком вежбе од 4 новембра 1940; Атанацковић Љубинки код адв. Богосављевића Спасоја у Београду са почетком вежбе од 12 новембра 1940; Марјановићу Милораду код адв. Фотића Милана у Београду са почетком вежбе од 5 новембра 1940; Руском Славку код адв. Кунтића Албе у Београду са почетком вежбе од 12 новембра 1940; и Бајићу Душану код адв. Кузмановића Емила у Београду са почетком вежбе од 1 новембра 1940.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Јовановићу Светиславу од адв. Демченка Алексеја из Раче код адв. Симоновића Драгољуба из Крагујевца.

Избрисани су из именика адв. приправника: Пекић Илија под 31 дец. 1939 због преласка на територију друге Коморе, Јовановић Миодраг под 22 апр. 1939 због ступања у државну службу, Дабић Ратомир под 1 нов. 1940 због ступања у стални кадар, Обрадовић Радомир под 19 апр. 1940, јер се по смрти принципала није за прелаз јављао, Милисављевић Ратко под 17 окт. због ступања у државну службу и Шрамек Рудолф под 29 окт. 1940 због ступања у стални кадар.

На предлог заменика претседника Живадиновића Милана, Одбор је једногласно одлучио да се у Браничу одштапа notiца под насловом „пажња адвокатима“, којом да се позову адвокати, да Комори достављају извештаје и преписе пресуда односно закључака, који су донети противно Правилнику о висини награда за адвокатске послове, односно који су донети противно прописима Грађанског парничног поступка о парничним трошковима.

Претседник Симић саопштио је да је адв. Др. Душан Кастел из Београда покљонио Комори за библиотеку укоричене комплете службених новина почев са 1927 до 1931 године закључно, што је Одбор са захвалношћу примио на знање.

Седница од 20 новембра 1940 год.

Одобрен је упис у именик адвоката: Никићу Др. Федору, Лазићу Драгославу, Миладиновићу Слободану и Ронају Др. Акошу са седиштем у Београду.

Брисани су из именика адвоката: Костић Драгослав из Лазаревца под 10 нов. 1940 због смрти — преузиматељ Никодијевић Радован, адв. из Београда, Кремић Вељко из Ужица под 10 нов. 1940 због смрти — преузиматељ Боровић Јован, адв. из Ужица, Поповић Тодор из Рековца под 16 нов. 1940 због одрицања — преузиматељ Мијушковић Михаило, адв. из Јагодине и Вукадиновић Вукадин под 15 авг. 1940 због постављења за јавног бележника у Старој Пазови.

Одобен је упис у именик адв. приправника: Павловићу Момиру код Павлићевића Миодрага са почетком вежбе од 16 нов. 1940; Николићу Ристи код Уршевића Љубише у Крушевцу са почетком вежбе од 12 нов. 1940; Божићу Радивоју код адв. Путника Др. Душана у Београду са почетком вежбе од 12 нов. 1940; Вуковићу Стеву код адв. Олипа Др. Јанка у Београду са почетком вежбе од 20 нов. 1940; и Олипу Радовану код Олипа Др. Јанка са почетком вежбе од 13 нов. 1940.

Одобен је прелаз адв. приправницима: Нинковићу Милораду од адв. Савковића Илије код адв. Бошковића Драгомира у Београду, Цветићу Милораду од адв. Павловића Павла код адв. Несторовића Миодрага у Београду, Маринковићу Марку од адв. Панајотовића Светислава код адв. Павловића Павла у Београду, Поповићу Ратиславу Д. од адв. Поповића Дамјана код адв. Стевановића Миливоја у Београду, и Милентијевићу Милентију од адв. Ивеше Михаила код Божића Каменка у Крагујевцу.

Избрисан је из именика адв. приправника Пешић Јордан под 15 нов. 1940 због ступања у стални кадар.

ПАЖЊА АДВОКАТИМА

Адвокатској комори у Београду стизале су жалбе од већег броја њених чланова: 1) да судови не досуђују трошкове по Правилнику о висини награда за адвокатске послове у споровима, где странке наступају адвокати; и 2) да судови досуђују парничне трошкове странкама, које саме, без адвоката воде парницу или које пред среским судом наступају лица која не припадају реду адвоката.

Одбор коморе није могао по овим жалбама ништа да предузме, пошто извештаји о овим случајевима нису били пропраћени потребним податцима.

С тога се позивају адвокати да у будуће шаљу Комори, уз свој извештај, и препис пресуде, односно закључка, који су донети противно Правилнику о висини награда за адвокатске послове, односно који су донети противно прописима Грађанског парничног поступка о парничним трошковима.

Одбор Адвокатске коморе

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ — СКОПЈЕ

ЗАПИСНИК

са XII редовне Скупштине Адвокатске коморе у Скопљу одржане дана 27 октобра 1940 год.

I. — Отварање Скупштине и саопштење претседника.

Претседник Драгутин Тасић, адв. из Скопља, отвара ову Скупштину тачно у 9.30 часова са констатацијом, да је ова Скупштина уредно и на време сазвана и позив за Скупштину оштампан како у Браничу, органу ове Коморе, тако и посебним позивима индивидуално саопштеним свима члановима ове Коморе, а објављен је позив и у Службеним новинама.

На овој Скупштини било је присутно 30 адвоката, чланова ове Коморе. Затим претседник Тасић саопштава Скупштини да је у току прошле године Комора изгубила три своја члана услед смрти и то: Братислава Белешевића, адв. из Лесковца, Војислава Бановића, адв. из Св. Николе, и Петра Чубелића, адв. из Вл. Хана. Скупштина својим умрлим члановима одаје пошту узвиком: Слава им.

II. — За овераче записника претседник предлаже а Скупштина прима Љубивоја Стаменковића и Василија Стевановића, адв. из Скопља.

III. — Извештаји о раду Одбора Коморе, Дисциплинског већа, о пословању и стању благајне и Добротворног фонда за 1939/40 год.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Претседник пита је су ли сви чланови добили и прочитали горње изштај претставља. Изражава жељу да се број адвоката и адв. приправника траже да се читају.

Александар Христић, адв. из Врања, замера извештају одбора утолико, што сматра да прилике и стање адвоката није толико рђаво како га извештај претставља. Изражава жељу да се број адвоката и адв. приправника повећа. Даље замера члановима Дисциплинског већа што у вршењу своје функције нису ревноснији пошто се Веће тешко састаје. Константује да је наша Комора у погледу издавања помоћи појединим породицама умрлих арвоката врло издашна. Тражи да се за осигурање адвоката установе маркне попут оних у Хрватској бановини. Иначе одобрава рад Одбора чији је и он члан.

Милорад Костић, адв. из Прешева, да положиј адвоката није тако добар како га предговорник претставља. Изјављује да све зло долази од пискарача, које треба енергично гонити и недисциплинованих адв. приправника, који мање више и раде самостално. Зато тражи од Одбора да у погледу сузбијања пискарања више ради. Одобрава извештаје и рад Одбора.

Миленко Дивац, адв. из Битоља, тражи осигурање адвоката. Предлаже да Комора преко Министарства правде издејствује маркне ради овог осигурања. Затим изјављује да адвокати и Комора треба свесрдно да помогну акцију адв. приправника у њиховој борби за смањење стажа; тражи да Комора поради код Министарства правде да ово донесе једну уредбу о минималним наградама адв. приправника и на тај начин обезбеди минимум њихове егзистенције. Иначе, вели, да недисциплинованост адв. приправника, жеља да самостално раде, као и слаба воља коју показују у раду, — долази као последица њиховог несигурног положаја.

Члан Одбора Павле Милићевић, адв. из Скопља, по питању смањења стажа адв. приправника, а у циљу обавештења Скупштине, изјављује следеће: питање приправника и њиховог стажа решавао је ове године Савез Адвокатских комора Краљевине Југославије. Ово је питање као ножем пресечено на тај начин, што се је Загребачка комора упорно противила смањењу стажа адв. приправника; чак је и запретила, да ће за себе тражити и издејствовати посебан закон о адвокатима и чини питање у Савезу Адвокатских комора ако се донесе одлука да се стаж адвокатских приправника смањи. Сем Београдске и наше Коморе, ниједна друга комора у земљи није била за смањење стажа. Према томе, ово је питање дефинитивно решено и излишно је више о њему расправљати.

Божидар Тадић, адв. из Скопља, изјављује да ова управа није ништа активнија од старе. За пискараче каже да их има и у Скопљу и да је рад Коморе на њиховом сузбијању слаб. Изјашњава се противу смањења стажа адв. приправника и изражава сумњу и бојазност да један просечан адвокатски приправник може за три године да савлада градиво и технику посла. А ако се пак стаж смањи, да бар испитивање приликом испита буде исцрпније и строжије.

Василије Стевановић, адв. из Скопља, жали се на спори рад судова, пошто нема довољан број судија и судског особља. Нарочито ствар тешко стоји због прилика које данас владају, а посебно код извршеника који су на војној вежби. Критикује извештај Одбора и вели, да се из њега довољно не види шта је рађено и урађено. Даље изјављује, да положај и опште стање адвоката нису добри, пошто стање и положај адвоката у опште зависни од општег политичког, социјалног и економског стања, које данас код нас и у свету влада. А ово стање данас ни код нас ни у свету, услед нередовних прилика, ратног стања и склопа самог данашњег друштва, — није добро. Даље изражава жељу да баш због оваквог стања адвокати воде више рачуна о самом животу а не само о сувопарним папирнатим стварима. У овом смислу предлаже да се доцесе резолуција.

Члан Одбора Павле Милићевић у погледу констатације тешког стања адвоката слаже се са предговорником. Узрок овом стању су, вели, тешке светске прилике. Живот адвокатског staleжа само се онда развија нормално када је више слободе, мање животне бригае, више безбедности за појединца, народ и земљу. Зато предлаже да адвокати воде више рачуна о оп-

штим стварима, да покажу више енергије за будућност и безбедност своје Отаџбине и свога народа. Али, вели, данас око нас у Европи севају муње, пуцају громови, једном речи бесни рат какав се до данас у историји не памти. Зато рад Коморе није био онакав какав је могао да буде, па зато не треба Одбору замерати.

Радован Димитријевић, adv. из Ниша, каже да мањка солидарност и међусобно познавање адвоката, а то не треба да буде. Ако ми адвокати будемо солидарни и ако се међусобно боље познајемо, наш ће се глас чути, наше ће се мишљење поштовати. Лично је са радом Коморе и њеним извештајем задовољан, пошто се због нередовних прилика није ни могло више да уради. Тражи бољи адвокатски подмладак. А тај ће подмладак, вели, бити бољи само ако буде боље плаћен. Тражи да код заступања сиромашних и немогућности да се бранилачка награда наплати, да се бар ова награда или бар један део пребаци на терет Државе и да она иде у отплату порезе адвоката.

Стеван Тривунац, adv. из Скопља и секретар Коморе, изражава задовољство што је скроман извештај Одбора дао могућност за једну лепу дискусију. Даље констатује, да се Одбору на његов рад не чини ниједна начелна замерка. Уколико је учињена која замерка, она је мање више техничке природе и то се да лако поправити. Даље говори о општим приликама у свету па каже, да општа ратна психоза и рат, који данас бесни у свету, има непосредни одраз на човечанство, живот и развијање појединих народа, појединаца, па самим тим и на адвокатски staleж као и на рад наше Коморе. Комора је учинила све да се staleж боље одржи, да рад власти буде правичнији а његове одлуке на закону засноване. Иначе, прима све сугестије и другарске примедбе упућене Одбору са изјавом, да ће се Одбор трудити да се поправи све оно што није добро урађено или пропуштено да се уради.

Претседник Тасић каже, да су чланови Одбора Милићевић, Христић и Тривунац опширно и начелно говорили о извештају и раду Одбора и Дисциплинског већа, па да зато он нема што да дода.

По завршеној дискусији претседник ставља на гласање извештаје о раду Одбора, Дисциплинског већа и Благајне ове Коморе па Скупштина једногласно усваја све поднете извештаје и даје разрешницу за пословање у протеклој години. Скупштина исто тако једногласно одлучује да се телеграфски поздраве рад Скупштина Београдске и Загребачке Адвокатске коморе, што је одмах и учињено.

IV. — Претрес и решавање буџета за 1940—1941 год.

Крунислав Органџевић, adv. из Скопља и благајник Коморе изјављује, да је предрачун буџета ове Коморе за наредну 1940—1941 год. у детаљима оштампан у Браничу, па је зато члановима Коморе рад благајне познат. Иначе стоји на располагању да да свако обавештење по питању благајне. Моли Скупштину да усвоји предложени буџет од стране Одбора за идућу годину.

Претседник ставља на гласање предлог буџета за 1940—1941 год. стављен од Одбора коморе па Скупштина једногласно усваја тај предлог.

После овога узима реч Миленко Дивац па каже да треба деловођи Коморе г. Муњићу као и целом особљу Коморе повисити плату. Ово зато, јер је рад г. Муњића беспрекоран, а животне прилике све теже, живот све скупљи. Ставља предлог да Скупштина овласти Одбор Коморе да он донесе одлуку о повишењу припадљености чиновника Коморе.

Скупштина овлашћује Одбор Коморе да он, према својој увиђавности, питање повећања плате чиновницима Коморе реши.

Павле Милићевић предлаже да се адвокатима — члановима комисије за полагање суд. и adv. испита — створи једна пристојна библиотека, па у том циљу тражи да се предвиди и одобри износ у 10.000 дин. Даље предлаже да се образује и нарочити фонд за набавку књига.

Бора Јанковић изјављује, да је потребно куповати књиге и формирати библиотеку, али је за сада још потребније прикупљати новац за зграду. Тражи да о овоме Скупштина донесе своју одлуку.

Претседник Тасић изјављује да прихвата предлог Милићевића за повећање позиције за набавку књига.

Скупштина по овом питању доноси следећу одлуку: из партије непред-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

виђених издатака од 10.000 дин. да се издвоји сума од 5.000 дин. па да се ова сума пребацује у партију за набавку књига. Тако, партија за набавку књига има да се повећа од 4.000 на 9.000 динара.

Бора Јанковић предлаже да Скупштина овласти Одбор да купи плац за зграду. Скупштина прима предлог и овлашћује Одбор да купи плац за зграду.

V. — Претседник Тасић изјављује да је Одбор за идућу буџетску годину предложио само две удове за сталну помоћ и то: Дану, удову Стојана Цветковића, и Даницу, удову Илије Обрадовића. Предлаже да се Дани, уд. Ст. Цветковића даје у виду помоћи сваког месеца по 600 дин., а Даницу уд. Илије Обрадовића по 200 дин. месечно.

Скупштина овај предлог прима.

Скупштина једновремено решава да се потраживања од пок. Петра Чубелића, Анастаса Тасића, Боре Јовичића и пискарача Живка Живковића отпишу, пошто дужници и њихове масе немају имовине из чега би се ова потраживања могла наплатити и предмети као свршени ставе у акта.

VI. — Решавање по пројектима нових пословника.

Претседник Тасић Скупштини чита примедбе Г. Министра правде на измене и допуне Пословника за рад Одбора Коморе. Изјављује да измене и допуне Г. Министар није одобрио и ако су ове измене и допуне узете из Пословника Београдске Адвокатске коморе, који је од стране Г. Министра правде одобрен. Предлаже да Скупштина овласти Одбор Коморе да он састави дефинитиван текст измена и допуна Пословника за рад Одбора и Дисц. већа.

Скупштина доноси одлуку: по овом питању овлашћује Одбор Коморе да састави дефинитиван текст измена и допуна пословника за рад Коморе и Дисциплинског већа а на бази изгласаних измена и допуна на прошлој Скупштини и с обзиром на примедбе Г. Министра правде.

VII. — Избори: осам чланова Дисциплинског већа, четири члана испитне комисије за полагање судијског и осам чланова за полагање адвокатског испита.

Претседник Тасић објављује да су коцком испали ови чланови Дисциплинског већа:

Бранко Аћимовић, Живко Костић, Мирко Шуљевић, Ђорђе Ристић, Душан Караџић, сви адв. из Скопља, и Лазар Хаџи Христић, адв. из Прилепа. Затим изјављује да је Веће изгубило још два своја члана и то: Божидара Божовића: бив. адв. из Приштине, који се преселио са територије наше Коморе, и Војислава Ђукића, бив. адв. из Скопља, због преласка у државну службу.

Скупштина коцком испале чланове већа поново бира, а за нове чланове уместо Божовића и Ђукића бира Станоја Динића и Васу Стевановића, адв. из Скопља.

По питању избора чланова испитне комисије Бора Јанковић предлаже за чланове испитне комисије и то: Драгутина Тасића, Бранка Аћимовића, Божидара Тадића, Павла Милићевића, Љубивоја Стаменковића, Крунислава Органџевића, Стевана Тривунца и Дионисија Продановића, сви адв. из Скопља.

Павле Милићевић се противи горњем предлогу.

Потом Скупштина бира кандидациони одбор у који улазе: Александар Христић, Милован Крчић и Стеван Тривунац. Овај одбор предлаже следећу листу и то:

За судијски испит:

Бору Јанковића, Драгутина Тасића, Божидара Тадића и Дионисија Продановића.

За адвокатски испит:

Павла Милићевића, Драгутина Тасића, Др. Јосипа Седмака, Бранка Аћимовића, Крунислава Органџевића, Стевана Тривунца, Јевту Николића и Нову Вугделића, сви адв. аз Скопља.

Скупштина ову листу у целини прима и бира их за чланове испитних комисија онако како су предложени од кандидационог одбора.

VIII. — Питања и предлози по § 4 Пословника за рад Коморе.

По питању маркица Скупштина овлашћује Одбор коморе да овај у-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

друштву са Београдском комором поради на томе, да се установи систем картица за осигурање адвоката.

IX. — XII редовна годишња Скупштина Адвокатске коморе у Скопљу завршена је у 13 часова.

Перовођа,

Мирослав Ђ. Анђеловић, с. р.

Записник оверавају: изабрани оверачи:

- 1) Љуб. Стаменковић, с. р.
- 2) Василије Стевановић, с. р.

Секретар,

Стеван Тривунац, с. р.

Претседник,

Драг. Т. Тасић, с. р.

На телеграфске поздраве скупштине ове Коморе упућене скупштинама Адвокатских Комора у Београду и Загребу, примљени су следећи одговори:
Из Београда: „Скупштина Адвокатске Коморе у Београду поздравља урад Ваше скупштине са најлепшим колегијалним жељама. Претседник, Симић.“

Из Загребa: „Захваљујемо на колегијалноме поздраву и изразу братске солидарности. Узвраћајући једнаке осећаје увјеравамо Вас о нашој најбољој вољи да сложнo сарађујемо са свим Коморама и колегама у држави за интересе сталеча и у опће за право, правду и законитост. Желимо и Вама и Вашој скупштини успјешан рад. Адвокатска Комора у Загребу. Претседник Др. Политео.“

Претседник,

Драг. Т. Тасић, с. р.

Седница 10 октобра

На седници ужег — извршног Одбора, одржаној на дан 10 октобра 1940 г. којој су присуствовали: претседник Драгутин Тасић, чланови Благоје Поповић, Крунислав Органџијевић, Др. Јосип Седмак и члан секретар Стеван Тривунац, донесене су следеће одлуке:

Примљен је на знање акт Ђорђа Коцића адвоката из Ниша, да за извесно време неће обављати адвокатуру.

Одобрено је у скраћеном року пресељење адвокатске канцеларије Милисаву Анђелићу, адвокату из Пријепоља у Плевље.

Уписани су у именик адвокатских приправника:

Крсто Мудреша код Владимира Знаменског, адв. из Ђаковице.

Јанко Диковић, код Живка Костића, адвоката из Скопља.

Видаку Петровићу, адвокатском приправнику одобрен је прелаз из канцеларије Ђуре Крцалића у канцеларију Љубомира Ђерасимовића, оба адвоката из Лесковца.

Примљено је на знање да је Божа Милетић, адв. приправник из Приштине ступио на вежбу у средњи суд у Вучитрну.

Решено је да изда уверење о службовању Драгомиру Муњићу, пословођи Коморе.

Решено је да се издаду уверења о вежби Будимиру Горуновићу, Мирку Анђеловићу и Драгољубу Бојовићу, адвокатским приправницима.

Решено је да се обустави поступак према Блажи Станковићу, адв. приправнику из Ђаковице, пошто је извештајем Среског суда у Ђаковци утврђено да је његова вежба стварна.

На седници ужег — извршног Одбора одржаној на дан 24 октобра 1940 г. којој су присуствовали: претседник Драгутин Тасић, чланови: Др. Јосип Седмак и Благоје Поповић и члан секретар Стеван Тривунац донесене су одлуке:

Уписани су у именик адвокатских приправника:

Радослав Петковић код Боре Атанацковића, адвоката из Охрида.

Љубомир Динић, код Танасија Миљковића, адвоката из Лесковца.

Брисани су из именика адвокатских приправника:

Павле Поповић из Новог Пазара, по одјави принципала Душана Давидовића, адвоката.

Благоје Стојановић из Лесковца, по одјави принципала Благоја Манића, адвоката.

По тражењу пореских власти именовани су за чланове пореских Одбора за период 1941/43 и то:

У Пироту: Момчило Јовановић и Милутин Цанић, заменик Душан Пешуновић и Ђорђе Ранчић, адвокати из Пирота;

У Скопљу: Нова Вугделић и Бранко Аћимовић, заменици Благоје Поповић и Др. Јосип Седмак, адвокати из Скопља;

У Нишу: за чланове Рекламационог одбора: Александар Слеччевић и Милорад Тасић, заменици Александар Хаџи Пешкић и Љубомир Милосављевић, адвокати из Ниша.

Решено је да се издаду уверења о вежби Војиславу Костићу, Николи Недићу и Др. Бориславу И. Благојевићу, адвокатским приправницима.

Члански улог

Обавештавамо чланове ове Коморе адвокате, да је скупштина ове Коморе решила, да члански улог за идућу 1941 годину буде 40 динара месечно.

По § 11 Пословника за рад Коморе улог се плаћа **тримесечно унапред** — у почетку сваког наступелог тримесечја, у једнаким оброцима — по 120 динара.

Уплата се врши на коморин чековни рачун Бр. 81305 и то само **чековним уплатницама**, које треба набавити од Коморе или од поште.

Они чланови који су заостали у плаћању улога, позивају се да своја дуговања измире **што је могуће пре**.

У противном, Одбор Коморе биће принуђен да преко судова тражи наплату дуговања **принудним путем**, а поред тога **оптужиће дисциплинском већу** оне чланове, који сами не плате дуг ни у року који им буде остављен.

Претседник Коморе,

Драг. Т. Тасић, с. р.

ПРИКАЗИ

„ТЕМИС“-ов правнички годишњак 1941.

Већ тринајест година Издавачки завод „Темис“ из Загреба издаје Правнички годишњак са подацима који у главном интересују правнике. Пошто немамо државног календара — шематизма, ово је сада готово једини преглед јавних установа са списком правника у државној служби и слободној професији. Упореден са ранијим Годишњацима, овогодишњи Годишњак за 1941 год. представља извесан успех. Тако, у одељку посвећеном Бановини Хрватској као а код свих подручја Апелационих судова у Држави налазимо уз попис адвокати још и попис и адвокатских приправника. Једино, адвокатски приправници нису наведени у одељку посвећеном Апелационом суду у Београду, што је приличан недостатак, па би Удружење адвокатских приправника из Београда требало да се постара, изашиљањем тачног списка својих чланова поменутом Издавачком предузећу, да се ово у будуће не би десило.

У Годишњаку, као и прошле године, учињена је подела државних подручја према подели земље, па је Хрватска бановина приказана посебно, а остали део државне територије посебно. На тај начин могу се ова два подручја у вези са законодавствима која тамо важе, упоредити, и извући из тога закључци који се желе.

За нас адокате нарочито је од важности подвући да је у Годишњаку отштампана адокатска тарифа са израчунатим износима, према тарифним бројевима, затим, довољно простран дневник — рочишник за 1941 годину, преглед судија и судских приправника, шеријатских судија, јавних бележника, државних тужилаца, адвоката и адвокатских приправника (без подручја Апелационог суда у Београду, преглед срезова са особљем, попис општина (са прилично грешака у именима у подгледу на територију бивше Србије), попис преставништва на страни са особљем, других установа са особљем са којима адвокати могу имати пословних веза, као Министарства правде, Државног савета, Главне контроле, Државног правобраништва, Управе државних монопола, Народне банке и др. На подручју Хрватске бановине по истом принципу приказана су надлештва и установе са пописом чиновништва и часништва. Све према стању на дан 10 октобра 1940 год.

Др. Видан О. Благојевић
адв.

БЕЛЕШКЕ

Поводом једног напада на Београдске адвокате.

Половином септембра 1940 год. објавили су београдски дневни листови, да је београдски адвокат Александар Алексијевић ухапшен због недопуштних послова са дозволама за боравак и визама. Коментаришући овај догађај листови су поред осталог, изнели да су у Управи града Београда добили информације да постоји врло велики број адвоката, који су се на недозвољен начин бавили пословима ове врсте. У вези са овим Одбор адвокатске коморе у Београду, по извршеном испитивању целе ствари, упутно је листу „Политика“ један коминике, који „Политика“ ни до данас није предала јавности. Коминике достављен Политици гласи:

„У Вашем цењеном листу од 14 септембра т. г. публикован је напис под насловом: „Ухапшен је београдски адвокат Александар Алексијевић због недопуштених послова са дозволама за боравак и визама“, у коме се, поред осталог, излаже и следеће тврђење:

„Тако су се многи странци обраћали београдским адвокатима за разне интервенције у вези са прибављањем дозвола за боравак у Београду. Многи су од њих пружили људима поштено своје стручне савете, док су их други на најбруталнији начин искоришћавали и за најнезнатније услуге, које су странци и сами могли да сврше у Управи града само ако плате прописане таксе, узимали грдне новце. Нажалост, ових последњих било је према обавештењима Управе града Београда више.“

Овим поводом Одбор Адвокатске коморе у Београду приступио је одмах испитивању а доцније и извињајима и тим путем утврдио следеће:

1) Да Управа града Београда ни до данас није дала никакав одговор Комори на њен акт Бр. 2717 од 19 септембра 1940 године, у коме је, поводом горњег написа, био постављен овакав захтев:

„Да би Комора као надлежна институција за дисциплински надзор над својим члановима могла спровести потребну истрагу ради заштите угледа адвокатског staleжа, част јој је умоти Управу града да јој изволи пружити детаљна обавештења о свим оним адвокатима, који су своје послове обављали на начин како је то у напоменутом чланку означено.“

2) Да органи Управе града ни одређеном члану Одбора коморе нису пружили никакве податке, када их је он тражио, о адвокатима за које је у напису тврђено да послују на изложени начин. нити је он могао утврдити да се у Управи града воде било какви извињаји противу таквих адвоката.

Ма да је према обавештењима Управе града таквих адвоката „нажалост више“, Комора није успела да прибави обавештења ни за једнога више, па се оваква тврђења, без обзира на извор обавештења, појављују као тврђења лишена сваког основа.

1 новембра 1940 год.
у Београду.

Адвокатска комора
у Београду.

„Политика“ није шћамјала овај коминике, па се исти зајно објављује у Браничу.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

РЕЗОЛУЦИЈА

Прихваћена на годишњој скупштини Адвокатске коморе у Загребу од 27 октобра 1940 године.

Скупштина Адвокатске коморе у Загребу, саслушавши извештај Одбора о његовом раду и о стању сталежа, одобрава тај рад и позива Одбор да у досадањем правцу настави. Утврђујући сагласно са извештајем Одбора све брже погоршање економског стања адвокатског сталежа, налази узроке томе не само у општим, целом народу и држави заједничким тешким приликама, него и у запостављању адвокатског сталежа и у тенденцијама да се природно подручје његове делатности сузи и његов утицај при стварању и примени права ослаби. Скупштина одлучно протествује против ових тенденција не само из разумљивих мотива самоодржања, него и из општих мотива правне заштите грађана, која баш у слободном адвокатском звању налази једну од најчвршћих гаранција. Гледајући у сарадњи свих звања и сталежа главно средство да се постигне сврха народне у државу организоване заједнице, тражи да у тој сарадњи сваки сталеж заузме оно место, које му по његовој спреми, способностима и природи звања припада. Ограђујући се од генерализирања, којим један део неупућене јавности из појединих случајева изводи неповољан суд о читавоме сталежу, тражи од дисциплиноског већа да најстрожије кажњава све оне случајеве, који могу нашкодити части и угледу сталежа, а напосе поверењу на коме се мора оснивати однос адвоката према странкама (клијентима).

Скупштина понавља осуду, коју је и лањска скупштина изрекла над оним ретким адвокатима, који, поводећи се за капиталистичким предузетником, искоришћавају радну снагу својих адвокатских приправника и осталих намештеника, Скупштина зато изражава мишљење да част, углед и социјалне дужности адвокатског сталежа траже од сваког његовог члана да својим намештеницима обезбеди онај минимум egzистенције, који одговара раду и квалификацији намештеника и приликама адвоката. Скупштина препоручује својим члановима да без крајње потребе не држе

на раду своје намештенике преко 7 сати дневно и суботом по подне, а у два летња месеца (6 летњих недеља) да им омогуће што чешће једнократно радно време.

Скупштина сматра неправедним да адвокатски приправници врше целу вежбу код суда бесплатно па тражи да се иста, почев од другог месеца, плаћа, а у колико би то из финансијских разлога било немогуће да се скрати на пола године, дакле укупна вежба на четири и по године. Обзиром на ово скраћење скупштина тражи од Одбора да најбудније контролише ефективност вежбе и да дисциплински кажњава сваку фиктивну или ма под којим видом вршену бесплатну вежбу адв приправника.

Скупштина сматра да је у интересу дипломираних правника да их при избору звања упозори на пренатраност и све већу неуспешност адвокатског сталежа, који због ових а и других разлога све више губи могућност да одржи пристојан стандард живота.

Имајући потпуно разумеваче за огромне тешкоће, с којима се у данашње судбоносно време имају да боре бановинска и државна власт; признавајући потребу узајамне помоћи власти и грађана ва конститутиван рад вођен у духу социјалне правде за слободу и благостање народа — адвокатски сталеж, иако се и сам налази у врло тешком положају, ставља власти и заједници своје снаге на расположење. Баш с тога становишта сматра — међу осталим — својом дужношћу да упозори на опасност која прети сређењу прилика од једва већ прегледног мноштва пренагљених и недовољно проучених правних прописа. Увиђајући да брзи развој догађаја осуђује многе прописе на краткотрајност и брзе промене, не сме се ипак испустити из вида да уз сваку промену мора остати недирнута извесна количина правне сигурности, која је још увек спојива с данас толико потребном дисциплином и смишљеном и стручно провођеном економском политиком, звала се она планском или диригованом привредом или ма како друкчије. Напосе, недостатак чисто економских мера и стручности не да се надомести мерама прејаког полицијског карактера.

Адвокатска комора, која је на

прошлогодишњој скупштини по-
здравила оснивање Бановине Хр-
ватске, искрено жели да рад бан-
ске власти испуни оне наде, у ко-
јима су њени чланови пре тог ос-
нивања — и као адвокати и као
грађани — остали разочарани.

ПРАВИЛНИК

о адвокатским таксеним маркицама
примљен на годишњим скупштина-
ма Адвокатске коморе у Загребу
и њеног Пензионог фонда 27.
октобра 1940. године.

Чл. 1.

Одвјетничка Комора у Загребу
издават ће уз претходну пријаву
Банској власти за своје чланове и
за своје подручје посебне одвјет-
ничке таксене маркице. Одвјетничка
Комора може ово своје овлаштење
пренијети и на свој Мировински
фонд.

Сврха је овог издавања да од-
вјетничка Комора односно њезин
Мировински Фонд набаве из чисто-
тога прихода одвјетничких таксе-
них маркица средстава за осигура-
ње одвјетника према § 118. За, од-
носно за добротворне циљеве оз-
начене у § 43, сл. е) и ж) За.

Чл. 2.

Облика и нацрт одвјетничких
таксених маркица прописат ће Од-
вјетничка Комора уз претходно о-
добрење Банске Власти. На таксе-
ним маркицама мора осим своте
бити јасно означено и име Одвјет-
ничке Коморе или Мировинског
Фонда, који их издају.

Одвјетничка Комора односно
њезин Мировински Фонд одредит
ће и начин продаје одвјетничких
таксених маркица својим чланови-
ма.

Чл. 3.

Сваки одвјетник, члан Одвјет-
ничке Коморе у Загребу, дужан је
налепљивати одвјетничке таксене
маркице на све поднеске, које он
као заступник странке предаје ре-
довним (бановинским), изабраним
(обраничким) и управним судови-
ма те управним и самоуправним
властима на подручју ове Коморе.

Хотични потпуни или дјеломич-
ни пропуст извршења ове дужно-

сти сматра се дисциплинском кри-
вицом.

Ако поднесак одвјетника као за-
ступника странке није уопће или је
само дјеловице провиђен одвјет-
ничким таксеним маркицама, судо-
ви и власт неће га вратити, него
ће о пропусту обавјестити Одвјет-
ничку Комору, која ће од одвјет-
ника прекршитеља наплатити из-
нос прописане а неналијељене так-
сене маркице, а поред тога казнит
ће га осим евентуалне дисциплин-
ске казне још и петероструким о-
вим износом, али најмање са Дин.
50.— За наплату ових износа вр-
једи пропис § 44, сл. г), други
став, За.

Чл. 4.

На поднеске, које одвјетник као
заступник странке предаје судови-
ма и властима, наведним у чл. 3
овог Правилника, одвјетничка так-
сена маркица налепљује се у јед-
ној десетини износа бановинске
таксене марке прописане за исти
поднесак, али тиме да ова десети-
на не може бити мања од 0.50 ни-
већа од 100 динара. Као темељ од-
мјерења износа одвјетничке так-
сене маркице служи једино висин-
а износа бановинске таксене мар-
ке, одређене за примјерке дотич-
ног поднеска, а не и бановинске
таксене марке на прилоге подне-
ска, за ријешења итд, иако су таксе
прописане и налијељене на исто-
ме поднеску. Дијелови динара ис-
под 0.50 заокружују се на 0.50 ди-
нара, а дијелови преко 0.50 дина-
ра на цијели динар. За поднеске
судовима, код којих не постоји о-
бавеза налепљивања бановинских
таксених марка (као нпр. избрани
судови) узима се као основа онај
идеални износ, у висини којег би
се бановинска таксена марка мо-
рала налијепити по прописима о
судским таксама, кад би се тај
спор или предмет расправљао код
редовног бановинског суда.

Одвјетничке таксене маркице за
све примјерке лијепе се у укупном
износу само на примјерку за суд.

Одвјетничка таксена маркица не
лијепи се на поднеске, који су из-
вјештајно, било из којег разлога, ос-
лобођени од таксирања бановин-
ским таксеним маркама. Ако то о-
слобођење престане, па се бано-
винске таксене марке имају нак-
надно платити, наступа истовремено

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

но и дужност наљепљивања одвјетничких таксених маркица.

На одвјетничку пуномоћ лијепи се одвјетничка таксена маркица од Дин. 2.—, једино у кривичним стварима пред окружним судовима таксена маркица од Дин. 20.—, осим у случају заступања странке са сиромашким правом или по службеној дужности.

Чл. 5.

Ако је одвјетник управитељ поравнања или стечајне масе, дужан је поднијети суду и Одвјетничкој Комори извјешће о сваком износу, који је примио у готову у име награде за своју управу и на поднесак суду налијепити одвјетничку таксену маркицу у висини од 5% од примљенога износа награде.

Исто вриједи и за награде, које одвјетници примају као принудни управитељи (овршни секвестри).

На пропуст ове дужности има се примјенити сходно пропис чл. 3 Правилника.

Чл. 6.

На поднеске, које одвјетник као заступник странке предаје бановинским управним властима одвјетничка таксена маркица наљепљује се у висини једне десетине такса прописаних законом о таксама с тим ограничењем, да тај износ не може бити мањи од 0.50 ни већи од 25 динара. Дијелови динара испод 0.50 динара заокружују

се на 0.50 динара, а дијелови преко 0.50 динара на цијели динар.

Чл. 7.

Одвјетник је дужан намиривати одвјетничке таксене маркице искључиво из свога. Забрањено је било којим начином ову дужност превалити на странку или на треће лице. Прекршај овога прописа сматра се дисциплинском кривичном. Поновљени такав прекршај има се казнити обуставом одвјетништва, а почини ли га одвјетник и по трећи пут, брисањем из именика одвјетника.

Чл. 8.

Одвјетничка Комора у Загребу односно њезин Мировински Фонд дужни су водити точну евиденцију о изданим и проданим одвјетничким таксеним маркицама и о њиховој залихи.

Чл. 9.

За све случајеве, који нијесу предвиђени у овоме Правилнику вриједи сходно прописи тарифе и правилника Закона о таксама и Закона о судским таксама као и уредбе са законском снагом о грађењу и опреми судских зграда и о уређењу земљишних књига.

Чл. 10.

Овај Правилник ступа на снагу мјесец дана након објаве у Народним Новинама.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Број 237. LXXXIII од 15. октобра 1940. год.: 713) Уредба о преносу својине једног дела државне шуме „Столови“, на месту зв. „Вилово“ манастиру Жичи. — 714) Уредба о проширењу важности прописа-а 23 Финансијског закона за 1938/39 на радове Данске групе „Хојгард и Шуц а. д. и Кампсакс а. д. из Копенхагена“ за друштво „Дунавско бродоградилште а. д. в Београду“ и за министарство саобраћаја. — 715) Уредба о измени чл. 11 Уредбе о додацима на купоћу свештеницима свих Уставом усвојених конфесија. — 716) Уредба о установљењу Комитета за безбедност пловидбе на Дунаву. — 717) Уредба о допуни Уредбе о помоћној војсци земаљске одбране. — 718) Правилник о дневницама поштанских службеника за спровођење поште. — 719) Допуна Правилника о Фонду за памук. — 720) Допуна Правилника о заштити од ваздушних напада IV део. — 721) Прелаз у нивоу са ручним браницима на км. 7+128 Београд—Панчево оглашава се јавним. — 722) Таксе за отпрему новина и часописа путем поште.

Број 241—LXXXIV од 19. октобра 1940. год.: 723) Уредба о промету гума за моторна возила. — 724) Уредба о ограничењу права порабодавца на отказивање најма (закупа) станова и пословних просторија. — 725) Наредба о контроли увоза парафина из бр. 183/112 Увозне царинске тарифе. — 726) Наредба о контроли извоза кланичних производа. — 727) Примена Уредбе о контроли цена на вучену, жељезну и бодљикаву жицу. — 728) Допуна наредбе бр. 4 о ограничењу саобраћаја моторним возилима. — 729)

Примена Уредбе о контроли цена на лој. — 730) Ослобођење од увозне царине туристичко-пропагандистичког материјала из Данске. — 731) Измене и допуне у Правилнику о образовању пословних резерви и резервних фондова код осигуравајућих предузећа, установа социјалног осигурања, новчаних завода и задружних организација, као и о делимичном улагању ових резерви и резервних фондова у државне хартије од вредности. — 732) Отварање хемиских лабораторија у Сарајеву и Марибору. — 733) Допуна решења о измени Правилника за полагање вишег државног стручног испита за чиновника Финансијске контроле. — 734) Винско сирће као предмет бановинских трошарина.

Број 244—LXXXV од 23. октобра 1940. год.: 735) Указ о спајању општине захумске са општином шумском. — 736) Указ о припајању места Вукановићи општини Краљева Сутјеска. — 737) Указ о издвајању села Конопнице, Рајног Поља, Батуловца и Стојковца из Општине шишавачке и образовању нове Општине конопничке. — 738) Наредба о спровођењу осигурања за случај изнемоглости, старости и смрти код пензионих завода и установа државних и јавних предузећа и установа и код пензионих заводопријатних железница. — 739) Ранг разних школа и течајева. — 740) Проширење расписа Бр. 9073/IV-1938 и на кесе од хартије за паковање. — 741) Паковање семена за плембарање. — 642) Измене и допуне у Правилнику за садњу и откуп дувана. — 743) Објашњење Правилника Прот. бр. 5666/940. о снабдевању чланова дипломатских мисија бензинском мешавином. — 744) Нове таксе у телеграфско-телефонском саобраћају између Југославије и Бугарске. — 745) Исправка расписа IV бр. 33565.

Број 244—LXXXV-A од 23. октобра 1940. год.: 746) Уредба о изменама и допунама Закона о чиновницима. — 747) Упутство за вођење „Доставне књиге за таксена писмена“. — 748) Измена решења. — 749) Пуштање у саобраћај нове емисије редовних поштанских марака са ликом Њ. В. Краља Петра II, у вредности од 5.— и 5.50 динара.

Број 252—LXXXVI од 1. новембра 1940. год.: 750) Уредба о измени и допуни Уредбе о подизању, сечи, промету и извозу дрвета питомог ораха. — 751) Промена класификације артикала. — 752) Измене и допуне Правилника о устројству Пензионег фонда особља Дирекције речне пловидбе од 24. августа 1928. године. — 753) Измена чл. 38 Правилника о привременим и споредним припадностима службеника речне пловидбе. — 754) Измена Правилника о овлашћима социјалног значаја на железницама и бродовима у државној експлоатацији. — 755) Наредба о контроли извоза коња за клање. — 756) Наредба о одређивању новчаног еквивалента примања у натури код израчунавања минималне наднице за подручје Управе града Београда. — 757) Наредба о износу ушура и ушурној мелави. — 758) Уговор између Краљевине Југославије и Немачког Рајха за изједначење порезивања у туземству и иностранству нарочито за избегавање двоструког порезивања на подручју непосредних пореза и Уговор између Краљевине Југославије и Немачког Рајха о правној заштити и правној помоћи у пореским стварима. — 759) Правила о облику, саставу и обележавању боца и судова за точење (крчмљење) алкохолних пића и млека и о границама њихове тачности. — 760) Промена назива школских срезова Среза расинског. — 761) Овлашћење за регистрацију увозника парафина. — 762) Отварање Средњих пољопривредних школа у Краљеву и у Бањој Луци. — 763) Нова емисија товарних листова за речно, каналско и језерско бродарство са повишеном коштајном изразом. — 764) Снижење терминалних телеграфских такса у међусобном односу између Југославије и Турске. — 765) Образовање нове Катастарске управе у Двору на Уни. — 766) Сеоба Шумске управе у Београду. — 767) Промена назива Шумске управе у Прачи. — 768) Исправка Расписа бр. 33566. — 769) Исправка у Правилнику Саветодавног одбора за унапређење индустрије и занатства. — 770) Исправке у Уредби о изменама и допунама Закона о чиновницима. — 771) Исправка Расписа IV бр. 33565. — 772) Исправка у Уредби о преносу својине једног дела државне шуме у манастиру Жичи.

Број 253—LXXXVII од 2. новембра 1940. год.: 773) Уредба о законском тумачењу члана 4 Уредбе о ограничењу права порабодавца на отказивању најма (закупа) станова и пословних просторија од 17. октобра 1940

године. — 774) Измене у Увозној и извозној тарифи предлога Закона о општој царинској тарифи. — 775) Упутства за извршење Уредбе о потпори породицама лица позваних на војну дужност.

Број 256—LXXXVIII од 6. новембра 1940. год.: 776) Правилник о поштанско-телеграфско-телефонском веснику. — 777) Правилник о библиотекама Министарства и Дирекција пошта, телеграфа и телефона. — 778) Упутство за извршење графичке триангулације. — 779) Наредба о контроли увоза памука из бр. 274 до 276 и fiseea W. W из бр. 328 увозне царинске тарифе. — 780) Отварање царинског одељка у Петровграду. — 781) Измена Упутстава за спровођење Уредбе о запослењу страних држављана и Правилник за примену исте Уредбе од 15. новембра 1935. г. бр. 62500. — 782) Овлашћење за регистровање увозника памука. — 783) Проширење делокруга рада царинског одељка у Превалу Царинарнице I рела Дравоград—Межа.

Број 258—LXXXIX од 8. новембра 1940. год.: 784) Уредба о међународном споразуму за регламентацију производње и продаје шећера на тржишту, са протоколом прикљученим истом споразуму, потписанима у Лондону 6. маја 1937 године.

Број 259—XC од 9. новембра 1940. год.: 785) Указ о претварању Непотпуне реалне гимназије у Ђуприји у потпуну. — 786) Указ о претварању Непотпуне женске реалне гимназије у Београду у потпуну VII реалну гимназију у Београду. — 787) Село Татрасница се издваја из састава Општине габровничке и образује самосталну општину под називом Општина татрасничка са седиштем у Татрасници. — 788) Уредба о изменама закона о Привилегованој аграрној банци од 16. априла 1929 године са изменама и допунама од 27. марта 1931 године — 789) Уредба о установама за снабдевање. — 790) Наредба о проширењу отштете за несрећни случај по Закону о осигурању радника. — 791) Наредба о контроли извоза пасуља. — 792) Глобални контингент уљарица за потребе бановине Хрватске. — 793) Допуна Правилника о одређивању и враћању кауције. — 794) Образовање нове Катастарске управе у Белушићу. — 795) Преглед државних расхода и прихода за месец септембар и за период април—септембар 1940. г. по буџету за 1940/41 год. — 796) Измене Уредбе о примању у службу и распореду звања службеника Финансијске контроле бр. 76660/III од 19. септембра 1932. године. — 797) Израда обућа и делова обуће од старе регенерисане гуме. — 798) Гајење ричинуса у 1941 години. — 799) Максимирање цене шајка и сука. — 800) Допуна Уредбе о трошарини Општине града Београда. — 801) Одобравање камата по дуговањима за увезену робу из иностранства.

Број 262—XCI од 13. новембра 1940. год.: 802) Уредба о регулисању продаје робе. — 803) Уредба о ослобођењу од плаћања такса индустријских предузећа приликом преноса сједишта у Југославију. — 804) Правилник о употреби средстава из „Фонда за помагање сиромашних радника и њихових породица. — 805) Правилник о теренском додатку службеника таксационог отсека шумарског одељења Дирекције Државног добра Беље. — 806) Таблица новчаног еквивалента припадности у нарави одређена на основу § 22 Закона о осигурању радника за цело подручје Средишњег уреда за осигурање радника. — 807) Допуна Правилника за Средње пољопривредне школе. — 808) Наредба о изменама надничких разреда — 809) Кутије од картона признате су као спољни завој. — 810) Пријава залиха угља. — 811) Пријављивање залиха робе. — 812) Пријављивање залиха кожа. — 813) Такса за монтирање касица за убирање новца. — 814) Постављање браника код станице Каштел Стари. — 815) Постављање браника на путним прелазима. — 816) Исправке у Правилнику о библиотекама Министарства и Дирекција пошта, телеграфа и телефона.

Број 267—XCII од 19. новембра 1940. год.: 817) Правилник о службеницима Братинских благајна за осигурање радника и службеника на рударским предузећима у Крајевини Југославији. — 818) Наредба о контроли извоза дрва, израда од дрва и шумских производа уопште. — 819) Тумачење §§ 1 и 4 Закона о здравственој заштити ученика.

Број 268—XCIII од 20. новембра 1940. год.: 820) Указ о помиловању војних криваца. — 821) Уредба о изменама и допунама Закона о повлачењу из оптицаја старог и о ковању металног новца. — 822) Уредба о изменама и допунама Уредбе о скупном порезу на пословни промет бр. 16100/31 од 14. марта 1931 са свима њеним доцнијим изменама и допунама. — 823) Та-

рифна скала по Уредби о утврђивању минималних надница, закључивању колективних уговора помирењу и арбитражи. — 824) Образовање нових школских срезова. — 825) Ослобођење од плаћања таксе бановине Хрватске. — 826) Међународна конвенција за изједначење метода вођења и држања генеалогских књига за стоку. Ратификација Југославије и Мађарске. — 827) Телеграми за Елзас и лорен.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Одвјетник — орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник **Др. Иво Полиае**. Број 8 Год. XIV за октобар 1940 год. Рала и круха. Позив на скупштину Адвокатске коморе у Загребу. Позив на скупштину Мировинског фонда. Извјешће одбора А. К. за скупштину. Размјера и рачуна А. К. и Добротв. фонда. Тајничко извјешће Мировинског фонда. Благајничко извјешће Мировинског фонда. Размјера и рачуни Мировинског фонда. Пред побољшањем мировинског осигурања. Предлог Проавилника о одвјет. таксеним маркицама. Предлог за измјену Правилника Мировинског фонда. Одвјетништво у Енглеској. Јавни биљежници стављени на располагање. Како се од 1 посла прави сувнишно 1000 њих. Казнени заводи у Совјетској Русији. Вијести Адвокатске коморе у Загребу. Разно.

Број 9. Год. XIV. за новембар 1940 год. Резолуција. Извјешће о скупштини Адвокатске коморе. Правилник о одвјетничким таксеним маркицама. Записник скупштине Мировинског фонда. Нови талијански грађ. парн. поступак (написао Др. Р. Ј.) Доњи Лапац. Несоцијалне последице социјалности. Читање пријаве и оптужнице на гл. претресу. (Др. Ал. Гавела). Погрјешан став. Вели Назор „Мали Штефек и бирократија“. Одвјетник пред судом (Хенри Роберт). Писмо председничког звонца. Вијести Адвокатске коморе. Распоред зборова Дисциплинског Вијећа. Разно.

Правна мисао. — Часопис за право и социологију. Уредници: **Др. Н. Вучо, Др. Љ. С. Дуканац, Др. Ј. С. Ђорђевић, Др. Д. Б. Кечкић, Др. Б. М. Недељковић, Др. Д. Б. Тодоровић.** Свеска јули—август 1940. Др. Јован С. Ђорђевић — Либерална држава. Дојава регулатор. Корпоративна држава и планска држава. Др. Љубомир С. Дуканац. Новије синтетичке теорије о вредности. Др. Сава П. Пантелић. — Емпиризам варијабилитета. Званичне есконтне стопе у примени на Лондонском, Њујоршком и Париском новчаном тржишту. Ђорђе А. Клајн — Млади убица Душан Нинковић. — Критички преглед књига.

Правосуђе. — Часопис за судску праксу и законодавство. Уредник и власник **Стојан Јовановић.** Бр. 7—8. Год. IX. за јули—август 1940. Грађанско право. Др. Рудолф Сајовиц. О илтерјевању ин одмери адвокатских трошкова. Др. Ђорђе Ж. Мирковић. Постапак и правни састав трговачких друштава. Др. Борислав Т. Благојевић. Наследно-правни положај усвојених лица. Стеван Бранковић. Постапак за побијање законитости дече. Др. Богољуб Штенгл. Заштита селњачког посједа. Кривично право: Милисав К. Стојковић. — Достава пресуда Среског суда државном тужиоцу. Новак Петровић. — Да ли је клевета учињена према супрузи официра од стране војног лица клевета само супруге или уједно и клевета части дотичног официра. Александар Хаци-Поповић. Да ли се и судија појединач може појачати у смислу § 278 к. п. Белешке. Преглед књига. Нове књиге и часописи. Неклолог. Посебан прилог: Уредбе о бановини Хрватској, св. III.

Правосуђе — часопис за судску праксу и законодавство. Бр. 9—10. Год. IX. свеска за септембар—октобар 1940. Уредник и власник **Стојан Јовановић.** Грађанско право: Др. Ника Игњатовић. — Предлог за измјену и допуна Грп-а. Др. Видан О. Благојевић. — Наслеђивање код задужбина. Др. Ђорђе Ж. Мирковић. — Постапак и правни састав трговачких друштава. Хуго Варман Дујић. — Погрешно тумачење и погрешна примена оврхе. Милош Б. Зоњић. — О призиву против контумационе пресуде према Гпн. Стеван Бранковић. Извршење ради убирања остављачевих дугова. Кривично право: Бранко Јерић. — Основ приватноправног потраживања и његово

остваривање у кривичном поступку. Др. Љубомир С. Вагнер. — Изазивање превремене смрти од стране лекара-стручњака код тешко болесних људи. Јован Јованчевић. — Одговорност општина по Уредби о сузбијању скупоће. Пуавна филозофија. Др. Миодраг Д. Туцаковић. Појам позитивистичког правног позитивизма и његова критика. Судије и судство. Филип Тосић. Закон о судијама треба донети. Белешке. Преглед књига. Нове књиге и часописи. Из Уредништва.

Полиција. — Часопис за управну, полицијску, судску и самоуправну праксу. Уредник: Др. Гојко Никетић. Свеска 7, 8 и 9. Књига прва. Мирко Д. Живановић. — Пропис § 113 Кривичног судског поступка. М. Станишић. — Питање уписа удовичког права уживања и поновног исправљања нових земљишних књига. Бран. Н. Станковић. — О рангу звања у ресору Министарства унутрашњих послова. Славко М. Станковић. — Један осврт на нову Уредбу о општинским службеницима Вардарске бановине. Бран. Мирковић. — Конституисање општинског одбора. Задатак жандармерије према новом правилу жандармеријске службе. 11 Уредара које се односе на животне намирнице. Пракса Државног Савета. Пракса Касационих судова. Драг. Ј. Ранковић. Једна стогодишњица. Уредаба о дужностима управитеља вар. Београда од 9-Х-1840. Поуке и обавештења. Наредбе, упуста, објашњења, оцене и прикази.

НОВЕ КЊИГЕ

Проф. Живојин М. Перић: Федеративна Југославија (федеративна Југославија, Љубљана 1940, посебан отисак, стр. 7, (латиницом); — Установа наглавице код диобе у српском аграрном праву Загреб, 1939, посебан отисак из „Економиста“ бр. 7—8, стр. 8, (латиницом) — Југословенска савезна држава. Београд, 1940, посебан отисак из „Правне мисли, стр. 10, (латиницом) — Le problème Yougoslave, Genève, 1940, р. 27. Extrait de „Voix des peuples. — Животни простор, Београд, 1940, посебан отисак из „Правне мисли“, стр. 15, (латиницом).

Ђорђе Дел Векио: Право, правда и држава, превели са италијанског Миодраг Т. Ристић и Др. Ђорђе Тасић, Београд, 1940, издање Гесе Кона, стр. 3/4.

Antonio Azara: Il Fascismo all'avanguardia nella tutela giuridica dell'agricoltura, Roma, 1939—XVII, р. р. 36.

Prof. Dr. Theodor Süß: Die Privatversicherung im Kriege, Berlin 1940, S. 256.

Тома Живановић: Међународно кривично право, Београд 1940, посебан отисак из „Правосуђа“.

K. Jandott: Zur Vervollkommnung der Haftpflichtversicherung, Heft 3, Veröffentlichung des Berliner Hochschulinstituts für Versicherungswissenschaft, Berlin 1940, S. 80.

Др. Метод Доленц: „Горске букве“ в изтенику, преводих ин приредбах, Љубљана, 1940, издање Академије знаности ин уметности в Љубљани, стр. 276, (латиницом). — Обсодба заради кривега причевања али криве присега кот запрека за надаљње записезање обсојене особе, Љубљана 1940, посебан отисак из „Словенског правника“ 1940, св. 7—8, стр. 10, (латиницом). — Правнозгодовинска студија о присеги при Словенцих, Љубљана 1940, посебан отисак из „Зборника знанствених разправ правне факултете XVI, стр. 43, (латиницом).

Др. Александар Соловјев: Богишићева збирка Омишких исправа XVI—XVII века, Београд 1940, стр. 118.

Хајнрих Феликс Шмит: С. Троицки: Киторско право у Византији и Немањинској Србији, Скопље, 1939, посебан отисак из „Хришћанског дела за 1939, св. 5, стр. 8.

Др. Иво Политео: Увод у радно право, Београд 1940, посебан отисак из „Правосуђа“.

Др. Сергеје В. Троицки: Наслеђивање епископа у православној цркви, Љубљана 1936, посебан отисак из Споменике Мауровићу, стр. 14. — Црквена јурисдикција над православном диаспором, издање Српске манастирске штампарије у Сремским Карловцима, стр. 123. — Ново законодавство о Српској православној цркви и његови коментатори, Београд 1932, посебан отисак из „Архива за правне и друштвене науке“ бр. 5 за 1932, стр. 14. — Верска политика Краља Ујединитеља, Нови Сад 1935, посебан отисак из „Летописа Матице српске“, стр. 20. — Место црквеног права на правном факултету, издање Српске манастирске штампарије у Сремским Карловцима, прештампано из „Гласника“ Српске православне патријаршије бр. 17 од 27 априла 1933 год., стр. 16. — Недостаци у брачним правилима Српске православне цркве, Скопље 1938, посебан отисак из „Архива за правне и друштвене науке“ за мај-јуни 1940, стр. 19. — Да ли поједине цркве имају право законодавства у брачним пословима, Београд 1934, посебан отисак из „Архива за правне и друштвене науке“ за април 1934 год., стр. 10. — Сродство из ванбрачног односа као брачна сметња, Скопље 1940, посебан отисак из „Хришћанског дела“, св. 1 и 2 за 1940 год. стр. 23 — Сродство по браку као брачна сметња, Београд 1940, посебан отисак из „Богословља“ бр. 3 и 4 за 1939 год., стр. 24. — Спорна питања у погледу посињења, Сремски Карловци 1934, посебан отисак из „Гласника“ Српске православне патријаршије бр. 5 и 6 од 14 фебруара 1934 год., стр. 16. — Предоснова грађанског законика и наше верско законодавство, Љубљана 1937, посебан отисак из Споменике Долецу, Креку, Кушеју и Шкерљу, стр. 72.

Проф. Александар Маклецов: Врачунљивост, кривда ил неварност Љубљана 1940, посебан отисак из Зборника званствених разправ правне факултете XVI, стр. 43.

Проф. Др. Рудолф Сајовиц: О изтерјевању ил одмери адвокатских строшков, Београд 1940, посебан отисак из „Правосуђа“ бр. 6—8 за 1940, год., стр. 18.

Радивоје Новаковић: Штета и њена накнада, Са предговором др. Драг. Аранђеловића, Београд 1940, стр. XXXV—651, издање Међународне књижарнице.

ИСПРАВКЕ

У чланку ЈЕДАН ЈУБИЛЕЈ: ДВАДЕСЕТГОДИШЊИЦА САВЕЗА БУГАРСКИХ АДВОКАТА од А. Вучићевића, адвоката, објављеном у бр. 9 БРАНИЧА, за септембар т. г., поткрале су се штампарске грешке, које ради самог смисла чланка треба исправити:

- на страни 336 у 20 реду одоздо, у место речи други, треба да стоји другу;
- на страни 338 у 6 реду одоздо, у место речи нове, треба да стоји живе;
- на страни 340 у 11 реду одоздо, у место речи адвокатских савета, треба да стоји адвокатски савет;
- на страни 341 у последњем реду, после речи обостраној треба уметнути реч народној.

У прошлом броју Бранича Бр. 10 свеска за октобар 1940 године у рубрици: Из Адвокатске коморе — Београд на страни 409 у 12 и 13 реду одозго штампано ја: „по одјави принципала, с тим, да му принципал адв. Ђуровић Марко потврди вежбу“, а треба да стоји: због ступања у државну службу, с тим, да му принципал адв. Божић Каменко из Крагујевца потврди вежбу“.